

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของ
เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย
Economic Analysis of Costs and Returns for Small Scale
Oil Palm Farmers

คณะนักวิจัย

ดร. ปองเพชร	ธาราสุข
ผศ.ดร. อภิญญา	รัตนไชย
ดร. รุ่งรัตน์	แช่หยาง

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
งบประมาณแผ่นดิน (แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม)
ประจำปีงบประมาณ 2562 รหัสโครงการ NAT620172d

ชื่อชุดโครงการ

การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย
Economic Strengthening of Oil Palm Smallholders Farmers

ชื่อโครงการย่อย

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย
Economic Analysis of Costs and Returns for Small Scale Oil Palm Farmers

คณะนักวิจัยและคณะ/หน่วยงานต้นสังกัด

1. ดร. ปองเพชร ธาราสุข

หน่วยงานต้นสังกัด สาขาวิชานวัตกรรมการเกษตรและการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โทรศัพท์ 074 286123
E-mail : pongpachara.t@psu.ac.th

2. ผศ.ดร. อภิญญา รัตนไชย

หน่วยงานต้นสังกัด สาขาวิชานวัตกรรมการเกษตรและการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โทรศัพท์ 074 286124
E-mail : apinya.r@psu.ac.th

3. ดร. รุ่งรัตน์ แซ่หยาง

หน่วยงานต้นสังกัด สาขาวิชานวัตกรรมการเกษตรและการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โทรศัพท์ 074 286130
E-mail : rungrat.s@psu.ac.th

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
รายการตาราง	ค
รายการภาพประกอบ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	1
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม และสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน	3
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน	8
2.2 สถานการณ์การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน	8
2.2.1 สถานการณ์การผลิตปาล์มน้ำมัน	8
2.2.2 สถานการณ์การตลาดปาล์มน้ำมัน	12
2.3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	20
2.3.1 การลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันโดยการวิเคราะห์ที่ดินและใบ	21
2.3.2 การเสริมรายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมันโดยการปลูกพืชแซม	23
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนปาล์มน้ำมัน	24
2.4.2 การลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันโดยการวิเคราะห์ดินและใบ	27
2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมัน	29
2.4.4 ความคิดเห็นและความวิตกกังวลของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูก ปาล์มน้ำมัน	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	34
3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	35
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิจัย	37
4.1 สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน รายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระจับปี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง	37
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	37
4.1.2 สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	41
4.1.3 ข้อมูลทางสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	46
4.2 ข้อมูลการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้	53
4.2.1 ประสบการณ์และปีที่เริ่มปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย	53
4.2.2 แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	54
4.2.3 พื้นที่ปลูก ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมัน เอกสารสิทธิ์ และประเภท เอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	54
4.2.4 พันธุ์ปาล์มน้ำมัน ระยะปลูก และจำนวนต้นปาล์มน้ำมันต่อไร่	56
4.2.5 สภาพพื้นที่และชนิดของดินในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน	57
4.2.6 การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน	58
4.3 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน รายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระจับปี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง	65
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	74
5.1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	74
5.2 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	76
5.3 ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	83

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	7
2.2	7
2.3	9
2.4	10
2.5	11
2.6	13
2.7	14
2.8	19
2.9	20
4.1	38
4.2	40
4.3	41
4.4	42
4.5	43
4.6	44
4.7	45
4.8	46
4.9	47
4.10	48
4.11	49
4.12	50
4.13	51

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.14 การอบรมและการปฏิบัติหลังการอบรมการวิเคราะห์ดินและใบของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	52
4.15 ประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย	53
4.16 ปีที่เกษตรกรรายย่อยเริ่มปลูกปาล์มน้ำมัน	53
4.17 แรงงานครัวเรือนในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	54
4.18 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้	55
4.19 ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมัน เอกสารสิทธิ์ และประเภทเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้	55
4.20 พันธุ์ปาล์มน้ำมัน ระยะเวลาปลูก และจำนวนต้นปาล์มน้ำมันต่อไร่	57
4.21 สภาพพื้นที่และชนิดของดินในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน	58
4.22 แหล่งน้ำและความเพียงพอของปริมาณน้ำที่เกษตรกรรายย่อยใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมัน	59
4.23 การวิเคราะห์ดินและใบ หน่วยงาน และการนำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการจัดการปุ๋ยปาล์มน้ำมัน	60
4.24 ปุ๋ยที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ในสวนปาล์มน้ำมัน	61
4.25 การกำจัดวัชพืชในสวนปาล์มน้ำมัน	61
4.26 การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย	62
4.27 การจัดการวัสดุเหลือใช้จากการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย	63
4.28 อายุปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยจำแนกตามจังหวัด	66
4.29 ต้นทุนการปลูกปาล์มน้ำมันต่อไร่ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย	68
4.30 ราคาเฉลี่ยปาล์มน้ำมันทะเลาสตของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยจำแนกตามช่วงเวลาผลผลิต และจังหวัด	70
4.31 ผลผลิต และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยจำแนกตามอายุปาล์มน้ำมัน	71

รายการภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
2.1 วิธีการตลาดน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมัน	16

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการให้โอกาสและการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2562 ภายใต้แผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ดำเนินการเสนอแผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรมดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มา ณ โอกาสนี้ การวิจัยในครั้งนี้ทำให้คณะผู้วิจัยได้เรียนรู้การทำงานในลักษณะชุดโครงการเป็นครั้งแรก เรียนรู้การวางแผน การแก้ไขปัญหาการวิจัยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 คณะผู้วิจัยจึงได้มีการพัฒนาตนเองมากขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อยุทธิ์ นิสสภากา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัดถ พรหมมี และ ดร.นฤมล พลุกษา ที่สละเวลาตรวจเครื่องมือการวิจัย ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งงานวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาจากนายธีระพงศ์ จันทนิยม นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ดินและใบปาล์มน้ำมันเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการใส่ปุ๋ยของเกษตรกร รวมถึงการให้โอกาสคณะผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์การอบรมแบบไม่มีส่วนร่วม ทำให้คณะผู้วิจัยมีความเข้าใจในกระบวนการดำเนินการแล้วนำมาใช้ในการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณประธานกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน สำนักงานเกษตรจังหวัดและเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการติดต่อประสานงาน อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ รวมถึงสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปาล์มน้ำมันที่ทำให้คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลอย่างละเอียดและมีความสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยและผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทุกท่านที่ทุ่มเทพลังกาย พลังใจ และตั้งใจในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ทำให้คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ละเอียดและเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์เชิงลึก

คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ขอมอบแต่บิดา – มารดา ครู – อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามแก่คณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

28 มกราคม 2564

บทคัดย่อ

- ชื่อผู้รับทุน** : ดร.ปองพชร ธาราสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิญญา รัตน์ไชย และ
นางสาวรุ่งรัตน์ แซ่หยาง
- ชื่อโครงการ** : การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
รายย่อย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย 2) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนการอบรมการวิเคราะห์ดินและวิเคราะห์ตัวอย่างใบประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง จำนวน 1,372 ครัวเรือน เลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 313 ครัวเรือน ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.77 อายุเฉลี่ย 54.88 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 36.74 อาชีพหลักทำสวนปาล์มน้ำมัน และสวนยางพารา ร้อยละ 82.43 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน รายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 35,915.94 บาทต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ย 24,386.72 บาทต่อเดือน หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเฉลี่ย 715,859.30 บาท เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมันหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 74.76 แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตการตลาด และแก้ปัญหาปาล์มน้ำมัน เกษตรกรได้รับข้อมูลจากเพื่อนและญาติเป็นหลัก ประสบการณ์ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 14.60 ปี จำนวนแรงงานครัวเรือนในการทำสวนปาล์มน้ำมัน 2 คน พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 12.49 ไร่ ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมันนิยมปลูกแบบเชิงเดี่ยว พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรเลือกปลูกอยู่ในกลุ่มสายพันธุ์สุราษฎร์ธานีมากที่สุด ระยะปลูก 9x9x9 เมตร ร้อยละ 70.61 สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ร้อยละ 67.41 ชนิดดินเป็นดินร่วนปนทรายมากที่สุด แหล่งน้ำเกษตรกรใช้น้ำฝน ร้อยละ 98.40 นิยมใช้ปุ๋ยเคมี ร้อยละ 97.44 กำจัดวัชพืชด้วยการตัดหญ้ามากที่สุด เก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยการจ้าง ร้อยละ 64.86 อัตราการจ้างเกี่ยวต้นละ 600-1,000 บาท ร้อยละ 84.03 เกษตรกรมีการจัดการวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมัน โดยนำทางใบและ/หรือทะลาย ปูหรือคลุมบริเวณโคนต้นหรือระหว่างแถว

2. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า 1) ภาพรวมต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย 19,249.42 บาทต่อไร่ต่อปี แบ่งเป็นต้นทุนที่เป็นตัวเงิน 13,613.66 บาทต่อไร่ต่อปี และไม่เป็นตัวเงินเฉลี่ย 5,635.76 บาทต่อไร่ต่อปี โดยต้นทุนหลักที่เกษตรกรใช้จ่ายมากที่สุด คือ ค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 5,120.77 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นสัดส่วน 26.60 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมาคือ ค่าเสื่อมอุปกรณ์และโรงเรือน 2,361.04 บาทต่อไร่ต่อปี ค่าปุ๋ยเคมี 1,929.46 บาทต่อไร่ต่อปี และค่าแรงตัดแต่งทางใบเฉลี่ย 1,584.70 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นสัดส่วน 12.27 10.02 และ 8.23 ตามลำดับ 2) ภาพรวมผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมดเฉลี่ย 16,432.12 บาทต่อไร่ต่อปี เมื่อพิจารณาผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่า เกษตรกรขาดทุนสุทธิ 2,817.3 บาทต่อไร่ต่อปี

Abstract

Investigators : Dr. Pongpachara Tarasook, Assistant Professor Dr. Apinya Ratanachai and Ms. Rungrat Saeyang.

Project Title : Economic analysis of costs and returns for small scale oil palm farmers

The objectives of this research were 1) to study the socio-economic of a smallholder oil palm farmer; 2) to analyze the cost and benefit for the management of a smallholder oil palm farmer before soil and leaves analysis training. Population were 1,372 households of smallholder oil palm farmers in Surat Thani, Krabi, Phang-nga, Nakhon Si Thammarat, Satun and Trang provinces. The sample for the study included 313 households selected through purposive sampling. Research approaches used a combination of quantitative and qualitative approaches. Data collection was conducted using interviewing and non-participant observing techniques with the structured interviews. The obtained data were analyzed based on frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, maximum and minimum values. The results were as followed:

1. demographic and socio-economic characteristic of smallholder oil palm farmer found that 66.77% of respondents were male, the average age of the respondents was 54.88 years old. An approximately 36.74 percentage of respondents graduated at the primary education level. The average household size was three members. The oil palm and rubber plantation were stated to be the main occupation of the respondents, accounted for 82.43% (the average income was 35,915.94 baht per month). The average household expenditure and debt were 24,386.72 and 715,859.30 baht per month, respectively. About 74.76 percentage of respondents participated in the oil palm group or a farmer organization. Farmers were able to access the information for oil palm production, marketing, and problem- solving through their friends and relatives. Most of the oil palm farmers had an average of 14.60 years of experience in oil palm plantations. The average number of family members who worked in oil palm activities was two people. Oil palm farmers had 12.49 rai of oil palm plantations on average. The oil palm plantation is based on a monocropping system with the most popular Surat Thani species and spacing of 9x9x9 meters equidistant from other palm trees around them (70.61 percentage). Most oil palm plantations were flat areas with sandy

loam soil (67.41%) and relied on the rainwater as a water supply. About 98.40 percentage of respondents applied chemical fertilizer and removed weeds by the mowing method. Up to 64.86 percentage of oil palm farmers were more likely to hire labor for harvesting with a wage rate of 600 – 1,000 baht per ton. They also applied some techniques to managed oil palm waste by mulching around palm trees or between inter-row with palm leaf and bunch.

2. Analyzing the cost and benefit for the management of a smallholder oil palm farmer : The study results showed that 1) overall, the average cost of oil palm plantation management was about 19,249.42 baht per rai per year. These costs consisted of an average cost of 13,613.66 baht per rai per year for a monetary cost and 5,635.76 baht per rai per year for a non-monetary cost. The highest cost was the cost of hired labor for harvesting with an average of 5,120.77 baht per rai per year or accounted for 26.60 percentage of the total cost. Followed by depreciation cost of equipment and buildings (2,361.04 baht per rai per year), chemical fertilizer cost (1,929.46 baht per rai per year), and cost of hiring labor for pruning (1,584.70 baht per rai per year), accounted for 12.27%, 10.02%, and 8.23% respectively. 2) as for the overall benefit, the average benefit of a smallholder oil palm farmer was 16,432.12 baht per rai per year, with a net loss of 2,817.3 baht per rai per year.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมต่างๆ ได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมอาหาร เช่น การทำเนยขาว มาการีน ชอคโกแลต น้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ทั้งสัตว์เคี้ยวเอื้องและสัตว์ปีก อุตสาหกรรมพลังงาน เช่น การทำน้ำมันไบโอดีเซล อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง เช่น การทำสบู่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมกระดาษ ไม้อัด เพื่อป้องกันความชื้นและกันเชื้อรา อุตสาหกรรมโลหะ ซึ่งใช้ในการป้องกันสนิม เป็นต้น (ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี, 2556) ซึ่งพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตทั้งประเทศในปี 2559 เท่ากับ 4,515,679 ไร่ และส่วนใหญ่อยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งสิ้นจำนวน 3,883,736 ไร่ โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดของประเทศ อยู่ที่จังหวัดจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1,031,533 ไร่ รองลงมาคือ จังหวัดกระบี่ จำนวน 959,694 ไร่ นครศรีธรรมราช 343,954 ไร่ พังงา 178,719 ไร่ ตรัง 165,345 ไร่ ส่วนจังหวัดสตูลมีพื้นที่ 107,446 ไร่ (ศูนย์สารสนเทศการเกษตร, 2560) เมื่อพิจารณาปริมาณการผลิตและความต้องการน้ำมันปาล์มดิบในปี 2558 พบว่า น้ำมันปาล์มดิบออกสู่ตลาดประมาณ 2,074,982 ตัน เมื่อบวกกับสต็อกต้นปี 168,000 ตัน ทำให้มีน้ำมันปาล์มดิบทั้งหมด 2,242,982 ตัน ขณะที่ความต้องการปาล์มน้ำมันในประเทศไทยมีประมาณ 1,854,000 ตัน (ศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) จึงส่งผลให้ราคาปาล์มน้ำมันลดต่ำลงอย่างต่อเนื่องกระทบต่อเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเป็นอย่างมาก

คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ลักษณะการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้จากปาล์มน้ำมัน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแนวทางการลดต้นทุนและ/หรือเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันรายย่อยที่นำสามารถนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจวางแผนการผลิตและนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยได้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนการอบรมการวิเคราะห์ดิน และวิเคราะห์ตัวอย่างใบ

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ต้นทุนและผลตอบแทนของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ก่อนการเข้าร่วมโครงการอบรมการวิเคราะห์ดิน และวิเคราะห์ตัวอย่างใบ โดยมุ่งเน้นการแจกแจงโครงสร้างของต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ที่ทำให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนลดต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการผลิตปาล์มน้ำมัน และ/หรือเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ครัวเรือนได้

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง
2. ทราบต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง
3. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นฐานในการตัดสินใจลดต้นทุนและ/หรือเพิ่มรายได้เพื่อให้ครัวเรือนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจต่อไปได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม และสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนการทบทวนวรรณกรรมและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2) สถานการณ์การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน
- 3) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยก่อนการอบรมการวิเคราะห์ดิน และวิเคราะห์ตัวอย่างใบ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย มีแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน ดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน

การศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจในความหมายของต้นทุน ซึ่งหมายถึงมูลค่าของทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้า/บริการ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง ซึ่งมูลค่านั้นต้องวัดได้เป็นหน่วยเงินตรา ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจให้ประโยชน์ในปัจจุบัน หรือในอนาคตก็ได้ โดยทั่วไปต้นทุนจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ 1) ต้นทุนที่ยังไม่หมดประโยชน์ (unexpired cost) หมายถึง ต้นทุนที่หน่วยผลิตสูญเสียไป แต่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือจะให้ประโยชน์ในอนาคต ซึ่งเรียกว่า สินทรัพย์ และ 2) ต้นทุนที่หมดประโยชน์แล้ว (expired cost) หมายถึง ต้นทุนที่หน่วยผลิตสูญเสียไป และได้รับประโยชน์ไปทั้งสิ้นแล้ว ซึ่งเรียกว่า ค่าใช้จ่าย (expense) (เดชา อินเด, 2545) ในขณะเดียวกัน นราทิพย์ ชุติวงศ์ (2547) ได้ให้ความหมายของต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์คือ การวิเคราะห์ต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์จะมีความแตกต่างจากการคิดต้นทุนในทางบัญชี หรือต้นทุนทั่วไป กล่าวคือ ต้นทุนทางบัญชีนั้นจะสามารถวัดค่าใช้จ่ายที่เสียไปเป็นตัวเลขเงินเพียงอย่างเดียวหรือเรียกได้ว่าเป็นต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) แต่สำหรับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) นั้นจะรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่เสียไปทั้งที่สามารถวัดเป็นตัวเลขเงินได้ และวัดเป็นตัวเลขเงินไม่ได้ นั่นก็คือต้นทุนที่

เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) และต้นทุนไม่แจ้งชัด (Implicit Cost) ในทางเศรษฐศาสตร์นั้นจะเรียกต้นทุนที่มองไม่เห็นอีกอย่างหนึ่งว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” (Opportunity Cost) และเป็นต้นทุนอีกตัวหนึ่งที่ต้องมีการประเมิน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วยต้นทุนแจ้งชัดกับต้นทุนไม่แจ้งชัดรวมกัน ต้นทุนทางบัญชีจะมีค่าน้อยกว่าต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ และมีผลให้กำไรทางบัญชีมีค่าสูงกว่ากำไรทางเศรษฐศาสตร์

(1) ประเภทของต้นทุน

การจำแนกประเภทต้นทุนได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีจะช่วยในการตัดสินใจโครงการต่างๆ ในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการดำเนินการสามารถแยกประเภทเพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์คือ การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน และจำแนกต้นทุนตามหน้าที่ของต้นทุนได้ดังนี้

(1.1) การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน เป็นการจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อกิจกรรมหรือการวิเคราะห์พฤติกรรมต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมประกอบด้วยต้นทุน ดังต่อไปนี้

1) ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) คือต้นทุนที่มีพฤติกรรมคงที่ หมายถึงต้นทุนรวมที่มีได้เปลี่ยนแปลงไปตามระดับการผลิตในช่วงของการผลิตระดับหนึ่ง แต่ต้นทุนต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามปริมาณการผลิตที่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ หากปริมาณการผลิตมากขึ้นทำให้ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยลดลง ตัวอย่างของต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ เป็นต้น

2) ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) คือต้นทุนที่มีต้นทุนต่อหน่วยคงที่ ในขณะที่ต้นทุนรวม จะผันแปรไปตามปริมาณการผลิต ซึ่งโดยปกติต้นทุนผันแปรจะเป็นต้นทุนที่มีความหมายมากต่อการตัดสินใจ ตัวอย่างต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย เป็นต้น

3) ต้นทุนผสม (Mixed Cost) คือต้นทุนที่มีพฤติกรรมผสมระหว่างต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ซึ่งเป็นการยากที่จะกำหนดหรือระบุว่าต้นทุนส่วนใด จำนวนเท่าใดเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนส่วนใด จำนวนเท่าใดเป็นต้นทุนผันแปรโดยที่ในทางปฏิบัติมักจะมีต้นทุนในลักษณะนี้อยู่เป็นจำนวนมาก

(1.2) การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่งาน เป็นการพิจารณาต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ซึ่งโดยปกติแล้วจะแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนงานที่เกี่ยวกับการผลิตกับส่วนงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต ทั้งนี้ได้จำแนกต้นทุนตามหน้าที่งานได้ 2 ประเภท

1) ต้นทุนที่เกี่ยวข้องการผลิต (Manufacturing cost) เป็นต้นทุนเกี่ยวกับการผลิตทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าปกติ เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นในโรงงาน ซึ่งได้แก่ ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต

2) ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Non-Manufacturing cost) ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นกับส่วนงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท

2.1) ต้นทุนทางการตลาด (Marketing cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจาก การจำหน่ายสินค้า เช่น ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย ค่าโฆษณา

2.2) ต้นทุนทางการบริหาร (Administrative cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นจาก การบริหารกิจการเกี่ยวกับการสั่งการ การควบคุม รวมทั้งการดำเนินงานของกิจการ เป็นต้น

2.3) ต้นทุนทางการเงิน (Financial cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจากเงินทุนที่กิจการนำมาลงทุน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย

(2) การวิเคราะห์ต้นทุน

การวิเคราะห์ต้นทุนใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยอ้างอิงจากการจัดประเภทของต้นทุนตามพฤติกรรมและจัดประเภทต้นทุนตามหน้าที่งาน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ต่อหน่วยพื้นที่การผลิต ซึ่งทำให้ทราบกำไรที่เกษตรกรได้รับ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการผลิต โดยการวิเคราะห์จะพิจารณาต้นทุนการผลิตทั้งที่อยู่ในรูปของเงินสด และไม่เป็นเงินสด ต้นทุนที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนที่ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยจ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด ส่วนต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด คือ ต้นทุนที่ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยไม่ได้จ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด เช่น ปัจจัยการผลิตที่ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยผลิตเอง ซึ่งเป็นลักษณะขององค์ประกอบของต้นทุนการผลิตที่เป็นต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ค่าใช้จ่ายในการลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อทำให้เกิดความพร้อมที่จะดำเนินการผลิตได้ ได้แก่ ค่าที่ดิน ค่าสิ่งก่อสร้าง ค่าอาคาร ค่าเครื่องจักร ค่าอุปกรณ์ ค่าติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ ระบบประปา ระบบไฟฟ้า ค่ายานพาหนะ เป็นต้น ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เกิดในระยะต้นของการผลิต โดยเฉพาะในปีแรกของการผลิต

2) ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิต เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1) ค่าแรงงานในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย การเตรียมพื้นที่ การปลูก การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การดูแลรักษา (การตัดแต่งทางใบ) การเก็บผลผลิต การขนย้ายผลผลิต ค่าเสียโอกาสของแรงงานในครัวเรือน

2.2) ค่าวัสดุการเกษตร ประกอบด้วย ต้นพันธุ์ปาล์มน้ำมัน ค่าปุ๋ยเคมี ค่าปุ๋ยอินทรีย์ ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ในกรณีที่มีเครื่องจักรเป็นของตนเอง

2.3) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ประกอบด้วย ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสียโอกาสของเงินทุนระยะสั้น

3) ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยคงที่ในการผลิต หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ ภายในระยะเวลาการผลิต ซึ่งประกอบไปด้วยต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ดังนี้

3.1) ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด คือ ค่าใช้จ่ายคงที่ที่เกษตรกรได้จ่ายไปเป็นเงินสด เช่น ค่าเช่าที่ดิน และค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น

3.2) ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด คือ ค่าใช้จ่ายจำนวนคงที่ที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายออกจริงในรูปของเงินสดหรือเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ประเมิน เช่น ค่าใช้ที่ดินกรณีที่ดินเป็นของตนเองแต่ประเมินตามอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้น และ ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์ ซึ่งเป็นการประเมินราคาของทรัพย์สินที่มีอายุการใช้งานเกิน 1 ปีโดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละปีที่ใช้ทรัพย์สินนั้น วิธีคิดค่าเสื่อมราคาที่น่าใช้ คือ วิธีเส้นตรง ซึ่งวิธีนี้เหมาะกับทรัพย์สินที่เสื่อมสภาพตามระยะเวลาและง่าย เพราะคิดค่าเสื่อมเท่ากันตลอดอายุการใช้ทรัพย์สิน แต่จะไม่คิดราคาซากเนื่องจากอุปกรณ์และทรัพย์สินภายในฟาร์มเมื่อหมดอายุการใช้งานแล้วราคาซากมีมูลค่าน้อยมากหรือมีค่าเท่ากับศูนย์

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนการผลิต

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน นั่นคือ ต้นทุนประเภทต่างๆ ได้แก่ ต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ และต้นทุนทั้งหมดในการผลิตปาล์มน้ำมัน และกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกร โดยจะมีความสัมพันธ์ของต้นทุนประเภทต่าง ๆ ดังนี้

การคำนวณต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย (สัมศักดิ์ เพียบพร้อม, 2531 อ้างถึงใน เอกพจน์ วรธนเลปกร, 2556) มีวิธีการคำนวณดังนี้

1) การคำนวณต้นทุนผันแปรทั้งหมดต่อพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ไร่ มีการคำนวณดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การคำนวณต้นทุนผันแปรทั้งหมดต่อพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ไร่

ต้นทุนผันแปร	การคำนวณ
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด	ค่าแรงงาน + ค่าวัสดุปัจจัยการผลิต + ค่าใช้จ่ายผันแปรอื่นๆ
ค่าแรงงาน	ค่าแรงงานในการเตรียมแปลง + ค่าแรงงานในการปลูก + ค่าแรงงานในการดูแลรักษา + ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว
ค่าวัสดุปัจจัยการผลิต	จำนวนวัสดุปัจจัยแต่ละชนิดที่ใช้ x ราคาของวัสดุปัจจัยนั้น (ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และน้ำมันเชื้อเพลิง)
ค่าใช้จ่ายผันแปรอื่นๆ	ค่าวัสดุอื่นๆ + ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร + ค่าเสียโอกาสเงินทุนระยะสั้น

2) การคำนวณต้นทุนคงที่ทั้งหมดต่อพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ไร่ มีการคำนวณดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การคำนวณต้นทุนคงที่ทั้งหมดต่อพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 1 ไร่

ต้นทุนคงที่	การคำนวณ
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด	ค่าใช้ที่ดิน + ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร + ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนระยะยาว
ค่าใช้ที่ดิน	ค่าเช่าที่ดิน
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	$\frac{\text{มูลค่าซื้อ} - \text{มูลค่าซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}}$ X เปอร์เซ็นต์การใช้งาน
ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนระยะยาว	ผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของอุปกรณ์การเกษตรทั้งหมด x อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี

3) ต้นทุนทั้งหมด หมายถึง ผลรวมของต้นทุนผันแปรกับต้นทุนคงที่ทั้งหมด โดยคิดเฉลี่ยต่อพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน

ผลตอบแทน (Benefits) ของการลงทุน หมายถึง มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้จากการลงทุน ประกอบด้วย ผลตอบแทนทางตรง ผลตอบแทนทางอ้อม และผลตอบแทนไม่มีตัวตน

(1) ผลตอบแทนทางตรง (Direct Benefits) คือ ผลผลิตสุทธิของการลงทุน ซึ่งหมายถึง มูลค่าของสินค้า และบริการที่ผลิตได้โดยตรงจากการลงทุน นอกจากนี้ยังหมายถึงการประหยัด และการลดค่าใช้จ่าย จากที่เคยมีอยู่เดิม

(2) ผลตอบแทนทางอ้อม (Indirect Benefits) คือ ผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ นอกเหนือจากผลประโยชน์ตอบแทนทางตรง นอกจากนี้ยังรวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น โครงการนั้นอาจกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ก่อให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการตั้งอยู่ เป็นต้น

(3) ผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน (Intangible Benefits) คือ ผลตอบแทนที่ไม่สามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเงินได้ เช่น การลงทุนนั้นอาจมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต และการกระจายรายได้ให้มีความยุติธรรมมากขึ้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาผลตอบแทนหรือรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้หรือผลตอบแทน ดังนี้

- 1) รายได้ทั้งหมด หมายถึง ผลคูณระหว่างผลผลิตต่อไร่ กับราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับ ณ ระดับฟาร์ม
- 2) รายได้สุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดกับต้นทุนผันแปร
- 3) กำไรสุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดกับต้นทุนทั้งหมด

2.2 สถานการณ์การผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน

การศึกษาถึงบริบทเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันทั้งการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมัน ทำให้ทราบถึงพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทย และจังหวัดที่ทำการศึกษา ซึ่งจะเป็ข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นแนวทางและสนับสนุนการศึกษาต้นทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดต่างๆ ของภาคใต้ โดยมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

2.2.1 สถานการณ์การผลิตปาล์มน้ำมัน

การปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทยเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2510 และมีอัตราขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่เพาะปลูกเริ่มจาก 69,625 ไร่ ในปี พ.ศ. 2520 เพิ่มขึ้นเป็น 3.199 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2550 และในปี พ.ศ. 2562 มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 6.103 ล้านไร่ ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้วจำนวน 5.662 ล้านไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 16.408 ล้านตัน ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 2,897 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ปาล์มน้ำมันไทย ปี พ.ศ. 2550 – 2562

ปี	พื้นที่ปลูก (ล้านไร่)	พื้นที่ให้ผล (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่)
2550	3.199	2.663	6.389	2,399
2551	3.622	2.872	9.263	3,225
2552	3.889	3.187	8.162	2,561
2553	4.076	3.552	8.223	2,315
2554	4.175	3.747	10.776	2,876
2555	4.315	3.982	11.326	2,844
2556	4.484	3.767	12.382	3,278
2557	4.594	4.148	12.503	3,014
2558	5.013	4.297	11.016	2,803
2559	5.186	4.383	11.683	2,605
2560	5.515	4.875	14.103	2,921
2561	5.878	5.352	15.534	2,902
2562	6.103	5.662	16.408	2,897

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562), กรมการค้าภายใน (2561)

การผลิตปาล์มน้ำมันเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ผลิตปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ของประเทศไทย และเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพสูงในการผลิตปาล์มน้ำมัน โดยในปี พ.ศ. 2562 (ตารางที่ 2.4) ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันรวม 5,234,137 ไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด จำนวน 1,340,063 ไร่ รองลงมาคือจังหวัดกระบี่ 1,151,415 ไร่ และจังหวัดชุมพร 1,020,684 ไร่ สำหรับพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้มากที่สุดเรียง 3 อันดับ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1,219,808 ไร่ รองลงมาคือจังหวัดกระบี่ 1,118,321 ไร่ และจังหวัดชุมพร 987,595 ไร่ ตามลำดับ

ผลผลิตปาล์มน้ำมันพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุด 4,048,543 กิโลกรัม รองลงมาคือจังหวัดกระบี่ 3,710,589 และจังหวัดชุมพร 3,237,336 ตามลำดับ สังเกตได้ว่า แม้จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะมีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุดของภาคใต้ แต่ผลผลิตต่อไร่ของปาล์มน้ำมันที่ผลิตที่ได้นั้น มีปริมาณน้อยกว่าของจังหวัดกระบี่ โดยจังหวัดกระบี่มีผลผลิตต่อไร่มากที่สุด 3,127 กิโลกรัม รองลงมาคือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3,123 กิโลกรัม และจังหวัดระนอง

3,097 กิโลกรัม ตามลำดับ โดยผลผลิตต่อไร่ของทั้งสามจังหวัดดังกล่าวมากกว่าผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยของภาคใต้ คือ 2,846 กิโลกรัม

ตารางที่ 2.4 สถานการณ์การผลิตปาล์มน้ำมันในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2562

จังหวัด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ชุมพร	1,020,684	987,595	3,237,336	3,094
ระนอง	149,282	134,863	419,289	3,097
สุราษฎร์ธานี	1,340,063	1,219,808	4,048,543	3,123
พังงา	254,410	251,284	775,211	3,037
ภูเก็ต	2,755	1,998	5,149	2,599
กระบี่	1,151,415	1,118,321	3,710,589	3,127
ตรัง	281,568	201,318	616,234	2,990
นครศรีธรรมราช	633,412	535,492	1,669,664	2,952
พัทลุง	95,396	50,312	136,346	2,573
สงขลา	78,728	56,755	157,211	2,549
สตูล	128,695	106,761	291,137	2,536
ปัตตานี	23,203	19,242	49,971	2,430
ยะลา	8,468	7,324	14,509	1,846
นราธิวาส	66,058	53,751	118,198	2,207
ภาคใต้	5,234,137	4,744,824	15,249,387	2,846

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562)

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีสวนปาล์มน้ำมันขนาดเล็กหรือไม่เกิน 50 ไร่ ซึ่งเกษตรกรประเภทนี้ครอบครองพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันรวมกันมากกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ การผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย มีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะต้นทุนปุ๋ยเคมี ซึ่งมีการใช้เป็นปริมาณมากในการผลิตปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นปัญหาในการผลิตของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันก่อนให้ผลผลิตและหลังให้ผลผลิตทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ส่วนใหญ่จะเป็นต้นทุนผันแปรทางด้านค่าแรงงานตั้งแต่การเตรียมดิน การดูแลรักษาจนจำหน่ายผลผลิต และค่าวัสดุต่างๆ ตั้งแต่พันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช พืชคลุมแปลง และอื่น ๆ ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุนอุปกรณ์ โดยต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน 4,404.31 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทน 5,359.62 บาทต่อไร่

ซึ่งต้นทุนเพิ่มขึ้นใน พ.ศ. 2556 ถึง 8,688.47 บาทต่อไร่ แต่กลับได้รับผลตอบแทนเพียง 2,940.43 บาทต่อไร่ ทั้งนี้ต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร (ตารางที่ 2.5) โดยหนึ่งในต้นทุนดังกล่าว คือ ปุ๋ยเคมีที่ใช้ในสวนปาล์มน้ำมันนั่นเอง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557)

ตารางที่ 2.5 ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันปี 2550 – 2556

ปี	ต้นทุนผันแปร (บาทต่อไร่)	ร้อยละ ของต้นทุน ทั้งหมด	ต้นทุนคงที่ (บาทต่อไร่)	ร้อยละของ ต้นทุน ทั้งหมด	ต้นทุนรวม ต่อไร่ (บาทต่อไร่)	ผลตอบแทน สุทธิต่อไร่ (บาทต่อไร่)
2550	3,703.90	84.10	700.41	15.90	4,404.31	5,359.62
2551	5,899.87	86.16	947.83	13.84	6,847.70	6,747.52
2552	5,996.52	86.35	947.65	13.65	6,944.17	2,374.23
2553	5,730.61	83.46	1,135.47	16.54	6,866.08	2,995.82
2554	6,736.10	84.41	1,244.31	15.59	7,980.41	7,377.43
2555	7,302.82	83.92	1,399.25	16.08	8,702.07	6,307.80
2556	7,228.83	83.20	1,459.64	16.80	8,688.47	2,940.43

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557)

นอกจากการพิจารณาปัจจัยการผลิต ซึ่งเป็นต้นทุนด้านต่าง ๆ ในการผลิตปาล์มน้ำมันแล้ว การพิจารณาถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศเป็นสิ่งสำคัญที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต้องเข้าใจและมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ชอบอากาศในเขตร้อน ฝนตกชุก ปลูกได้เฉพาะบริเวณเส้นศูนย์สูตร ถึงเส้นรุ้งที่ 15 องศาเหนือ – ใต้ การเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกปาล์มน้ำมันต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ (ธีระ เอกสมทราเมษฐ์ และคณะ, 2548) ดังนี้

1) ลักษณะภูมิประเทศ ควรเป็นพื้นที่ราบ มีความลาดชันไม่เกิน ร้อยละ 20 และไม่ควรสูงกว่าระดับน้ำทะเลเกิน 500 เมตร หากเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีน้ำท่วมขังต้องไถยกร่อง หรือขุดคูยกร่อง ถ้าเป็นพื้นที่ลาดชันเกิน ร้อยละ 20 ต้องทำขั้นบันไดเพื่อลดการชะล้างของดิน

2) ลักษณะดิน ควรเป็นดินร่วนถึงเหนียว pH 4.0-6.0 มีความลึกของชั้นหน้าดินมากกว่า 75 เซนติเมตร มีความสามารถในการซึมน้ำของดินปานกลาง การระบายน้ำปานกลางถึงดี ไม่มีการท่วมขังของน้ำ หรือมีเพียงเล็กน้อย

3) ฝนและการกระจายตัวของฝน ปริมาณน้ำฝนควรมากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี มีการกระจายของน้ำฝนดี โดยมีปริมาณน้ำฝนในแต่ละเดือนมากกว่า 120 มิลลิเมตร และต้องไม่มีสภาพแล้งเกิน 2 เดือน

4) แสงแดด มีผลทำให้ปาล์มน้ำมันสังเคราะห์แสงได้ดี มีผลทำให้จำนวนทะลายและน้ำหนักของทะลายเพิ่มขึ้น ปาล์มน้ำมันควรได้รับแสงแดดมากกว่าวันละ 5 ชั่วโมง

5) อุณหภูมิ ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน คือ 22 – 32 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิปกติในเขตร้อนชื้น

6) ลม ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีระบบรากแบบรากฝอย ทำให้ไม่ทนต่อกระแสลมที่พัดแรง ความเร็วลมที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 0 – 10 เมตรต่อวินาที

2.2.2 สถานการณ์การตลาดปาล์มน้ำมัน

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีการสกัดเป็นน้ำมันปาล์ม 2 ชนิด คือ น้ำมันปาล์มดิบ (crude palm oil) โดยสกัดจากส่วนเปลือกสดของผลปาล์มน้ำมัน และน้ำมันเมล็ดในปาล์ม (crude palm kernel oil) โดยสกัดจากเมล็ดในของผลปาล์มน้ำมัน น้ำมันปาล์มสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมด้านอาหาร อุตสาหกรรมไบโอดีเซล และอุตสาหกรรมโพลิเอเคมิคอล โดยระบบการตลาดปาล์มน้ำมันของไทยมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยกัน 4 ฝ่าย ได้แก่ ชาวสวนปาล์มน้ำมัน โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ และโรงงานผลิตไบโอดีเซลเชิงพาณิชย์

1) ลักษณะการซื้อขาย ผลปาล์มน้ำมันสดนั้นเกษตรกรขายทั้งทะลายหรือนำทะลายมาสับให้เป็นลูกร่วง การจะขายทั้งทะลายหรือลูกร่วงนั้นขึ้นอยู่กับกรรมวิธีในการสกัดของโรงงานที่รับซื้อ ถ้าเป็นโรงงานที่สกัดแบบมาตรฐาน จะรับซื้อผลปาล์มน้ำมันสดทั้งทะลาย ถ้าเป็นโรงงานสกัดน้ำมันแบบทอดผลปาล์มหรือโรงงานแบบหีบรวม ทั้งเปลือกและเมล็ดใน จะรับซื้อเป็นลูกร่วงหรือปาล์มสดทั้งทะลาย แล้วนำมาสับเป็นลูกร่วง

2) ราคาผลปาล์มน้ำมัน ราคาผลปาล์มน้ำมันจะเปลี่ยนแปลงโดยขึ้นอยู่กับตัวกำหนดราคา ได้แก่ ฤดูกาลออกผล (ทำให้ปริมาณผลปาล์มสดออกสู่ตลาดมากหรือน้อย) ราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลก ราคาน้ำมันพืชชนิดอื่นที่ใช้ทดแทนกัน (ได้แก่ น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันมะพร้าว น้ำมันหมู เป็นต้น) ความต้องการน้ำมันปาล์มในอุตสาหกรรมที่ใช้ น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบ การนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศ รวมทั้งการลักลอบนำเข้าน้ำมันปาล์ม และปัจจัยอื่นๆ

เมื่อพิจารณาราคापาล์มน้ำมันของประเทศไทยจำแนกตามประเภทของผลผลิตปาล์มน้ำมัน ปี พ.ศ. 2551 - 2563 (ตารางที่ 2.6) พบว่า ราคาของปาล์มน้ำมันประเภทต่าง ๆ มีการขึ้นลงไปตามภาวะของเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและเศรษฐกิจโลก โดยจะเห็นว่าราคาปาล์มน้ำมันแต่ละประเภทค่อยๆ ปรับเพิ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. 2563 (กรมการค้าภายใน, 2563)

ตารางที่ 2.6 ราคาปาล์มน้ำมันของประเทศไทยจำแนกตามประเภทของผลผลิตปาล์มน้ำมัน
ปี พ.ศ. 2551 – 2563

ปี พ.ศ.	ผลปาล์มทะเลลาย คุณภาพน้ำมัน 17%	น้ำมันปาล์มดิบ (บาท/กก.)	น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ Bulk (บาท/กก.)	ไขปาล์มบริสุทธิ์/ สเตียร์น (บาท/กก.)
2551	4.56	28.96	38.06	27.48
2552	3.99	24.33	30.19	22.64
2553	4.83	29.10	33.05	29.15
2554	6.02	36.59	43.03	36.47
2555	5.31	30.86	35.66	31.56
2556	4.16	25.24	28.03	25.38
2557	5.30	28.57	32.37	28.72
2558	4.95	27.33	31.30	27.32
2559	5.84	31.95	35.44	32.25
2560	4.62	24.88	28.96	25.10
2561	2.82	21.50	20.00	16.85
2562	5.14	26.65	30.64	29.88
2563	7.06	36.34	41.35	39.17

ที่มา: กรมการค้าภายใน (2557), กองส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร (2561), กรมการค้าภายใน (2563)

ราคาซื้อขายกันหน้าโรงงานนั้น โดยส่วนใหญ่ โดยผลปาล์มร่วงจะมีราคาซื้อขายกันสูงกว่าปาล์มสดทั้งทะเลลาย ซึ่งความแตกต่างกันของราคาผลปาล์มสดทั้งสองประเภท คือ ค่าจ้างแรงงานในการสับลูกร่วง ซึ่งราคาผลปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้ จะเป็นไปตามอิทธิพลของตัวกำหนดราคาดังกล่าวข้างต้น และราคาที่เกษตรกรขายได้เป็นราคาที่พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนด ซึ่งจะถูกโรงงานเป็นผู้กำหนดอีกทอดหนึ่ง เมื่อพิจารณาราคापาล์มน้ำมันหน้าโรงงานสกัด แยกตามประเภทน้ำมันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2563 (ตารางที่ 2.7) พบว่า ราคาปาล์มน้ำมันประเภทต่าง ๆ ปรับตัวขึ้นลงตามสภาพของตลาดซื้อขายน้ำมัน

ตารางที่ 2.7 ราคาปาล์มน้ำมันทะเลายน้่าน้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป ราคาผลปาล์มร่วงชนิดคละ และราคาน้ำมันปาล์มดิบชนิดสกัดแยก (เกรดเอ) หรือ CPO (Crude palm oil) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2563

ปี	ราคาปาล์มน้ำมันทะเลายน้่าน้ำหนัก มากกว่า 15 กิโลกรัมขึ้นไป (บาท/กก.)	ราคาผลปาล์มร่วงชนิด คละ (บาท/กก.)	น้ำมันปาล์มดิบชนิด สกัดแยก (เกรดเอ) (บาท/กก.)
2547	3.11	4.31	20.33
2548	2.76	3.85	16.89
2549	2.39	3.15	15.80
2550	4.07	4.68	24.45
2551	4.23	4.99	28.96
2552	3.64	4.35	24.32
2553	4.26	5.11	29.10
2554	5.34	6.20	33.63
2555	4.91	5.70	30.86
2556	3.54	4.18	24.63
2557	4.27	5.99	28.57
2558		4.20	26.20
2559		6.30	34.25
2560		4.80	19.12
2561	3.63		16.72
2562	5.81		29.75
2563	6.94		38.76

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2558), กองกฎหมาย (2560), กรมการค้าภายใน (2563)

3) วิธีการตลาดปาล์มน้ำมัน วิธีการตลาดน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมัน พบว่า โครงสร้างการตลาดของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมัน มีผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น สหกรณ์ปาล์มน้ำมัน โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดเล็ก โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดใหญ่ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มน้ำมันบริสุทธิ์ อุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบ และพ่อค้าที่ส่งออกน้ำมันปาล์มดิบ สำหรับในตลาดระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น

สหกรณ์ปาล์มน้ำมัน และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โดยเป็นผู้รับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ในส่วนของพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นจะเป็นผู้รวบรวมผลผลิตปาล์มจากเกษตรกรรายย่อยเป็นส่วนใหญ่ สหกรณ์ปาล์มน้ำมันจะทำหน้าที่คล้ายกับพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น คือ รับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรที่ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นสมาชิก ส่วนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบจะรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งรายย่อยและรายใหญ่ พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่นและสหกรณ์ปาล์มน้ำมัน เพื่อส่งต่อไปสู่โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น ตลาดอาเซียน ได้แก่ ประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนาม สหภาพยุโรป เป็นต้น วิธีการตลาดน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมัน (ภาพที่ 2.1) โดยมีรายละเอียดดังนี้

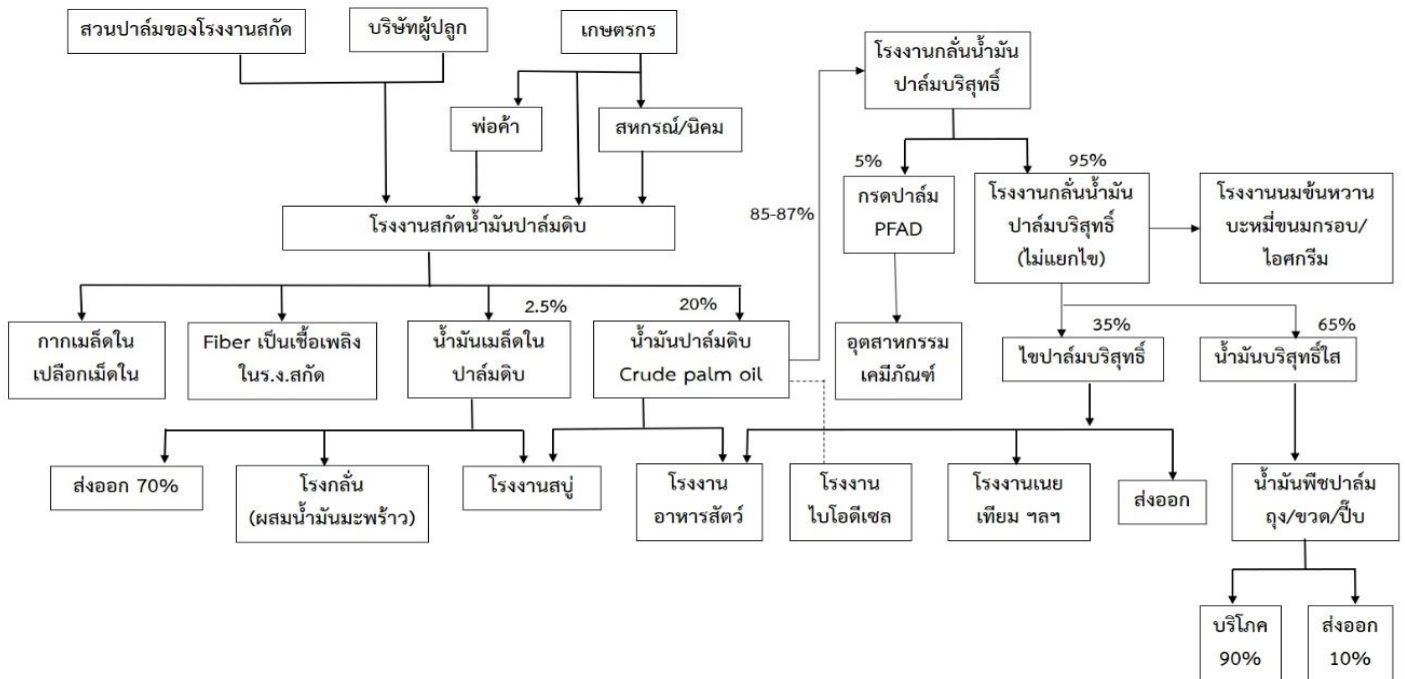
3.1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจะขายผลปาล์มร่วงและผลปาล์มทั้งทะลายให้แก่พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก และขายผลปาล์มทั้งทะลายให้แก่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดใหญ่

3.2) พ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น /สหกรณ์ปาล์มน้ำมัน รับซื้อผลปาล์มร่วงและผลปาล์มทั้งทะลายจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มแล้วขายผลปาล์มร่วงทั้งหมดให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก และขายผลปาล์มทั้งทะลายให้แก่โรงงานสกัดน้ำมันดิบขนาดใหญ่

3.3) โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก รับซื้อผลปาล์มร่วงและผลปาล์มทั้งทะลายจากเกษตรกรผู้ปลูก มาสกัดน้ำมันปาล์มดิบผสม แล้วขายน้ำมันปาล์มดิบผสมน้ำมันเมล็ดในปาล์มน้ำในดิบให้แก่โรงงานฟอกสีน้ำมันปาล์มอย่างง่าย ๆ กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ และขายกากทั้งหมดให้แก่ผู้เลี้ยงสัตว์หรือโรงงานอาหารสัตว์

3.4) โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดใหญ่ จะรับซื้อผลปาล์มน้ำมันทั้งทะลายจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มและพ่อค้าคนกลาง แล้วนำมาสกัดน้ำมัน เพื่อให้ได้น้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันเมล็ดในปาล์มดิบ ขายให้แก่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบบริสุทธิ์กับส่งออกเป็นบางส่วน และสกัดน้ำมันจากเมล็ดในปาล์มขายให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ ส่วนกากขายให้แก่ผู้เลี้ยงสัตว์หรือโรงงานอาหารสัตว์ใหญ่

3.5) โรงงานฟอกสีน้ำมันปาล์มอย่างง่าย รับซื้อน้ำมันปาล์มผสมน้ำมันเมล็ดปาล์มดิบจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก และได้น้ำมันปาล์มดิบ น้ำมันเมล็ดปาล์มดิบจากโรงงานสกัดน้ำมันขนาดใหญ่ และนำเข้าน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์หรือกึ่งบริสุทธิ์มาสกัดเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์แล้วขายให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ และผู้บริโภค

ภาพที่ 2.1 วิธีการตลาดน้ำมันปาล์มและปาล์มน้ำมัน

ที่มา : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2549)

4) ตลาดน้ำมันปาล์มภายในประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1) ตลาดน้ำมันปาล์มดิบ น้ำมันปาล์มดิบที่สกัดได้จากโรงงานต่างๆ มีด้วยกัน 2 ประเภท คือ น้ำมันปาล์มที่สกัดจากเปลือกของผลปาล์มแล้วแยกเมล็ดในออกขายต่างหาก และน้ำมันปาล์มดิบที่สกัดจากเนื้อปาล์มและเมล็ดในปาล์มปนกัน ราคาของน้ำมันดิบจากการสกัดในแบบแรกจะขายได้ในราคาสูงกว่าแบบที่สองและสาม เพราะน้ำมันที่สกัดได้มีคุณภาพที่ดีกว่า ราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความผันแปรของปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้ คือ ปริมาณผลปาล์มสุกที่ออกสู่ตลาด ปริมาณน้ำมันพืชต่างๆ ที่ออกสู่ตลาด ราคาของน้ำมันพืชชนิดอื่นที่ใช้ทดแทนกัน การนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศ การลักลอบนำเข้าน้ำมันปาล์มจากประเทศมาเลเซียเข้ามาในประเทศ เป็นต้น การซื้อขายน้ำมันปาล์มดิบ โรงงานสกัดจะนำน้ำมันปาล์มดิบขายให้แก่โรงงานกลั่นน้ำมันบริสุทธิ์ ถ้าโรงงานสกัดที่เจ้าของโรงกลั่นมีหุ้นส่วนอยู่ด้วยก็จะนำน้ำมันปาล์มดิบไปขายให้แก่โรงกลั่นนั้น ส่วนโรงสกัดอื่นๆ จะใช้วิธีการสอบถามราคาไปยังโรงงานกลั่นที่ตนส่งขายเป็นประจำ ถ้าโรงกลั่นใดให้ราคาสูงกว่าก็จะขายให้แก่โรงกลั่นนั้น

4.2) ตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่ผลิต (กลั่น) ได้ภายในประเทศ ถูกนำไปใช้ในการบริโภคโดยตรงในรูปน้ำมันปรุงอาหาร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60-65 ของผลผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35-40 จะใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมสบู่

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางและยา อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และใช้เป็นน้ำมันหล่อลื่นเครื่องจักรใน อุตสาหกรรมสิ่งทอและถลุงแร่ เป็นต้น ซึ่งน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่จำหน่ายในท้องตลาดจัดเป็นสินค้าที่ ควบคุมราคาโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ แต่ถ้าหากวัตถุดิบสำหรับใช้ในการผลิตมีราคาสูงขึ้น ก็จะมีอนุญาตให้มีการปรับราคาตามความเหมาะสมเป็นกรณีไป (ชนฉินา ลิ้มปิติ, 2554)

5) มาตรการบริหารจัดการการค้าน้ำมันปาล์ม

มาตรการบริหารจัดการการค้าน้ำมันปาล์มที่กำหนดโดยภาครัฐ มีมาตรการต่าง ๆ ดังนี้ (ชนฉินา ลิ้มปิติ, 2554)

5.1) มาตรการวางระบบการนำเข้าภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area - AFTA) ในโควตาภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) และนอกโควตาดังกล่าว

(1) ภายใต้ AFTA ในโควตาภายใต้องค์การการค้าโลก กำหนดให้ องค์การ คลังสินค้าเป็นผู้นำเข้า ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์

(2) การนำเข้าส่งออกนอกโควตาดังกล่าว กำหนดให้ผู้นำเข้าต้องรับซื้อ ผลผลิตในประเทศเพื่อส่งออก 1 ส่วน และต้องส่งออกน้ำมันปาล์มไปต่างประเทศเป็นปริมาณไม่น้อยกว่า 2 เท่าของปริมาณนำเข้า

(3) การนำน้ำมันปาล์มผ่านประเทศเพื่อส่งออก ต้องปฏิบัติตามประกาศ กระทรวงพาณิชย์ฉบับที่ 69/2532 ซึ่งผู้นำเข้าจะต้องขออนุญาตนำเข้าจากกรมการค้าต่างประเทศ

(4) จัดการผลิตส่วนเกิน โดยขอให้กระทรวงพลังงานเร่งสนับสนุนการนำ น้ำมันปาล์มไปผลิตไปเอตีเซลและปาล์มดีเซล (น้ำมันปาล์มผสมดีเซล)

5.2) มาตรการบริหารจัดการระบบการค้าผลปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มในประเทศ และการแจ้งปริมาณ มีวิธีการคือ

(1) ให้ผู้ผลิตแจ้งปริมาณปาล์มน้ำมันเป็นประจำทุกเดือนและตรวจสอบสต็อก ทุกสัปดาห์ ให้ผู้นำเข้าแจ้งแผนการนำเข้าล่วงหน้าทุกเดือน แจ้งปริมาณนำเข้า จำหน่าย และสต็อก ภายใน 7 วันนับจากวันนำเข้า/จำหน่าย การควบคุมขนย้ายปาล์มน้ำมัน ให้ผู้ขนย้ายน้ำมันปาล์มตั้งแต่ 25 กก. ขึ้นไปต้องขออนุญาตขนย้าย การปิดป้ายรับซื้อนั้น ให้ผู้รับซื้อผลปาล์มน้ำมันปิดป้ายแสดงราคา รับซื้อผลปาล์มน้ำมันโดยระบุชั้นคุณภาพและให้รับซื้อไม่ต่ำกว่าราคาแสดงที่ป้าย

(2) ขอความร่วมมือโรงงานสกัดและโรงกลั่นน้ำมันปาล์มให้รับซื้อผลปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์มให้สอดคล้องกันทั้งระบบอย่างเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรพัฒนา คุณภาพผลปาล์มน้ำมันตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการค้าทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

5.3) มาตรการตรวจสอบป้องกันการลักลอบนำเข้าและกำกับดูแลขนย้ายถ่ายลำเลียงน้ำมันปาล์มผ่านแดน โดยขอความร่วมมือจังหวัดต้นทางและจังหวัดที่ติดชายแดนประเทศกำกับดูแลการขนย้ายน้ำมันปาล์มในประเทศอย่างเคร่งครัดเพื่อกำกับดูแลมิให้มีการนำมาจากหมู่บ้านในประเท

5.4) มาตรการการบริหารจัดการของกลาง โดยการอนุมัติของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำมันปาล์ม ให้กรมศุลกากรส่งมอบน้ำมันปาล์มของกลางให้แก่หน่วยงานราชการ/มูลนิธิที่นำไปใช้ผลิตพลังงานทดแทน

5.5) มาตรการส่งเสริมการส่งออก โดยสนับสนุนภาคเอกชนส่งออกน้ำมันปาล์มส่วนเกินการบริโภคในประเทศ

5.6) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อรองรับและบรรเทาผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า (FTA) โดยมีเป้าหมายดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแก่เกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันอยู่เดิม และให้ความรู้ในการปลูกสร้างสวนปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรที่สนใจปลูกสร้างปาล์มน้ำมันรายใหม่ 10,000 ราย/ปี รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้ผลิตปาล์มในด้านการจัดการการผลิต การสร้างเครือข่ายการผลิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ รวมทั้งพัฒนาการแปรรูปและใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้จากปาล์มน้ำมัน โดยดำเนินการในแหล่งผลิต 23 จังหวัดทั่วประเทศ ระยะเวลาโครงการระหว่าง ปี พ.ศ. 2551-2555 ทั้งนี้ ได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานโครงการ จากกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ได้มีมติอนุมัติเงินกองทุนฯ 19 ล้านบาท (ปีละ 1.80 ล้านบาท) (ชนฉนิชา ลิมปิติ, 2554)

6) ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ซึ่งนำเสนอให้เห็นทั้งราคาในภาพรวมระดับโลกและระดับประเทศ ดังนี้

6.1) ราคาน้ำมันปาล์มระดับโลก ในปี พ.ศ. 2553 - 2563 ราคาน้ำมันปาล์มดิบตลาดมาเลเซียมีแนวโน้มลดลง แต่ปี พ.ศ. 2563 ราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตันละ 3,482.15 ริงกิต (26.20 บาทต่อกิโลกรัม) และ ปี พ.ศ. 2562 ราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยเพียงตันละ 2,538.61 ริงกิต (18.85 บาทต่อกิโลกรัม) เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.17 ขณะที่ราคาน้ำมันปาล์มดิบตลาดรอตเตอร์ดัมในปี 2563 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 27.70 (ตารางที่ 2.8) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

ตารางที่ 2.8 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ปี พ.ศ. 2553 – 2563

ปี	ตลาดมาเลเซีย		ตลาดรอตเตอร์ดัม	
	ริงกิต/ตัน	บาทต่อกิโลกรัม	ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน	บาทต่อกิโลกรัม
2553	2761.83	27.74	904.44	28.67
2554	3284.63	33.21	1123.65	34.41
2555	2907.59	29.73	996.08	31.09
2556	2412.38	23.21	856.92	26.45
2557	2413.32	24.34	876.85	27.59
2558	2101.50	19.66	652.50	21.43
2559	2776.71	24.12	755.00	26.27
2560	2646.62	20.95	667.50	22.42
2561	2220.03	17.86	567.00	18.68
2562	2538.61	18.85	683.75	20.85
2563	3482.15	26.20	873.13	26.62

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563)

6.2) ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2553 – 2563 ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทยมีแนวโน้มปรับตัวลดลงตามราคาพืชน้ำมันในตลาดโลก โดยราคามีความเคลื่อนไหว ดังนี้ ราคาผลปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2554 และเพิ่มขึ้นปี พ.ศ. 2563 ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.07 บาท ส่วนราคาน้ำมันปาล์มดิบขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2554 และเพิ่มขึ้นในปี 2563 เช่นกัน ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 37.22 บาท (ตารางที่ 2.9) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

ตารางที่ 2.9 ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี พ.ศ. 2553 – 2563

ปี	ผลปาล์มสดที่เกษตรกรขายได้	น้ำมันปาล์มดิบขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ
2553	4.26	29.10
2554	5.34	33.63
2555	4.91	30.86
2556	3.54	24.63
2557	4.27	28.57
2558	2.81	25.50
2559	5.56	32.81
2560	3.60	22.94
2561	2.88	18.90
2562	3.05*	22.94
2563	6.07	37.22

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2563) *กรมการค้าภายใน (2562)

2.3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยโดยส่วนใหญ่มีข้อเสียเปรียบในด้านการผลิตและการตลาดหลายประการ อันเป็นผลมาจากเงื่อนไขและข้อจำกัดของทรัพยากร ทักษะทางวัฒนธรรม โอกาสของการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี รวมไปถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเผชิญอยู่ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะต้นทุนปุ๋ยเคมี ซึ่งมีการใช้เป็นปริมาณมากในการผลิตปาล์มน้ำมัน เพราะราคาปุ๋ยเคมีมีการผันแปรตามปัจจัยภายนอก เช่น อัตราแลกเปลี่ยน ราคาน้ำมัน อีกทั้งตลาดปุ๋ยเคมีจัดเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีอำนาจในการต่อรองราคากับผู้ขายต่ำ และหากต้นทุนการผลิตรายการนี้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าการปรับขึ้นของราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรจำหน่ายได้แล้ว จะส่งผลให้ผลตอบแทนที่เกษตรกรควรได้รับสูญหายไป หรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

(2) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีการใช้ปัจจัยการผลิตบางชนิดที่ไม่เหมาะสม ซึ่งทำให้การผลิตปาล์มน้ำมันมีประสิทธิภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนี้

(2.1) การใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันปลอม หรือพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่ปลูก หรือพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ได้จากการผสมพันธุ์แบบเปิด คือ ไม่มีการควบคุม

การผสมพันธุ์ และส่วนใหญ่ได้จากต้นกล้าที่งอกอยู่บริเวณใต้โคนต้นปาล์มน้ำมัน ซึ่งทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเก็บเกี่ยวได้และน้ำมันปาล์มดิบที่โรงงานสกัดได้ลดลงในช่วงร้อยละ 15-50 และ 35-55 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับการใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพดี (ธีระพงษ์ จันทรมิย และคณะ, 2558)

(2.2) การจัดสรรที่ดินเพื่อทำการเกษตรที่ไม่เหมาะสม ทั้งในส่วนของขนาดและคุณภาพที่ดิน ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการมีที่ดินอยู่อย่างจำกัด และการตัดสินใจปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันไปเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่คาดว่าจะให้ผลตอบแทนสุทธิสูงกว่า เช่น ยางพารา ทำให้เกษตรกรมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน และไม่สามารถได้ประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด (economies of scale) ทั้งในด้านการลงทุน การจัดการการผลิต และการซื้อปัจจัยการผลิต

(2.3) การใช้ปุ๋ยในอัตราที่ต่ำ ทำให้ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ผลิตได้ต่ำกว่าศักยภาพสูงสุดที่สามารถผลิตได้ และคุณภาพผลผลิตปาล์มน้ำมันมีความไม่สม่ำเสมอ

(3) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีการขายผลผลิตปาล์มน้ำมันในลักษณะต่างคนต่างขาย ทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ขายได้ในแต่ละครั้งมีปริมาณน้อย และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีอำนาจในการต่อรองราคาต่ำ ซึ่งส่งผลให้ราคาปาล์มน้ำมันและผลตอบแทนสุทธิที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันควรจะได้รับลดลง

สภาพปัญหาดังกล่าว การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย โดยเฉพาะกิจกรรมช่วยลดต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน และเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ให้เกิดความมั่นคงในอาชีพเพิ่มมากยิ่งขึ้น ได้แก่กิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 การลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันโดยการวิเคราะห์ดินและใบ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ต้องการปุ๋ยมากชนิดหนึ่ง ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยมากกว่าร้อยละ 50 ของค่าใช้จ่ายในการจัดสวนปาล์มทั้งหมด ซึ่งเป็นปัญหาการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันของไทยอันดับต้นๆ ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากราคาปุ๋ยเคมีที่สูงขึ้น และพบว่าโครงสร้างต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 40 เป็นค่าปุ๋ยเคมี ประเทศไทยมีการนำเข้าปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรเป็นปริมาณมากทุกปี ในปี 2550 มีการนำเข้าถึง 4,393,245 ตัน มูลค่า 45,136 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550) การใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องในอัตราที่เหมาะสมสามารถเพิ่มผลผลิตและลดค่าใช้จ่ายลงอย่างเห็นได้ชัดเจน การวิเคราะห์ดินและใบปาล์มน้ำมันจึงเป็นวิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เพื่อตรวจสอบปริมาณธาตุอาหารของดินและต้นปาล์ม ผลการวิเคราะห์จะบอกให้ทราบว่าในพื้นที่นั้น สภาพดินและสภาพต้นปาล์มขาดหรือมีธาตุอาหารใดมากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการพิจารณาถึงการให้ปุ๋ยให้ถูกต้อง และเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ ที่จะสามารถเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

และลดต้นทุนการผลิตไปพร้อมๆ กัน ซึ่งการให้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินจะให้ผลดีต่อการจัดการปุ๋ยสำหรับพืชเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ข้าว พืชไร่ รวมถึงการผลิตพืชสวนอย่างปาล์มน้ำมัน

การใส่ปุ๋ยเคมีชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไปนอกจากจะเป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์แล้ว ยังอาจมีผลทำให้เสียสมดุลของธาตุอาหารและมีผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตของพืชได้อีกด้วย ซึ่งชัยรัตน์ นิลนนท์ (2549) ได้ศึกษาผลของการใช้ปุ๋ยต่อการให้ผลผลิตและปริมาณธาตุอาหารในใบของปาล์มน้ำมันที่แปลงทดลองจังหวัดตรัง ที่ปลูกในดินซุดนาท่าม (Fine loamy, mixed, isohyperthermic Oxic Plinthudults) พบว่า ในแปลงที่มีการปรับอัตราปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและใบ มีผลทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 59 เมื่อเปรียบเทียบกับแปลงที่มีการจัดการปุ๋ยแบบเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยอัตราต่อตามแบบของเกษตรกร การใส่ปุ๋ยเคมีตามผลการวิเคราะห์ดินและใบปาล์ม ช่วยให้ต้นปาล์มน้ำมันได้รับปริมาณธาตุอาหารพอเพียงกับความต้องการในการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตเต็มที่ตามอายุปาล์ม ส่งผลให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ย ประมาณ 230-280 บาท/ไร่/ปี และได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น 180-200 กิโลกรัม/ไร่/ปี สอดคล้องกับเทคนิคทำสวนปาล์ม ผลผลิตสูง ต้นทุนต่ำ ของ โสฬส เดชเมณี (กองบรรณาธิการ, 2562: ออนไลน์) ซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันหัวก้าวหน้าแบบ “ติดจรวด” ของ อ.พูนพิน จ.สุราษฎร์ธานี สวนปาล์มน้ำมันที่ได้รับคำชื่นชมว่ามีระบบการจัดการสวนที่ดี พอๆ กับเป็นสวนปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตสูงที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ และเป็นสวนปาล์มน้ำมันที่กรมวิชาการเกษตรใช้เป็นแปลงต้นแบบในการนำเกษตรกรต่างถิ่นเข้ามาศึกษาดูงานไม่ขาดสายทั้งๆ ที่เจ้าของสวนปาล์มน้ำมันแปลงนี้ไม่ใช่เซียนปาล์มมากประสบการณ์ แต่เขาเพิ่งเริ่มปลูกปาล์มได้เพียง 8 ปีเท่านั้น หากแต่ผลผลิตเกินประสบการณ์ เทคนิควิธีที่ทำให้เขาลดต้นทุนและได้ ผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงในแต่ละปี เขาจัดการสวนปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะการใช้ปุ๋ย ซึ่งใส่ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ธาตุอาหารจากใบปาล์มน้ำมัน เจ้าของสวนปาล์มบอกว่า ผลวิเคราะห์ธาตุอาหารจาก ใบปาล์มน้ำมันทำให้เจ้าของสวน “คุยกับต้นปาล์มน้ำมัน” รู้เรื่อง รู้ว่าต้นปาล์มน้ำมันต้องการหรือขาดธาตุอาหารตัวไหนบ้าง จากนั้นจะนำมาคำนวณค่ากลางเป็นน้ำหนักแม่ปุ๋ยที่จะต้องใส่ให้ต้นปาล์มน้ำมัน ประกอบด้วย ไนโตรเจน (21-0-0) ฟอสฟอรัส (0-3-0) และโปแตสเซียม (0-0-60) และเสริมด้วยแมกนีเซียม และโบรอน ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร การตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารใบปาล์มน้ำมัน จึงมีความสำคัญในการจัดการสวนปาล์ม ทำให้รู้ว่าต้นปาล์มขาดอะไร และต้องการอะไร และเป็น “เข็มทิศ” ในการจัดการสวนปาล์ม โดยเฉพาะปุ๋ย การใส่ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ใบปาล์มน้ำมัน ช่วยประโยชน์ได้หลายทาง ได้แก่ เพิ่มประสิทธิภาพการใส่ปุ๋ย โดยต้นปาล์มได้ประโยชน์เต็มที่ และยังช่วยลดต้นทุนปุ๋ยได้ไม่ต่ำกว่า 200 บาท/กระสอบ (กองบรรณาธิการ, 2562: ออนไลน์)

วิธีการหรือขั้นตอนในการเก็บตัวอย่างดิน และใบเพื่อนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการนั้น ธีระ เอกสมทราเมษฐ์ และคณะ (2546) ได้อธิบายไว้ดังนี้

(1) การเก็บตัวอย่างดิน

เก็บ 10 - 25 หลุม ปริมาณใกล้เคียงกันต่อเนื้อที่ 3 - 5 ไร่ เก็บที่ความลึกประมาณ 15 เซนติเมตร นำตัวอย่างดินที่ได้มาผึ่งให้แห้งในที่ร่ม แล้วมาคลุกเคล้าให้เข้ากัน สุ่มตัวอย่างดินมาประมาณ 0.5- 1 กก. ใส่ถุงพลาสติกเขียนประวัติการใช้ที่ดินตามแบบฟอร์มแนบตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ต่อไป

(2) การเก็บตัวอย่างใบปาล์มน้ำมัน

ควรเก็บตัวอย่างใบ หลังจากใส่ปุ๋ยครั้งสุดท้าย 3 เดือนและเก็บต่อเนื่องกันทุกปี โดยการสุ่มเลือก ต้นปาล์มประมาณ ร้อยละ 5-10 เพื่อเป็นตัวแทน ซึ่งตัวอย่างใบ จะใช้ทางใบที่ 17 จำนวนตัวอย่างใบย่อย 12 ใบ โดยเก็บข้างละ 6 ใบ เนื่องจากพบว่าปริมาณธาตุอาหารในทางใบที่ 17 มีความสัมพันธ์กับการให้ผลผลิตของปาล์ม ทางใบที่มีอายุต่างกันจะมีปริมาณธาตุอาหารต่างกัน ดังนั้นการศึกษาการลดปริมาณการให้ปุ๋ยเคมีที่เกินจำเป็นโดยใช้เกณฑ์การความต้องการธาตุอาหารพืชจากระดับความสมบูรณ์ของดินใบพืชและผลผลิตเพื่อสามารถคาดการณ์หรือประเมินสถานการณ์การผลิตได้รวดเร็ววางแผนแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ตรงประเด็น จึงส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันได้ดียิ่งขึ้น

2.3.2 การเสริมรายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมันโดยการปลูกพืชแซม

การปลูกปาล์มน้ำมัน การให้ผลผลิตและเก็บเกี่ยวหลายได้เมื่อปาล์มอายุ 2.5-3 ปีหลังจากการปลูก ทำให้เกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันจะไม่มีรายได้จากสวนปาล์มในช่วง 1-3 ปีแรก การปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมัน จึงเป็นกิจกรรมเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในช่วงที่รอการให้ผลผลิตปาล์มน้ำมัน (เตือนใจ ปิยัง, 2562) นอกจากนั้นปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีระยะปลูกกว้าง ในสวนปาล์มน้ำมันปลูกใหม่จึงมีพื้นที่ว่างให้วัชพืชขึ้นได้ประมาณ 1,500 ตารางเมตร ในปีแรกและค่อย ๆ ลดลงเมื่อปาล์มน้ำมันโตขึ้น เหลือพื้นที่ว่าง 1,200 และ 1,000 ตารางเมตร ของพื้นที่ทั้งหมดในปีที่ 2 และ 3 ตามลำดับ การปลูกพืชแซมในระหว่างแถวปาล์มน้ำมัน จึงเป็นวิธีการควบคุมวัชพืชทางอ้อม และยังเป็นการใช้พื้นที่สวนปาล์มน้ำมันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ให้สูงขึ้นเหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 15-30 ไร่ อีกทั้งปุ๋ยที่ใส่ให้พืชแซมยังเป็นประโยชน์ต่อต้นปาล์มน้ำมันอีกด้วย นอกจากนี้เศษซากพืชหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชแซมช่วยคลุมดินไม่ให้วัชพืชงอกได้ระยะหนึ่งซากพืชเมื่อสลายตัวจะเป็นปุ๋ยบำรุงดิน เป็นวิธีชะลอความเสื่อมโทรมของดินแต่การปลูกพืชแซมเกษตรกรต้องมีแรงงานและเงินทุน หลังเลิกปลูกพืชแซมวัชพืชจะขึ้นแทนที่ทันทีเมื่อมีพื้นที่เปิดโล่ง เช่น หญ้าคา สาบเสือ ชักไถ่ย่าน ซึ่งเป็นวัชพืชที่ร้ายแรง ในกรณีเลิกปลูกพืชแซมควรปลูกพืชคลุมดินตามทันที ไม่ควรกำจัดวัชพืชในระหว่างแถวปาล์มน้ำมันด้วยการใช้สารกำจัดวัชพืช ถ้าไม่

สามารถปลูกพืชคลุมดินได้ให้กำจัดด้วยสารกำจัดวัชพืชร่วมกับวิธีใช้แรงงานคนตัด ฟัน หรือใช้วิธีนาบ ต้นวัชพืชให้ลึ้ม (พัชรินทร์ วนิชย์อนันตกุล, 2548)

การปลูกพืชแซมในระหว่างแถวปาล์มน้ำมันควรปลูกตั้งแต่เริ่มปลูกปาล์มน้ำมันจนปาล์มน้ำมัน อายุ 3 ปี แต่ไม่ควรเกิน 4 ปี ควรปลูกพืชแซมให้ห่างจากโคนต้นปาล์มน้ำมันประมาณ 1.5-2 เมตร พืชแซมควรเป็นพืชอายุสั้น มีระบบรากตื้น เช่น พืชผัก พืชไร่ และข้าว และควรเป็นพืชที่ตลาดต้องการ พืชที่มีลำต้นสูงใหญ่หรือมีหัวอยู่ใต้ดินไม่ควรนำมาปลูกเป็นพืชแซม ถ้าดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำไม่ควรปลูกพืชแซมควรปลูกพืชคลุมดินแทน

การปลูกพืชแซมอายุสั้นควรปลูก 2 ครั้งต่อปี และต้องปลูกติดต่อกันอย่างต่อเนื่องจึงจะให้ผลตอบแทนต่อไร่สูงและควบคุมวัชพืชได้ผลดี พืชแซมที่นำมาปลูกในระหว่างแถวปาล์มน้ำมันได้แก่ พืชอายุสั้นระบบรากตื้น เช่น ถั่วเขียว ข้าวโพด ถั่วลิสง พืชผัก เช่น พริก พักเขียว พักทอง มะเขือ และไม้ดอก เช่น ดาวเรือง

สับปะรด เป็นพืชแซมที่ให้ค่าตอบแทนต่อไร่สูง มีระบบรากตื้น และควบคุมวัชพืชได้นานกว่า พืชแซมอื่น ๆ การปลูกสับปะรด 1 ครั้ง สามารถควบคุมวัชพืชได้นานกว่า 2 ปี แต่ประสิทธิภาพการควบคุม วัชพืชต่ำกว่าปีแรก

มันเทศ เป็นพืชชนิดเลื้อยพัน คุมหญ้าคาได้ดี เหมาะกับสวนปาล์มน้ำมันที่มีหญ้าคา ปาล์มน้ำมัน อายุ 2 ปีขึ้นไปควรหยุดปลูก เนื่องจากรากของมันเทศแผ่ไปไกลประมาณ 3-4 เมตร และอยู่บริเวณผิวดิน ลึก 30-50 เซนติเมตร จึงอาจส่งผลกระทบต่อระบบรากปาล์มน้ำมันได้

การปลูกพืชแซมเพื่อเป็นรายได้เสริม จำเป็นต้องดูแลกำจัดวัชพืช โรคมแมลง หนู และใส่ปุ๋ย ตามคำแนะนำของแต่ละชนิดพืชที่นำมาปลูก โดยทั่วไปในพืชอายุสั้นฤดูเดียว ในช่วงวิกฤตของการ - แฉงขันระหว่างวัชพืชกับพืชปลูกซึ่งอยู่ในอายุประมาณหนึ่งในสามของอายุพืช จำเป็นต้องกำจัดวัชพืช เพื่อให้พืชแซมสามารถเจริญเติบโตแข่งขันกับวัชพืชได้ โดยการใช้สารกำจัดวัชพืชหรือใช้พืชแซม และ ไม่เป็นพืชต่อพืชแซมชนิดอื่นที่ปลูกตามหลังการเก็บเกี่ยวพืชแรกหรือใช้แรงงานคนกำจัดวัชพืช หรือ ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น พลาสติก และควรใช้พลาสติกสีเทาเพื่อป้องกันแมลง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนปาล์มน้ำมัน

ชญัญญภัค หล้าแหล่ง (2559) ได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และประสิทธิภาพการ- ผลิตพืชเศรษฐกิจของภาคใต้ จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และกาแฟ ในขนาดพื้นที่ 30 ไร่ โดยปาล์มน้ำมันและยางพารามีอายุโครงการ 25 ปี ส่วนกาแฟมีอายุโครงการ 15 ปี ใช้อัตราคิดลด ที่ 12% ต่อปี ตามอัตราเงินกู้ที่เกษตรกรต้องชำระคืนให้แก่สถาบันการเงินที่กู้ยืมมา โดยใช้ แบบสอบถามเก็บข้อมูลด้านต้นทุนและข้อมูลด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากเกษตรกร และนำข้อมูลที่

ได้มาวิเคราะห์ทางการเงิน และใช้เกณฑ์การตัดสินใจแบบปรับค่าเวลา ซึ่งประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน (BCR) อัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) และการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเทคนิค ผลการวิจัยพบว่า การปลูกปาล์มน้ำมันมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 380,669.4 บาท มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 7.43 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการลงทุนเท่ากับร้อยละ 14.51 ผลตอบแทนทางการเงินของการปลูกยางพารา พบว่า มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ -832,503.57 บาท มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 1.94 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการลงทุนเท่ากับร้อยละ 10.56 และผลตอบแทนทางการเงินของการปลูกกาแฟ พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 458,839 บาท มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 6.26 เท่า และอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการลงทุนเท่ากับร้อยละ 16.6 ทั้งนี้ ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพเชิงเทคนิคการผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน มีประสิทธิภาพเชิงเทคนิคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 94.18 เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา มีประสิทธิภาพเชิงเทคนิคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 87.62 และเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ มีประสิทธิภาพเชิงเทคนิคการผลิต คิดเป็นร้อยละ 90.06

กมลชนก แข็งมาก และสมศักดิ์ เปรียบพร้อม (2558) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนการลงทุนทางการเงินของการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันมีความคุ้มค่าทั้งคู่ เนื่องจาก NPV BCR IRR มีค่าเป็นบวก มีค่ามากกว่า 1 และมีค่ามากกว่าต้นทุนค่าเสียโอกาส ตามลำดับ แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบผลตอบแทนระหว่างการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน จะเห็นได้ว่า ผลประโยชน์จากการทำสวนปาล์มน้ำมันมากกว่าการทำสวนยางพารา ดังนั้นหากเกษตรกรต้องการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพืชชนิดอื่น ปาล์มน้ำมันก็เป็นพืชทางเลือกหนึ่งที่สามารถปลูกทดแทนยางพาราได้ แต่ถ้าราคาปาล์มน้ำมันลดลงต่ำกว่า 3.24 บาทต่อกิโลกรัม การลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันก็ไม่มีมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

พรธนิภา อนุรักษ์กรกุล และคณะ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเขตพื้นที่เป็น 2 เขต คือ พื้นที่ในเขตเหมาะสมมาก และในเขตไม่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า NPV (Net Present Value) ในเขตเหมาะสมมาก เท่ากับ 19,228,056.04 บาท เฉลี่ยเท่ากับ 81,727.62 บาทต่อไร่ ซึ่งมากกว่า NPV ในเขตไม่เหมาะสมที่มีค่าเท่ากับ 9,537,643.38 บาท เฉลี่ยเท่ากับ 74,547.78 บาทต่อไร่ ทำให้การลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันในเขตเหมาะสมมากให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรสูงกว่าการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันในเขตไม่เหมาะสม ส่วนตัวชี้วัด BCR (Benefit Cost Ratio) ในเขตเหมาะสมมากเท่ากับ 2.98 ซึ่งน้อยกว่าเขตไม่เหมาะสมที่มีค่าเท่ากับ 3.52 แสดงว่าการลงทุนในเขตไม่เหมาะสมให้กำไรมากกว่า ส่วน IRR (Internal Rate of Return) ในเขตเหมาะสมมาก และไม่เหมาะสมสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ประมาณ 4 เท่า ดังนั้นการปลูกปาล์มน้ำมันทั้งสองพื้นที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุน และเพื่อให้เกิดการปลูก

ปาล์มน้ำมันเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมควรมีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานเพื่อนำไปใช้ในการจัดการพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดชลบุรี

อินทนิล นิลเกตุ และธเนศ วัฒนกุล (2557) ทำการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตปาล์มน้ำมันและโครงสร้างการตลาด : กรณีศึกษาจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาศักยภาพการผลิตจากต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการลงทุน และการศึกษาโครงสร้างการตลาด ปัญหาอุปสรรคในการปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 157 ราย การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินใช้ข้อมูลจากประชากร จำนวน 17 ราย เป็นเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันขนาดสวน 5 ไร่ ซึ่งเป็นขนาดสวนปาล์มน้ำมันที่นิยมปลูกมากที่สุดในจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ กำหนดระยะเวลาของโครงการ 25 ปี และอัตราคิดลดร้อยละ 7 ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 87,325 บาท อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) เท่ากับ 1.24 อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) เท่ากับ 14% และระยะเวลาคืนทุน (Payback period) เท่ากับ 5 ปี แสดงว่า มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โครงสร้างการตลาดปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายและบึงกาฬมีลักษณะโครงสร้างตลาดแบบตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ (Imperfect Market)

พรธณี พรหมดวง วรุณี เขาวนัสสุขุม และดวงตา สราญรัมย์ (2554) การตัดสินใจการลงทุนในขนาดสวนปาล์มน้ำมันอำเภอเกาะเปอรัน จังหวัดระนอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจการลงทุนในขนาดสวนปาล์มน้ำมันในอำเภอเกาะเปอรัน จังหวัดระนอง เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำสวนปาล์มน้ำมันตามขนาดสวนปาล์มน้ำมัน โดยใช้กรณีการปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอเกาะเปอรัน จังหวัดระนอง ประชากรที่ใช้ได้แก่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพสวนปาล์มน้ำมันในอำเภอเกาะเปอรัน จังหวัดระนอง จำนวน 781 ราย และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากร แบ่งเป็นเกษตรกรที่มีสวนปาล์มน้ำมันขนาดเล็ก 7 ราย เกษตรกรที่มีสวนปาล์มน้ำมันขนาดกลาง 10 ราย และเกษตรกรที่มีสวนปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่ 7 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ เกษตรกรสวนปาล์มน้ำมัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน อัตราผลตอบแทนภายใน ระยะเวลาคืนทุน จุดคุ้มทุน และการวิเคราะห์ความอ่อนไหว ผลการวิจัยพบว่า สวนปาล์มน้ำมันขนาดเล็ก มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 69,829 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 1.188 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ ร้อยละ 31.82 ระยะเวลาคืนทุน (PP) เท่ากับ 7 ปี 3 เดือน จุดคุ้มทุนผลผลิตปาล์มน้ำมัน (BEP) เท่ากับ 88,438 กิโลกรัม ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว พบว่า มีความคุ้มค่าและมีความเสี่ยงน้อย สวนปาล์มน้ำมันขนาดกลาง มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 461,539 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 1.526 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 23.67 ระยะเวลาคืนทุน (PP) เท่ากับ 6 ปี 2 เดือน จุดคุ้มทุนผลผลิตปาล์มน้ำมัน (BEP) เท่ากับ

219,105 กิโลกรัม ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว พบว่า มีความคุ้มค่าและมีความเสี่ยงน้อย สวนปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่ มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 58,722 บาท อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 1.011 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 7.66 ระยะเวลาคืนทุน (PP) เท่ากับ 10 ปี 6 เดือน จุดคุ้มทุนผลผลิตปาล์มน้ำมัน (BEP) เท่ากับ 1,339,170 กิโลกรัม ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว พบว่า ไม่มีความคุ้มค่าและมีความเสี่ยงสูง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สวนปาล์มน้ำมันขนาดเล็กและขนาดกลางให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและมีความเสี่ยงน้อย สวนปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน แต่มีความเสี่ยงสูงหากต้นทุนมีราคาสูงขึ้น ราคาขายปาล์มน้ำมันถูกลง

อรุณี ใจเถิง และคณะ (2551) ได้ทำการวิเคราะห์ผลตอบแทนการปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการปลูกปาล์มน้ำมันเปรียบเทียบกับยางพารา โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมด 409 ราย และกำหนดช่วงอายุการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันและยางพาราที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงินเท่ากับ 25 ปี ผลการวิเคราะห์ทางการเงินพบว่า ค่า NPV (มูลค่าปัจจุบันสุทธิ) BCR (มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน) และ IRR (อัตราผลตอบแทนภายในของการลงทุน) ของการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมัน เท่ากับ 4,981.71 บาท/ไร่ 1.13 และ ร้อยละ 14.04 ตามลำดับ ส่วนการทำสวนยางพารา ได้ค่า NPV BCR และ IRR เท่ากับ 13,821.06 บาท/ไร่, 3.05 และร้อยละ 15.57 ตามลำดับ จากผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันและยางพารามีความเป็นไปได้ในการลงทุน เมื่อทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหว พบว่า ถ้าต้นทุนของปาล์มน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 15 หรือรายได้ลดลงเนื่องราคาลดลงจาก 2.34 บาทต่อกิโลกรัมเป็น 2.00 บาทต่อกิโลกรัม การลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า และเมื่อต้นทุนในการลงทุนปลูกยางพาราเพิ่มร้อยละ 15 หรือรายได้ลดลงร้อยละ 15 การทำสวนยางพารามีความเป็นไปได้ในการลงทุน

2.4.2 การลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันโดยการวิเคราะห์ดินและใบ

ภาศุกานต์ ไชยแขวง (2560) การเพิ่มศักยภาพในการจัดการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขันในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาถึง 1) สถานการณ์การผลิต และสถานการณ์การตลาดปาล์มน้ำมันของเกษตรกร 2) ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร 3) ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขันของเกษตรกร และ 4) นโยบาย และมาตรการในการเพิ่มศักยภาพการจัดการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดโซ่อุปทานในธุรกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในเขตพื้นที่ศึกษา จำนวน 30 ตัวอย่าง ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ส่วนการคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่น ใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่

ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ส่วนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่น ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีอาชีพหลัก คือ ปลูกปาล์มน้ำมัน พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 43.13 ไร่ ประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 14.80 ปี แรงจูงใจในการปลูกที่พบมากที่สุด คือ ดูแลรักษาง่าย ผลผลิตเฉลี่ย 3,840.33 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ราคาจำหน่ายเฉลี่ย 4.36 บาทต่อกิโลกรัม รายได้จากการปลูกปาล์มทั้งหมดเฉลี่ย 16,759.12 บาท/ไร่ รายได้สุทธิเฉลี่ย 5,917.13 บาท/ไร่ กำไรสุทธิเฉลี่ย 5,862.13 บาท/ไร่ ความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขันที่เกษตรกรมีความเป็นไปได้ว่า จะปฏิบัติมากที่สุด คือ การเลือกพันธุ์ปลูก ปัญหาการผลิตที่พบมากที่สุด ประกอบด้วย พันธุ์ดีที่ซื้อจากราชการไม่เพียงพอ ปุ๋ยมีราคาแพง และต้นทุนการผลิตสูง ตามลำดับ ปัญหาการตลาดที่พบมากที่สุด คือ ผู้รับซื้อไม่มีการคัดเกรดผลผลิตที่เกษตรกรจำหน่าย ส่งผลให้ราคาที่ได้รับต่ำ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมบางประการของเกษตรกร ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต จำนวนแหล่งข่าวสารทางการเกษตรเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน รายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมัน และจำนวนกลุ่มที่เกษตรกรเป็นสมาชิก นโยบายและมาตรการในการเพิ่มศักยภาพการจัดการการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน ประกอบด้วย รัฐควรให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ด้านการปรับปรุงพันธุ์ การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การวิเคราะห์ดินและใบให้ทั่วถึงและรวดเร็ว การควบคุมราคาปุ๋ยเคมี การสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การใช้พรบ.ปาล์มน้ำมันอย่างจริงจัง และการกำหนดนโยบายเรื่องพลังงานเชื้อเพลิงให้ชัดเจน

ธีระพงศ์ จันทรมนิม (2558) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ตัวอย่างใบปาล์ม-น้ำมันที่มีต่อต้นทุนและผลผลิตในจังหวัดชุมพร โดยทำการศึกษาเขตอำเภอท่าแซะ และอำเภอเมืองปะทิว ที่มีผลผลิตย้อนหลัง 2 ปีใกล้เคียงกัน และมีการใส่ปุ๋ย 7-8 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี แล้วแบ่งกลุ่มเกษตรกรเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมาย (เป็นกลุ่มที่มีการวิเคราะห์ตัวอย่างใบแล้วใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ) และกลุ่มควบคุม (ใส่ปุ๋ยตามปกติ) ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลผลิต กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรได้รับผลผลิตในปี 2556 เฉลี่ย 4,123 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขณะที่กลุ่มควบคุม เกษตรกรได้รับผลผลิตในปี 2556 เฉลี่ย 2,884 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี 2) ค่าใช้จ่ายปุ๋ย กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในปี 2556 เฉลี่ย 4,247 บาทต่อไร่ ขณะที่กลุ่มควบคุม เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในปี 2556 เฉลี่ย 5,148 บาทต่อไร่ จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยลงได้ในขณะเดียวกันการได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นย่อมทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

วิชเนี่ย ออมทรัพย์สิน และคณะ (2557) การศึกษาการลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันกับพื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตในภาคใต้ตอนบน ปาล์มน้ำมันเป็นพืชหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียน เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าผู้ผลิตอื่น และเนื่องจากต้นทุนการผลิตของปาล์ม-น้ำมันประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ เป็นค่าใช้จ่ายปุ๋ย การลดปริมาณการให้ปุ๋ยเคมีที่เกินจำเป็นโดยใช้เกณฑ์การความต้องการธาตุอาหารพืชจากระดับความสมบูรณ์ของดินที่เฉพาะเจาะจง ร่วมกับค่าวิเคราะห์ใบและผลผลิต นับเป็นทางเลือกการจัดการปุ๋ยอีกวิธีหนึ่ง จึงได้ดำเนินการประเมินอัตราการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและผลผลิตพืชร่วมกับปริมาณธาตุอาหารที่ควรชดเชยที่ถูกดูดดึงออกไป โดยการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการสูญเสียธาตุอาหารจากขบวนการต่าง ๆ ในดิน แปลงเกษตรกรรมนิคมท่าแพชะงัก อำเภอนาทม จังหวัดน่าน ในระหว่างปี 2554-2557 เปรียบเทียบกับการจัดการปุ๋ยตามที่เกษตรกรปฏิบัติ นอกจากนั้นได้ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีบางส่วนด้วยการใส่จุลินทรีย์ละลายฟอสเฟต และการใส่กากสะเดาเพื่อชะลอการสูญเสียปุ๋ย ผลการประเมินการเจริญเติบโตจำนวนทะลายปาล์มสด น้ำหนักทะลายปาล์มหลังจากการจัดการปุ๋ยแบบต่าง ๆ ติดต่อกัน 3 ฤดูกาลผลิตพบว่า การจัดการให้ปุ๋ยทั้ง 4 กรรมวิธีมีการเจริญเติบโตทางกิ่งก้านสมบูรณ์ไม่แตกต่างกัน แต่จากการประเมินผลผลิตทะลายปาล์มสด พบว่า การจัดการปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใบและผลผลิต มีแนวโน้มให้จำนวนทะลายปาล์มสดไม่แตกต่างจากกรรมวิธีควบคุม คือ 17.71 และ 17.81 ทะลายต่อปี แต่ให้น้ำหนักทะลายปาล์มสดเฉลี่ยทั้ง 3 ฤดูกาลผลิตสูงกว่ากรรมวิธีควบคุม โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 235.90 และ 221.29 กก./ต้น/ปี ตามลำดับ และเนื่องจากมีการลดปริมาณการใส่ปุ๋ยลงด้วย จึงส่งผลให้ลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยเคมีได้ ประมาณ 12-16 เปอร์เซ็นต์ ทำให้มีดัชนีผลตอบแทนการผลิตสูงกว่ากรรมวิธีควบคุม คือ 3.26 และ 2.58 ตามลำดับ ซึ่งการลดปริมาณการใส่ปุ๋ยลงระดับนี้ ไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางกิ่งก้าน การให้ผลผลิตและความสมบูรณ์ดินยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตได้ดี

2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมัน

เตือนใจ ปิยง (2555) ได้ทำการศึกษาการปลูกปาล์มน้ำมัน การให้ผลผลิตและเก็บเกี่ยวทะลายได้เมื่อปาล์มอายุ 2.5-3 ปีหลังจากการปลูก ทำให้เกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันจะไม่มีรายได้จากสวนปาล์มในช่วง 1-3 ปีแรก ดังนั้นในการทดลองวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาผลของการปลูกพืชแซมโดยการปลูกพืชอื่นร่วมกับการปลูกปาล์มในพื้นที่ว่างระหว่างแถวปาล์มน้ำมัน อายุ 1-3 ซึ่งเป็นแนวทางในการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนปาล์ม นอกจากจะเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตแล้ว การรดน้ำและใส่ปุ๋ยพืชเหล่านี้ต้นปาล์มน้ำมันก็ได้ประโยชน์ด้วย แสดงให้เห็นการปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมัน พบว่า ผลผลิตและรายได้ของอ้อย สับปะรด สับปะรด และกระถินเทพา พบว่าปาล์มน้ำมันแซมกับอ้อย ให้รายได้สุทธิมากที่สุด 2,650.00 บาท รองลงมา คือ ปาล์มน้ำมันแซมกับสับปะรด มีรายได้สุทธิ 1,523.35 บาท เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทุกระบบการปลูกของปาล์มน้ำมัน พบว่า การปลูก

ปาล์มน้ำมันแซมอ้อย หารายได้รวมสูงสุด คือ 6,072.38 บาท รองลงมา คือการปลูกปาล์มน้ำมันแซม สับปะรด หารายได้ 4,962.48 บาท จะเห็นได้ว่าการปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมันให้รายได้ต่อไร่ สูงกว่าการปลูกปาล์มน้ำมันไม่มีพืชแซม ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตและเก็บเกี่ยวทะลายได้เมื่อปาล์มอายุ 2.5-3 ปีหลังปลูก ดังนั้น เกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันจะไม่มีรายได้จากสวนปาล์มในช่วง 1-2 ปีแรก แต่มีแนวทางในการเพิ่มรายได้ โดยการปลูกพืชอื่นร่วมกับการปลูกปาล์มในพื้นที่ว่างระหว่างแถว ปาล์มน้ำมัน อายุ 1-2 ปี ได้แก่ การปลูกผัก พืชล้มลุก หรือพืชอื่นที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น ซึ่งนอกจาก จะเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตแล้ว การรดน้ำและใส่ปุ๋ยพืชเหล่านี้ต้นปาล์มน้ำมันก็ได้ประโยชน์ด้วย แต่เมื่อ ต้นปาล์มอายุมากขึ้นทางใบปาล์มแผ่เต็มพื้นที่ระหว่างแถวทำให้แสงแดดส่องผ่านน้อยลง สวนปาล์มน้ำมันร่มขึ้น สามารถเปลี่ยนมาปลูกพืชที่ใช้แสงน้อยลง

กฤษ เอี่ยมฐานนท์ (2559) ทำการศึกษาการลงทุนปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมันที่เหมาะสม ในช่วงก่อนให้ผลผลิตในพื้นที่สวนส้มร้างทุ่งรังสิต ซึ่งทุ่งรังสิตมีพื้นที่ปลูกปาล์มประมาณ 12,000 ไร่ โดยการปลูกยังคงร่องสวนเดิมไว้ และจากการที่พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตชลประทานและอยู่ใกล้ตลาด กลางค้าส่งสินค้า (ตลาดไท) ส่งผลให้ในระยะช่วง 3 ปีแรก ก่อนที่ปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิต เกษตรกร มีการปลูกพืชแซมเพื่อเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิตปาล์มในช่วงยังไม่ให้ผลผลิต เช่น ตะไคร้ ข้าวโพดหวาน ถั่วฝักยาว เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาการลงทุนปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมในช่วง ก่อนให้ผลผลิตในพื้นที่สวนส้มร้างทุ่งรังสิต จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน ในช่วงก่อนให้ผลผลิต (ปีที่ 1-3) ในพื้นที่สวนส้มร้างทุ่งรังสิต 2) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทาง เศรษฐกิจของการปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมันในช่วงก่อนให้ผลผลิต และ 3) ให้ได้รูปแบบการปลูกปาล์ม- น้ำมันร่วมกับพืชแซมที่เหมาะสม ซึ่งรูปแบบดังกล่าวสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนด นโยบายการส่งเสริมการปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันใน พื้นที่ทุ่งรังสิต ซึ่งส่วนใหญ่ประสบปัญหาภาระหนี้สินจากความล้มเหลวในการปลูกส้มเขียวหวานใน อดีต ให้มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและมีการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของการปลูกปาล์มน้ำมันร่วมกับการปลูกพืช แซมในช่วงก่อนให้ผลผลิต พบว่า ต้นทุนการปลูกปาล์มน้ำมันในช่วงก่อนให้ผลผลิตเฉลี่ย 1,074.45 บาทต่อไร่ต่อปี ส่วนต้นทุนในการปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมัน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ตะไคร้ 2) ถั่วฝักยาว และ 3) ถั่วฝักยาว มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย เท่ากับ 1,907.66 4,903.75 และ 1,668.22 บาทต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ ในขณะที่พืชแซมทั้ง 3 ชนิด ให้ผลตอบแทนเฉลี่ย 13,815.06 14,280.00 และ 10,594.74 บาทต่อไร่ต่อปี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า การปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมันในช่วงก่อนให้ผลผลิต ในพื้นที่ สวนส้มร้างทุ่งรังสิตที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจ หรือให้ผลตอบแทนสุทธิสูงสุด คือ การปลูกตะไคร้แซม ปาล์มน้ำมัน โดยมีผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 10,832.95 บาทต่อไร่ต่อปี รองลงมาได้แก่ การปลูกถั่วฝักยาว และ การปลูกถั่วฝักยาว ให้ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ย 8,301.80 และ 7,852.07 บาทต่อไร่ต่อปี

ตามลำดับ การศึกษาแสดงให้เห็นว่า การปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมันเป็นการเพิ่มรายได้ และช่วยลดภาระในการลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะในช่วงที่ปาล์มน้ำมันยังไม่ให้ผลผลิต อย่างไรก็ตามการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ทุ่งรังสิตซึ่งเป็นการปลูกบนร่องสวนเดิม จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการน้ำในร่องสวนเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ค่อนข้างมาก เช่น กิจกรรมการสูบน้ำเข้าและสูบน้ำออกจากร่องสวนเพื่อรักษาระดับน้ำให้พอเหมาะกับความต้องการของปาล์มน้ำมัน กิจกรรมการรดน้ำโดยใช้เรือ การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช รวมถึงการใช้เรือในการเก็บผลผลิต (ปาล์มอายุมากกว่า 3 ปี) นอกจากนี้ราคาพืชแซมปาล์มน้ำมันทั้ง 3 ชนิด มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลและความต้องการของตลาด ดังนั้นเกษตรกรควรเลือกช่วงเวลาและชนิดของพืชแซมที่จะปลูกให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลตอบแทนที่จะได้รับ

สุทธินันท์ ประสาธน์สุวรรณ์ และคณะ (2557) ศึกษาและวิเคราะห์การปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี การศึกษาและวิเคราะห์การปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี เป็นการสำรวจการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 100 ราย ณ อำเภอบ้านดุงและอำเภอศรีธาตุ พบว่า ร้อยละ 84.00 เป็นปาล์มน้ำมันในระยะก่อนให้ผลผลิต ส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูก 5-10 ไร่ พันธุ์ที่เกษตรกรปลูกมีความหลากหลาย ทั้งพันธุ์ของกรมวิชาการเกษตรและพันธุ์ของเอกชน เกษตรกรเลือกปลูกปาล์มน้ำมันจากคำแนะนำของเพื่อนบ้านและญาติ มากที่สุดรองลงมา คือ อยากทดลองปลูกพืชใหม่ มีการจัดการง่าย และเป็นพืชทางเลือก ตามลำดับ สภาพพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเป็นพื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ราบลาดเอียง ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินทราย พื้นที่ก่อนปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา การวางแผนปลูกปฏิบัติตามคำแนะนำ คือ วางผังแบบสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะ 9 x 9 x 9 เมตร เท่ากับ การวางแผนอื่นๆ และระยะปลูกที่แตกต่างกัน ก่อนปลูกเกษตรกรนิยมไถดินก่อน 2 ครั้ง และมีการระบายน้ำในแปลง มีการรองกันหลุม ร้อยละ 90.00 ด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ร็อคฟอสเฟส โดโลไมท์ การจัดการปาล์มน้ำมันก่อนให้ผลผลิต มีการปลูกพืชแซม ร้อยละ 58.00 ส่วนใหญ่พืชที่ปลูกเป็นพืชแซม คือ มันสำปะหลัง และ ข้าวโพด การจัดการน้ำส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และมีการให้น้ำเสริม ร้อยละ 42.00 การจัดการปาล์มน้ำมันหลังให้ผลผลิต พบว่า ร้อยละ 87.50 ไม่มีการปลูกพืชแซม มีการให้น้ำเสริม ร้อยละ 37.50 การใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร ร้อยละ 87.50 ใส่ตามวิธีการของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งปุ๋ยที่ใช้มีความหลากหลายทั้งใส่ปุ๋ยสูตรเดียวและใส่มากกว่า 1 สูตร ส่วนใหญ่ร้อยละ 26.70 ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 การใส่ปุ๋ยจะใส่รอบทรงพุ่ม นอกจากนี้ ยังมีการใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย เกษตรกรร้อยละ 98.00 มีการกำจัดวัชพืชในแปลง ร้อยละ 77.00 เกษตรกรมีการตัดแต่งทางใบ แต่ร้อยละ 87.50 ไม่มีการตัดแต่งช่อดอกทั้ง เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตครั้งแรกเมื่อปาล์มมีอายุ 4-5 ปี เก็บเกี่ยวทุกๆ 15 วัน ผลผลิตเฉลี่ย 742 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ รวม 8,518 บาท ปัญหาการผลิตปาล์มน้ำมันของ

เกษตร คือ เรื่องระบบน้ำ แผลงศัตรู การขาดธาตุอาหาร และโรคคิดเป็นร้อยละ 74.00 39.00 36.00 และ 17.00 ตามลำดับ

สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาการผลิตข้าวไร่ในพื้นที่สวนยางพารา และปาล์มน้ำมันภาคใต้ฝั่งตะวันตก ข้าวไร่มีความสำคัญอย่างมากในด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร เพราะข้าวไร่เป็นข้าวระบบนิเวศน์หนึ่งที่แตกต่างจากข้าวนาชลประทานหรือข้าวนาฝนเป็นข้าวที่ปลูกแซมยางพาราและปาล์มน้ำมันในภาคใต้ อาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว เป็นพันธุ์พื้นเมืองที่ปลูกกันมานาน ซึ่งมีลักษณะดีบางประการเป็นที่ชอบของเกษตรกร โดยเฉพาะด้านคุณภาพ เช่น กลิ่นหอม นุ่ม ข้าวไร่เป็นธัญพืชสำคัญชนิดหนึ่งของเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกในสภาพสวนยางพารา และปาล์มน้ำมันในภาคใต้ ในแง่เศรษฐกิจข้าวไร่ดูเหมือนจะไม่มีมีความสำคัญหรือเป็นพืชที่ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับพืชอื่น การปลูกเป็นรายได้ แต่มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับยังชีพของเกษตรกรเพื่อการบริโภคในครัวเรือน พันธุ์ข้าวไร่ที่เกษตรกรปลูกกันยังกระจายตัวอยู่มาก ในปี 2551-2553 ได้มีการรวบรวมพันธุ์ข้าวไร่ ได้จำนวน 120 พันธุ์ และปลูกคัดเลือกเพื่อให้ได้พันธุ์บริสุทธิ์ และมีลักษณะดี ได้จำนวน 35 พันธุ์ และมีการทดสอบผลผลิตโดยเกษตรกรมีส่วนร่วม ใช้พันธุ์ข้าวทดลอง จำนวน 7 พันธุ์ เปรียบเทียบกับพันธุ์มาตรฐานดอกพะยอม ผลการทดลองพบว่าพันธุ์ดอกขำมีแนวโน้มให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ดอกพะยอม จากการคัดเลือกพันธุ์ข้าวดอกขำที่มีลักษณะเด่น เพื่อพัฒนาพันธุ์และผลิตเมล็ดพันธุ์ เพื่อปลูกแซมยางพาราและปาล์มน้ำมันและเกษตรกรมีความต้องการ

สมชาย กล้าหาญ และพรธัญญา ยั่วยล (2546) ได้ศึกษาระบบการปลูกพืชร่วมในการผลิตปาล์มน้ำมัน โดยปลูกร่วมกับกล้วยหอมทอง ถั่วลิสง ข้าวโพดหวาน สับปะรด และไม่มีการปลูกพืชร่วม ภายหลังการทดลองพบว่าการปลูกสับปะรดให้ผลผลิต 4,840 กิโลกรัมต่อไร่ ให้มูลค่าผลตอบแทนมากที่สุด 9,912 บาท และมีกำไรสุทธิมากที่สุด คือ 3,862 บาท รองลงมา คือ ข้าวโพดหวาน ให้กำไรสุทธิ 1,015 บาท ส่วนถั่วลิสงและกล้วยหอมทองให้ผลผลิตต่ำ เนื่องจากลักษณะพื้นที่ปลูกไม่มีความเหมาะสม การเจริญเติบโตของต้นปาล์มน้ำมันโดยไม่มีการปลูกพืชร่วม (control) ให้ความสูงและขนาดทรงพุ่มมากกว่าการปลูกพืชร่วมทั้ง 4 ชนิด การปลูกกล้วยหอมทองทำให้ต้นปาล์มน้ำมันเจริญเติบโตด้านความสูงและขนาดทรงพุ่มใกล้เคียงกับไม่มีการปลูกพืชร่วม (control) ส่วนการปลูกถั่วลิสงร่วมกับปาล์มน้ำมันให้การเจริญเติบโตด้านเส้นรอบวงและจำนวนใบมากที่สุด

การปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมันเป็นช่องทางในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรในช่วงที่ปาล์มน้ำมันยังไม่ให้ผลผลิต โดยพืชที่ให้ผลตอบแทนสุทธิสูงสุดที่สุด คือ ตะไคร้ รองลงมาคือ กล้วยหอม กล้วยน้ำว้า สับปะรด อ้อย ข้าวโพดหวาน ถั่วลิสง และข้าวไร่

2.4.4 ความคิดเห็นและความวิตกกังวลของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกปาล์มน้ำมัน

พิมพ์ชนก เพชรสลัปศรี (2561) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกลำต้นน้ำมันของเกษตรกรในอำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำต้นน้ำมันในอำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่ปลูกลำต้นน้ำมันเป็นอาชีพรอง ได้รับคำแนะนำในการปลูกลำต้นน้ำมันจากเพื่อนบ้านมากที่สุด ร้อยละ 55.70 และมีความรู้ในการปลูกลำต้นน้ำมันอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านพื้นที่ทำสวนปลูกลำต้นน้ำมัน ด้านการปลูกลำต้นน้ำมัน ด้านการดูแลรักษา ด้านโรคและแมลง และด้านการเก็บเกี่ยวปลูกลำต้นน้ำมัน เกษตรกรเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

สุชานาถ กองวารีย์ และปองพชร ธาราสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความวิตกกังวลของเกษตรกรผู้ปลูกลำต้นน้ำมันที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมเกษตรแปลงใหญ่ ในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำต้นน้ำมันในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยรวม 52.38 ปี โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมเกษตรแปลงใหญ่ ก่อนเข้าร่วมมีความวิตกกังวลมากกว่าหลังเข้าร่วม ใน 7 ประเด็น คือ ราคาปุ๋ยเคมี คุณภาพผลผลิตปลูกลำต้นน้ำมัน ช่องทางจำหน่ายหรือตลาดรับซื้อ ต้นทุนซื้อพันธุ์ปลูกลำต้นน้ำมัน การเป็นเจ้าของที่ดินปลูกลำต้นน้ำมัน การรวบรวมหรือจัดเก็บผลผลิต และผลข้างเคียงของสารเคมี ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมเกษตรแปลงใหญ่ มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับต้นทุนซื้อพันธุ์ปลูกลำต้นน้ำมัน และการขนส่งผลผลิตปลูกลำต้นน้ำมัน

เกษตรกรผู้ปลูกลำต้นน้ำมันส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน และอย่างเข้าสู่วัยสูงอายุ คำแนะนำในการปลูกลำต้นน้ำมันได้จากเพื่อนบ้านมากที่สุด และมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกลำต้นน้ำมันอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกลำต้นน้ำมันมีความวิตกกังวล โดยมากปัจจัยภายนอกที่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดเองได้ เช่น ราคาปุ๋ยเคมี ตลาดรับซื้อ ต้นทุนซื้อพันธุ์ปลูกลำต้นน้ำมัน เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย โดยมีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง จำนวน ครัวเรือน 1,372 ครัวเรือน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน และเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง จำนวน 313 ครัวเรือน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง เกี่ยวกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดูแลและจัดการสวนปาล์มน้ำมัน ก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันและการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน
- ส่วนที่ 3 ผลตอบแทน การเก็บเกี่ยว และแหล่งจำหน่ายผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย
- ส่วนที่ 4 ลักษณะการใช้ หรือการจัดการวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในครั้งนี้ดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เมื่อคณะผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแล้วเสร็จ ได้เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ จำนวน 3 ท่าน คือ

1.1) รองศาสตราจารย์ ดร.อุยุทธ์ นิสสภา คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีตถ พรหมมี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.3) ดร. นฤมล พุกษา คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 โดยข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้เพิ่มเติมตัวเลือกและปรับการใช้คำในบางข้อคำถาม ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเพื่อนำไปทดสอบการสัมภาษณ์เบื้องต้นในลำดับต่อไป

2) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิไปสัมภาษณ์เบื้องต้น (Pilot Survey) กับครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เป็นตัวแทนภาคใต้ฝั่งตะวันออก จำนวน 2 คน และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดตรังที่เป็นตัวแทนภาคใต้ฝั่งตะวันตก จำนวน 2 คน โดยการสัมภาษณ์เบื้องต้นมุ่งเน้นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีต่อข้อคำถาม ความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม และความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งผลการสัมภาษณ์เบื้องต้นพบว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อคำถาม แต่ควรสลับข้อคำถามบางข้อ เพื่อให้การสัมภาษณ์เกิดความลื่นไหลมากขึ้น สำหรับระยะเวลาในการสัมภาษณ์ใช้เวลาสัมภาษณ์ต่อชุดประมาณ 1.30-2.00 ชั่วโมง หลังจากนั้นนำข้อสังเกตที่ได้มาปรับปรุงข้อคำถามอีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสารของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตและการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน การปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมัน และการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างต่อไป

2) ข้อมูลปฐมภูมิ คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล ใน 2 ลักษณะ คือ

2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ต้นทุน ผลตอบแทน แหล่งจำหน่ายผลผลิต และลักษณะการใช้ หรือทำลายวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมัน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนในการปลูกปาล์มน้ำมัน

2.2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับโครงการการพัฒนาการใช้ปุ๋ยสำหรับปาล์มน้ำมันโดยการวิเคราะห์ตัวอย่างใบของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และการจัดการสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ซึ่งคณะผู้วิจัยสามารถนำมาใช้สำหรับออกแบบเครื่องมือการวิจัยให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้นและนำไปใช้ในการออกแบบเครื่องมือการวิจัยในปีถัดไปของโครงการวิจัยได้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย วิเคราะห์โดยใช้จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

1.2) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ในการดูแลและจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และปรับค่าใช้จ่ายในอดีตมาเป็นมูลค่าปัจจุบันในปี พ.ศ. 2562

2) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมของการอบรมการวิเคราะห์ดิน และวิเคราะห์ตัวอย่างใบ คณะผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบการสร้างข้อคำถามสำหรับออกแบบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ในปีถัดไป

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ก่อนเข้าร่วมโครงการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในกลุ่ม เกษตรกรผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง

4.1.1. ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยที่ตอบแบบสัมภาษณ์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.77 เพศหญิง ร้อยละ 33.23 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 91.38 รองลงมาอยู่ในสถานภาพหย่าร้างหรือมีคู่ โสด และแยกกันอยู่ ร้อยละ 4.47, 3.83 และ 0.32 ตามลำดับ อายุเฉลี่ย 54.88 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 36.74 อาชีพหลัก ร้อยละ 82.43 อยู่ในภาคเกษตร ได้แก่ การทำสวนปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 67.41 รองลงมาคือ สวนยางพารา ร้อยละ 13.74 ส่วนอาชีพหลักนอกภาคเกษตร คือ ข้าราชการ/ ข้าราชการบำนาญมากที่สุด ร้อยละ 8.63 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 3.83 สำหรับอาชีพรอง ยังอยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ 71.64 ประกอบด้วยการทำสวนปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 36.32 รองลงมา คือ สวนยางพารา ร้อยละ 25.37 ขณะที่อาชีพรองนอกภาคเกษตรที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทำกัน มากที่สุด คือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 11.44 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 8.96 (ตารางที่ 4.1) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยส่วนใหญ่มีช่วงวัยที่กำลังเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ และยึด อาชีพทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขานาถ กองวาริ และปองเพชร ธาราสุข (2564) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยรวม 52.38 ปี ดังนั้นหากไม่มีการเตรียมพร้อมทายาททางการเกษตร หรือแรงงานภาคการเกษตรสำหรับดูแลสวนปาล์มน้ำมัน อาจทำให้เกิดการขาดแรงงานในการจัดการ สวนปาล์มน้ำมันได้ในอนาคต

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

	n=313	
ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	104	33.23
ชาย	209	66.77
สถานภาพ		
โสด	12	3.83
สมรส	286	91.38
หย่าร้าง/ม่าย	14	4.47
แยกกันอยู่	1	0.32
ช่วงอายุ		
25 - 40 ปี	18	5.75
41 - 50 ปี	92	29.39
51 - 60 ปี	116	37.06
มากกว่า 60 ปี	87	27.80
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	54.88 ปี (10.14)	
ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด	27-87 ปี	
ระดับประถมศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	6	1.92
ประถมศึกษา	115	36.74
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	54	17.25
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.	71	22.68
อนุปริญญาตรี	11	3.51
ปริญญาตรี	48	15.34
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.56

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	n=313	
ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ภาคเกษตร	258	82.43
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	211	67.41
ทำสวนยางพารา	43	13.74
ทำนา	1	0.32
ประมง	2	0.64
เพาะเห็ด	1	0.32
นอกภาคเกษตร	55	17.57
ค้าขาย	8	2.55
ข้าราชการ/ข้าราชการบำนาญ	27	8.63
ธุรกิจส่วนตัว เช่น แปรรูปถ่าน คลินิกสัตวแพทย์ โรงงานกึ่งฟาร์ม	6	1.92
รับจ้างทั่วไป	12	3.83
พนักงานสหกรณ์	2	0.64
อาชีพรอง (n = 201)		
ภาคเกษตร	144	71.64
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	73	36.32
ทำสวนยางพารา	51	25.37
ปลูกผัก	5	2.49
เลี้ยงสัตว์	11	5.47
สวนผลไม้	3	1.49
ประมง	1	0.50
นอกภาคเกษตร	57	28.36
ค้าขาย	23	11.44
ธุรกิจส่วนตัว	10	4.97
รับจ้างทั่วไป	18	8.96
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	3	1.49
แม่บ้าน	1	0.50
ข้าราชการบำนาญ	2	1.00

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน สมาชิกสูงสุด 10 คน และต่ำสุด 1 คน โดยส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 1 - 3 คน ร้อยละ 51.44 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 6 คน 7 - 9 คน และมากกว่า 9 คน ร้อยละ 42.81, 5.43 และ 0.32 ตามลำดับ ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีสมาชิกเพศชายและเพศหญิงเฉลี่ยประมาณ 3 คนต่อครัวเรือน เท่ากัน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสมาชิกครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 3 คน	161	51.44
4 - 6 คน	134	42.81
7 - 9 คน	17	5.43
มากกว่า 9 คน	1	0.32
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	3.60 (1.58, 1 - 10 คน)	
จำนวนสมาชิกเพศชาย		
1 - 3 คน	104	49.76
4 - 6 คน	92	44.02
7 - 9 คน	12	5.74
มากกว่า 9 คน	1	0.48
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	3.65 (1.59, 1 - 10 คน)	
จำนวนสมาชิกเพศหญิง		
1 - 3 คน	57	54.81
4 - 6 คน	42	40.38
7 - 9 คน	5	4.81
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	3.50 (1.57, 1 - 8 คน)	

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.1.2 สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

1) **รายได้ของครัวเรือน** ประกอบด้วยรายได้จากอาชีพหลักและอาชีพรองที่เป็นเงินสดของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า ภาพรวมเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีรายได้ที่เป็นเงินสดจากอาชีพหลักเฉลี่ย 35,915.94 บาทต่อเดือน โดยเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีรายได้จากอาชีพหลักอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด ร้อยละ 37.38 รองลงมาอยู่ในช่วง 20,001 - 30,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 21.09 นอกจากนี้บางรายที่มีรายได้จากอาชีพหลักอยู่นอกภาคเกษตรด้วยการประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น โรงงานกึ่งซีอ็อป แปรรูปถ่าน หรือคลินิกสัตวแพทย์ เป็นต้น ทำให้ช่วงรายได้จากอาชีพหลักต่ำสุดและสูงสุดห่างกันมาก คือ อยู่ระหว่าง 5,000.00-2,000,000.00 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้เฉลี่ยจากอาชีพรองเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเท่ากับ 12,356.07 บาท แต่โดยมากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีรายได้จากอาชีพรองน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 4.3)

ข้อสังเกต เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมันสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี แต่ช่วงฤดูแล้งปาล์มน้ำมันเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 2 รอบต่อเดือน ส่วนฤดูฝนเกษตรกรบางรายสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ 3 รอบต่อเดือน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ตลอดทั้งปี

ตารางที่ 4.3 รายได้จากอาชีพหลักและอาชีพรองที่เป็นเงินสดของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313		
รายได้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากอาชีพหลัก (บาทต่อเดือน)	313	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	52	16.61
10,001-20,000	117	37.38
20,001-30,000	66	21.09
30,001-40,000	31	9.90
40,001-50,000	17	5.43
มากกว่า 50,000 ขึ้นไป	30	9.59
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	35,915.94 (116,043.55)	
ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด	5,000.00-2,000,000.00 บาทต่อเดือน	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=313

รายได้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
รายได้จากอาชีพรอง (บาทต่อเดือน)	201	100.00
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	142	70.65
10,001-20,000	35	17.41
20,001-30,000	12	5.97
30,001-40,000	3	1.49
40,001-50,000	4	1.99
มากกว่า 50,000 ขึ้นไป	5	2.49
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	12,356.07 (14,713.91)	
ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด	1,000.00 – 100,000 บาทต่อเดือน	

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2) รายจ่ายของครัวเรือน เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้มีรายจ่ายเฉลี่ย ต่อเดือน 24,386.72 บาทต่อเดือน โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001-30,000 ร้อยละ 64.54 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่ำสุดต่อเดือน 3,000 บาท สูงสุด 351,700 บาทต่อเดือน ซึ่งรายจ่ายต่อเดือนของครัวเรือนครอบคลุมทั้งรายจ่ายในภาคการเกษตร เช่น ปุ๋ย ค่าเก็บเกี่ยว การจ้างแรงงาน และรายจ่ายนอกภาคการเกษตร เช่น ค่าใช้จ่ายอุปโภค - บริโภค การศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาล และรายจ่ายทางสังคมของครัวเรือน เป็นต้น (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 รายจ่ายต่อเดือนของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้

n=313

รายจ่ายครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	43	13.74
10,001-20,000	125	39.94
20,001-30,000	77	24.60
30,001-40,000	28	8.94

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=313		
รายจ่ายครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
40,001-50,000	20	6.39
มากกว่า 50,000 ขึ้นไป	20	6.39
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	24,386.72 (25,970.28)	
ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด	3,000.00-351,700.00	

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

3) **ภาระหนี้สิน** เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 63.58 และไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 36.42 หนี้สินต่อครัวเรือนเฉลี่ย 715,859.30 บาท หนี้สินสูงสุด 8,000,000 บาท และต่ำสุด 2,000 บาท (ตารางที่ 4.5) วัตถุประสงค์การกู้เงินของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การซื้อที่ดิน และ/หรือบ้าน การลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน ซื้อรถ การกู้เพื่อการศึกษา โดยแหล่งเงินกู้หลัก คือ ธนาคาร รองลงมาคือ สหกรณ์ การเกษตร บริษัทหรือนายทุน กองทุนหมู่บ้าน ญาติพี่น้อง กลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มแม่บ้าน และเพื่อน ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.5 ภาระหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้

n=313		
ภาระหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีภาระหนี้สิน	114	36.42
มีภาระหนี้สิน	199	63.58
ภาระหนี้สินต่อครัวเรือน (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200,000	77	24.6
200,001-400,000	36	11.5
400,001-600,000	20	6.4
600,001-800,000	19	6.1
800,001-1,000,000	13	4.2
มากกว่า 1,000,000 ขึ้นไป	34	10.9
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน),	715,859.30 (1,110,084.77)	
ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	2,000.00 - 8,000,000.00	

ตารางที่ 4.6 วัตถุประสงค์การกู้เงินของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้

n=199

วัตถุประสงค์ การกู้เงิน	จำนวน (ร้อยละ)	แหล่งกู้เงิน						
		ธนาคาร	เพื่อน	ญาติ พี่น้อง	กลุ่ม ออม ทรัพย์/ แม่บ้าน	กองทุน หมู่บ้าน	สหกรณ์ การเกษตร	บริษัท/ นายทุน
1. ซื้อที่ดิน/บ้าน	70 (35.18)	48 (24.12)	2 (1.01)	3 (1.51)	1 (0.50)	1 (0.50)	5 (2.51)	10 (5.03)
2. ใช้จ่ายใน ครัวเรือน	27 (13.57)	13 (6.53)	-	3 (1.51)	1 (0.50)	4 (2.01)	6 (3.02)	-
3. ลงทุนปลูก ปาล์มน้ำมัน	51 (25.63)	39 (19.60)	-	-	1 (0.50)	-	11 (5.53)	-
4. ลงทุนประกอบ อาชีพเสริม	18 (9.05)	12 (6.03)	-	-	-	1 (0.50)	5 (2.51)	-
5. ซื้อรถ	41 (20.60)	16 (8.04)	-	-	-	-	4 (2.01)	21 (10.55)
6. กู้เพื่อการศึกษา	3 (1.51)	1 (0.50)	-	-	-	-	2 (1.01)	-

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4) การเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกร ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 69.97 สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยมีเหตุผลหลัก คือ การมีเครดิตดี มีหลักทรัพย์ และการมีงานที่มั่นคง ขณะที่เกษตรกร ร้อยละ 5.75 ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ เนื่องจากไม่เคยกู้มีอายุมาก ไม่มีหลักทรัพย์ และไม่ได้เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 การเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313

การเข้าถึงแหล่งทุน	จำนวน	ร้อยละ	เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับมากที่สุด	119	38.02	เครดิตดี	49	15.65
			มีหลักทรัพย์	22	7.03
			เครดิตดี และมีหลักทรัพย์	13	4.15
			สามารถกู้ได้เมื่อต้องการ เพราะทำงานที่มั่นคง เช่น ครู วิศวกร	13	4.15
			เป็นสมาชิก ธกส. หรือกลุ่ม	8	2.56
			เป็นสมาชิก และเครดิตดี	14	4.47
			ระดับมาก	100	31.95
มีหลักทรัพย์	35	11.18			
เครดิตดี และมีหลักทรัพย์	13	4.15			
สามารถกู้ได้เมื่อต้องการ	9	2.88			
เป็นสมาชิกกลุ่ม หรือไม่เคยยื่นกู้	4	1.28			
เป็นสมาชิก และเครดิตดี	1	0.32			
ระดับปานกลาง	55	17.57			
			อายุมากแต่มีหลักทรัพย์	5	1.60
			ยังมีหนี้เก่า หรือติดค้ำประกันหนี้	5	1.60
			สามารถกู้ได้เมื่อต้องการ	7	2.24
			เป็นสมาชิก ธกส. หรือกลุ่ม หรือไม่เคยยื่นกู้	5	1.60
			เครดิตดี และหรือมีหลักทรัพย์	9	2.88
			หลักทรัพย์ไม่มีเอกสารสิทธิ์	4	1.28
			เครดิตไม่ดี ผ่อนชำระไม่ตรง	1	0.32
ระดับน้อย	21	6.71	อายุมาก	9	2.9
			กู้ยืมที่พี่น้อง และไม่แน่ใจหากกู้สถาบันการเงิน เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิก	5	1.6
			เป็นสมาชิกออมทรัพย์ วงเงินน้อย และหรือมีเครดิตดี	1	0.3
			ไม่มีหลักทรัพย์	5	1.6
			หลักทรัพย์ไม่มีเอกสารสิทธิ์	1	0.3

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n=313					
การเข้าถึงแหล่งทุน	จำนวน	ร้อยละ	เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สามารถเข้าถึง แหล่งเงินทุน	18	5.75	อายุมาก	5	1.60
			ไม่ต้องการกู้ หรือไม่เคยกู้	8	2.56
			ไม่เป็นสมาชิกธนาคารหรือกลุ่มทางการเงิน	2	0.64
			ไม่มีหลักทรัพย์	3	0.96
รวม	313	100.00			

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.1.3 ข้อมูลทางสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ข้อมูลทางสังคมของครัวเรือนเกษตรกร เป็นข้อมูลแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นสมาชิกกลุ่ม แหล่งความรู้ที่เกษตรกรรายย่อยได้รับในการปลูกปาล์มน้ำมัน และการแก้ปัญหาในการปลูกปาล์มน้ำมัน มีรายละเอียดดังนี้

1) การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

1.1) การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 74.76 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันหรือองค์กรทางการเกษตร มีเพียงร้อยละ 25.24 ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ โดยสมาชิกกลุ่มที่เกษตรกรเข้าร่วมมากที่สุด คือ กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 46.96 รองลงมาคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน (RSPO) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิก	79	25.24
เป็นสมาชิก	234	74.76
กองทุนหมู่บ้าน	74	23.64
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)	137	43.77

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n=313		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตร	93	29.71
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	65	20.77
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	58	18.53
กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน	147	46.96
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน (RSPO)	146	46.65
กลุ่มเกษตรกร	10	3.19

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.2) การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร พบว่า ครึ่งหนึ่งของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ไม่ได้สังกัดสมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมันหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 25.24 และสังกัดสมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมันหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 74.76 (ตารางที่ 4.8) ซึ่งการเข้าร่วมกลุ่มของเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ มี 2 ลักษณะ คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ครอบคลุม 12 กลุ่ม ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=234		
สมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมัน	จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันอำเภอกระบือ	32	10.22
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนเกาะเกิด	28	8.95
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสิชลปาล์มยั่งยืน	25	7.99
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเทพพิทักษ์ปาล์ม	23	7.35
5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลุ่มน้ำกระแตพัฒนาปาล์มน้ำมัน	20	6.39
6. กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันอำเภอละงู	19	6.07
7. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมอทองเพื่อการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน	17	5.43

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

	n=234	
สมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมัน	จำนวน	ร้อยละ
8. กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันอำเภอท่าแพ	17	5.43
9. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนตาปี-ฮิปัน ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน	16	5.11
10. กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันอำเภอทับปุด	14	4.47
11. กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันอำเภออ่าวลึก	12	3.83
12. กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันอำเภอเหนือคลอง	11	3.51

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

1.3) เหตุผลการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน (RSPO) โดยเหตุผลหลักในการเข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตร คือ เพื่อเพิ่มความรู้ในการบริหารจัดการแปลงปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 89.32 รองลงมาคือเพื่อลดต้นทุนการผลิตภายในแปลงปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเพื่อนบ้านแนะนำให้เข้าร่วมกลุ่มและเพื่อเพิ่มรายได้ ร้อยละ 44.02 39.74 17.09 และ 14.96 ตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่เกษตรกรไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรเนื่องจากเกษตรกรไม่มีเวลาเข้าอบรมหรือไม่ว่างหรือไม่มีความจำเป็นมากที่สุด ร้อยละ 86.84 รองลงมาคือ ขั้นตอนในการบริหารจัดการค่อนข้างยุ่งยากและใช้ระยะเวลานานกว่าจะเห็นผล ที่ตั้งแปลงอยู่ห่างไกลจากจุดรับซื้อของโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมยังขาดความรู้ การลงทุนสูง และแรงงานในการจัดการแปลงไม่เพียงพอตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 เหตุผลการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

การเข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลการเข้าร่วมกลุ่ม (n=234)		
เพื่อลดต้นทุนการผลิตภายในแปลงปาล์มน้ำมัน	103	44.02
เพื่อเพิ่มความรู้ในการบริหารจัดการแปลงปาล์มน้ำมัน	209	89.32
เพื่อเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน	93	39.74
เพื่อเพิ่มรายได้	35	14.96
เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเพื่อนบ้านแนะนำให้เข้าร่วมกลุ่ม	40	17.09

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

การเข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตร (n=76)		
ไม่มีเวลาเข้าอบรม หรือไม่ว่าง หรือไม่มีความจำเป็น	66	86.84
ขั้นตอนในการบริหารจัดการยุ่งยาก และใช้ระยะเวลานานกว่าจะเห็นผล	8	18.42
ที่ตั้งแปลงไกลจากจุดรับซื้อของโครงการ	7	9.21
เกษตรกรที่เข้าร่วมยังขาดความรู้	4	5.26
ลงทุนสูง	3	3.95
แรงงานในการจัดการแปลงไม่เพียงพอ	1	1.32

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2) แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

2.1) จำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระจับปี พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาด จำนวน 1-3 แหล่ง มากที่สุด ร้อยละ 43.13 รองลงมาคือ ได้รับข้อมูลข่าวสาร 4-6 แหล่ง และ 7-9 แหล่ง ร้อยละ 42.49 และ 11.18 ตามลำดับ ขณะที่เกษตรกรที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารมีเพียงร้อยละ 1.60 (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 จำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาดที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยได้รับ

จำนวนแหล่งข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	5	1.60
1-3 แหล่ง	135	43.13
4-6 แหล่ง	133	42.49
7-9 แหล่ง	35	11.18
10-12 แหล่ง	5	1.60
รวม	313	1.60

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2.2) แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน รายย่อยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดจากเพื่อนและญาติมากที่สุด ร้อยละ 59.41 รองลงมา 5 ลำดับ คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการฝึกอบรม การประชุม เจ้าหน้าที่รัฐ อินเทอร์เน็ต หนังสือ ร้อยละ 55.27, 52.40, 48.88, 39.30, 38.98 และ 29.07 1.28 ตามลำดับ ขณะที่การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านวิทยุวิทยุวิทยุ ร้อยละ 1.28 (ตารางที่ 4.12) จะเห็นได้ว่าเกษตรกร ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันจากสื่อบุคคลเป็นหลัก ส่วนสื่อมวลชนเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะสื่อความรู้จากอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับ พิมพ์ชนก เพชรสลัศจรรย์ (2561) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอกระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา ได้รับคำแนะนำในการปลูกปาล์มน้ำมันจากเพื่อนบ้านมากที่สุด ร้อยละ 55.70

ตารางที่ 4.12 แหล่งข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยได้รับ

n=313		
แหล่งข้อมูลด้านการผลิตและการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนและญาติ	180	59.41
ข้อมูลข่าวสารจากการฝึกอบรม	173	55.27
ข้อมูลข่าวสารจากการประชุม	164	52.40
ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่รัฐ	153	48.88
ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต	123	39.30
ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือ	122	38.98
ข้อมูลข่าวสารจากเจ้าที่เอกชน	91	29.07
ข้อมูลข่าวสารจากการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	56	17.89
ข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์	52	16.61
ข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรและผู้นำท้องถิ่น	40	12.78
ข้อมูลข่าวสารจากปราชญ์ชาวบ้าน	35	11.18
ข้อมูลข่าวสารจากแผ่นพับและเอกสารเผยแพร่	26	8.31
ข้อมูลข่าวสารจากวารสารการเกษตร	11	3.51
ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์	10	3.19
ข้อมูลข่าวสารจากวิทยุ	4	1.28

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2.3) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรใช้ในการแก้ปัญหาปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ความรู้ที่ได้รับจากเพื่อนหรือญาติสำหรับแก้ปัญหาการทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นอันดับที่ 1 ร้อยละ 50.16 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่รัฐ การฝึกอบรม ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำกลุ่มวิสาหกิจ หรือผู้นำกลุ่มแปลงใหญ่อินเทอร์เน็ต การประชุม หนังสือ เจ้าหน้าที่เอกชน โทรทัศน์ วารสาร การเกษตร แผ่นพับและเอกสารเผยแพร่ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรใช้ในการแก้ปัญหาปาล์มน้ำมันเรียงตามลำดับความสำคัญ

n=313

แหล่งความรู้	ลำดับที่										ภาพรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1. โทรทัศน์	2	4	2	5	2	-	-	-	-	1	16
	0.64	1.28	0.64	1.60	0.64	-	-	-	-	0.32	5.12
2. อินเทอร์เน็ต	18	12	22	6	-	1	-	-	-	-	59
	5.75	7.03	3.83	1.92	-	0.32	-	-	-	-	18.85
3. หนังสือ	15	21	5	2	1	-	1	-	-	-	45
	4.79	6.71	1.60	0.64	0.32	-	0.32	-	-	-	14.38
4. วารสาร	2	1	4	3	-	-	-	-	1	-	11
การเกษตร	0.64	0.32	1.28	0.96	-	-	-	-	0.32	-	3.52
5. แผ่นพับและ	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	6
เอกสารเผยแพร่	-	-	1.60	0.32	-	-	-	-	-	-	1.92
6. การประชุม	14	21	9	2	-	2	-	-	-	-	48
	4.47	6.71	2.88	0.64	-	0.64	-	-	-	-	15.34
7. การฝึกอบรม	71	33	10	7	1	-	-	-	-	-	122
	22.68	10.54	3.19	2.24	0.32	-	-	-	-	-	38.97
8. เจ้าหน้าที่รัฐ	61	44	25	5	1	-	-	-	-	-	136
	19.49	14.06	7.99	1.60	0.32	-	-	-	-	-	43.46
9. เจ้าหน้าที่	5	6	5	2	1	-	-	1	-	-	20
เอกชน	1.60	1.92	1.60	0.64	0.32	-	-	0.32	-	-	6.40

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

n=313

แหล่งความรู้	ลำดับที่										ภาพรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
10. เพื่อนหรือญาติ	76	56	20	1	3	-	1	-	-	-	157
	24.28	17.89	6.39	0.32	0.96	-	0.32	-	-	-	50.16
11. ผู้นำท้องถิ่น / ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจ / ผู้นำกลุ่ม-แปลงใหญ่	60	14	5	2	-	-	-	-	-	-	81
	19.17	4.47	1.60	0.64	-	-	-	-	-	-	25.88

หมายเหตุ : ตัวเลขในช่อง คือ ค่าร้อยละ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2.4) การอบรมโครงการวิเคราะห์ที่ดินและใบ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเคยเข้าร่วมอบรมโครงการวิเคราะห์ที่ดินและใบ ร้อยละ 85.62 และมีการนำไปปฏิบัติ ร้อยละ 63.58 มีเพียงร้อยละ 14.38 ที่ไม่เคยเข้าอบรมโครงการวิเคราะห์ที่ดินและใบ (ตารางที่ 4.14) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรบางส่วนที่เข้าอบรมโครงการวิเคราะห์ที่ดินและใบไม่ได้้นำคำแนะนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นชินกับการจัดการปุ๋ยแบบเดิม ๆ และบางรายอาจคิดว่าการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ที่ดินและใบทำได้ค่อนข้างยาก หรือบางรายขาดความเข้าใจในการอ่านผลค่าวิเคราะห์ที่ดินและใบจึงทำให้ไม่นำผลการตรวจวิเคราะห์ที่ดินและใบไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.14 การอบรมและการปฏิบัติหลังการอบรมการวิเคราะห์ที่ดินและใบของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313

การอบรมและการปฏิบัติหลังการอบรมการวิเคราะห์ที่ดินและใบ	จำนวน	ร้อยละ
เคยเข้าร่วมอบรมวิเคราะห์ที่ดินและวิเคราะห์ใบ	268	85.62
ไม่เคยเข้าอบรมวิเคราะห์ที่ดินและวิเคราะห์ใบ	45	14.38
การนำไปปฏิบัติหลังการอบรม		
มีการปฏิบัติ	199	63.58
ไม่มีการปฏิบัติ	112	35.78

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.2 ข้อมูลการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้

4.2.1 ประสพการณ์และปีที่เริ่มปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย พบว่า เกษตรกรมีประสพการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 14.60 ปี ซึ่งร้อยละ 53.36 มีประสพการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ในช่วง 6-15 ปี รองลงมาคือ มากกว่า 20 ปี 16 - 20 ปี และ 1 - 5 ปี ร้อยละ 18.21 16.61 และ 11.82 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.15) โดยปีที่เกษตรกรรายย่อยเริ่มปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2553 และช่วงปีที่เกษตรกรเริ่มปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเริ่มปลูกปาล์มน้ำมันน้อยที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2560 ขึ้นไป ร้อยละ 1.28 (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.15 ประสพการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย

n=313		
ประสพการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี	37	11.82
6 - 10 ปี	87	27.80
11 - 15 ปี	80	25.56
16 - 20 ปี	52	16.61
มากกว่า 20 ปี	57	18.21
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	14.60	(8.17, 1 - 41 ปี)

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

ตารางที่ 4.16 ปีที่เกษตรกรรายย่อยเริ่มปลูกปาล์มน้ำมัน

n=313		
ปีที่เริ่มปลูกปาล์มน้ำมัน	จำนวน	ร้อยละ
ปี 2520 - 2530	9	2.88
ปี 2531 - 2540	39	12.46
ปี 2541 - 2550	119	38.02
ปี 2551 - 2560	142	45.37
ปี 2560 ขึ้นไป	4	1.28

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.2.2 แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 2 คน แบ่งเป็นแรงงานเพศชายเฉลี่ยจำนวน 1 คน และแรงงานเพศหญิงเฉลี่ย จำนวน 1 คน ซึ่งจำนวนแรงงานครัวเรือนที่ทำสวนปาล์มน้ำมันเพศชาย และ/หรือเพศหญิง 3-4 คน มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2.24 และ 0.96 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 แรงงานครัวเรือนในการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313

จำนวนแรงงานครัวเรือนในการทำสวนปาล์มน้ำมัน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 คน	263	84.02
3 - 4 คน	47	15.02
มากกว่า 5 คน	3	0.96
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	1.85	(0.87, 1 - 8 คน)
แรงงานชาย		
ไม่มีแรงงานผู้ชาย	17	5.43
1 - 2 คน	289	92.33
3 - 4 คน	7	2.24
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	1.13	(0.54, 1 - 4 คน)
แรงงานผู้หญิง		
ไม่มีแรงงานผู้หญิง	110	35.14
1 - 2 คน	200	63.90
3 - 4 คน	3	0.96
ค่าเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าต่ำสุด - ค่าสูงสุด)	0.72	(0.62, 1 - 4 คน)

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.2.3 พื้นที่ปลูก ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมัน เอกสารสิทธิ และประเภทเอกสารสิทธิ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเกินกึ่งหนึ่งมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 10 ไร่ โดยพื้นที่เฉลี่ย 12.49 ไร่ (ตารางที่ 4.18) ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมัน ส่วนใหญ่นิยมปลูกปาล์มน้ำมันเชิงเดี่ยวหรือไม่มีกิจกรรมร่วมในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 74.12 มีเพียงร้อยละ 25.88 ที่เกษตรกรทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ การปลูกพืชร่วมหรือพืชแซม (ไม้ผล ไม้เศรษฐกิจ และพืชผัก) การทำปศุสัตว์ (ไก่ เป็ด วัว แพะ หมู ควาย) และ

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลาแม่่น ปลาหมอ) ส่วนเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่ปลูกลำปล้ำน้ำมัน พบว่าเกษตรกรมีเอกสารสิทธิ์เป็นของตนเองมากที่สุด ร้อยละ 87.53 และมีเกษตรกรบางรายเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่ปลูกลำปล้ำน้ำมันเป็นของบิดา-มารดา ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรมีประเภทเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดรองลงมาคือ ส.ป.ก 4-01 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) ไม่มีเอกสารสิทธิ์ และสิทธิครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.18 พื้นที่ปลูกลำปล้ำน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้

n=313		
พื้นที่ปลูก	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่	63	20.13
5.01-10.00 ไร่	103	32.91
10.01-15.00 ไร่	62	19.81
15.01-20.00 ไร่	36	11.50
20.01-25.00 ไร่	19	6.07
มากกว่า 25 ไร่	30	9.58
รวม	313	100.00
พื้นที่ปลูกเฉลี่ย (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	12.49 ไร่ (8.14 ไร่)	
ค่าต่ำสุด-สูงสุด	1.00-37.00 ไร่	

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

ตารางที่ 4.19 ลักษณะการปลูกลำปล้ำน้ำมัน เอกสารสิทธิ์ และประเภทเอกสารสิทธิ์พื้นที่ปลูกลำปล้ำน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้

n=313		
ลักษณะการปลูกลำปล้ำน้ำมันและเอกสารสิทธิ์	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการปลูกลำปล้ำน้ำมัน		
ไม่มีกิจกรรมร่วมในแปลงปล้ำน้ำมัน	232	74.12
มีกิจกรรมร่วมในแปลงปล้ำน้ำมัน	81	25.88

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

n=313		
ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมันและเอกสารสิทธิ์	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมร่วมในแปลงปาล์มน้ำมัน (n=81)		
1) ปลูกพืชร่วม หรือพืชแซม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1.1) ไม้ผล (มังคุด ทุเรียน โกโก้ กาแฟ มะพร้าว ส้มโอ กระท้อน)	50	61.73
1.2) ไม้เศรษฐกิจ (ยางนา ตะเคียนทอง จำปาทอง มะฮอกกานี สะเดา กระถินเทพา)	25	30.86
1.3) พืชผัก (ผักเหียง พักทอง)	11	13.58
2) ปศุสัตว์ (ไก่ เป็ด วัว แพะ หมู ควาย)	40	49.38
3) เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลาแม่่น ปลาหมอ)	2	2.47
เอกสารสิทธิ์ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน		
ตนเอง	274	87.53
พ่อแม่	19	6.07
ประเภทเอกสารสิทธิ์		
โฉนดที่ดิน	173	55.27
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3)	44	14.06
สิทธิครอบครองที่ดิน (ส.ค.1)	3	0.96
ส.ป.ก 4-01	80	25.56
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	13	4.15

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.2.4 พันธุ์ปาล์มน้ำมัน ระยะปลูก และจำนวนต้นปาล์มน้ำมันต่อไร่ พบว่า พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรเลือกปลูกใน 6 จังหวัดภาคใต้อยู่ในกลุ่มสายพันธุ์สุราษฎร์ธานีมากที่สุด ร้อยละ 31.31 รองลงมา 3 ลำดับ คือ เทเนอร์รา และยูนิวานิช โกลเดนเทเนอร์ราหรือลูกผสมเทเนอร์รา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบเกษตรกรบางรายไม่ทราบสายพันธุ์ปาล์มน้ำมัน เนื่องจากมีการซื้อที่ดินที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ก่อนแล้ว ร้อยละ 9.58 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้ระยะปลูก 9x9x9 เมตร ร้อยละ 70.61 รองลงมา คือ 10x10x10 เมตร โดยจำนวนต้นปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 22 ต้น (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 พันธุ์ปาล์มน้ำมัน ระยะปลูก และจำนวนต้นปาล์มน้ำมันต่อไร่

n=313		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
พันธุ์ปาล์มน้ำมัน		
สุราษฎร์ธานี 1, 2, 3, 6, 7, 8	98	31.31
เทเนอร์ร่า	64	20.45
ยูนิวานิช	63	20.13
ไกลเดนเทเนอร์ร่าหรือลูกผสมเทเนอร์ร่า	21	6.71
ดามี	13	4.15
ยันกัมบี	9	2.88
คอस्ताลิก้า	9	2.88
อูติ	7	2.24
ซีหรวด	6	1.92
คอมแพคท์ (เดลิคอมแพ็ค, คอมแพ็คท์กาน่า, คอมแพ็คท์ไนจีเรีย)	22	7.03
ซีพีไอ ไฮบริด	4	1.28
เดลิ+AVROS	2	0.64
ไม่ทราบชื่อพันธุ์	30	9.58
ระยะปลูกปาล์มน้ำมัน (เมตร)		
9x9x9	221	70.61
10x10x10	58	18.53
8x8x8	19	6.07
7x7x7	9	2.88
9.5x9.5x9.5	4	1.28
8.5x8.5x8.5	2	0.64
จำนวนต้นปาล์มเฉลี่ยต่อไร่ (ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	22 ต้น (1.5 ต้น)	

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.2.5 สภาพพื้นที่และชนิดของดินในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่า สภาพพื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมันของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ร้อยละ 67.41 รองลงมาคือ พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ดอน ลาดเชิงเขา และลาดชัน ตามลำดับ โดยชนิดดินเป็นดินร่วนปนทรายมากที่สุด รองลงคือ ดินร่วน ดินเหนียว ดินร่วนปนเหนียว ดินเหนียวปนทราย และดินทราย ตามลำดับ (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 สภาพพื้นที่และชนิดของดินในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน

n=313		
สภาพพื้นที่และชนิดดิน	จำนวน	ร้อยละ
สภาพพื้นที่		
ที่ราบ	211	67.41
ราบลุ่ม	67	21.41
ดอน	18	5.75
ลาดเชิงเขา	10	3.19
ลาดชัน	7	2.24
ชนิดของดิน		
ดินร่วนปนทราย	93	29.71
ดินร่วน	83	26.52
ดินเหนียว	67	21.41
ดินร่วนปนเหนียว	27	8.63
ดินเหนียวปนทราย	25	7.99
ดินทราย	18	5.75

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4.2.6 การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน

1) แหล่งน้ำและการจัดการน้ำของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันใช้แหล่งน้ำฝนในการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด ร้อยละ 98.40 รองลงมาคือ แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำบ่อ และชลประทาน ตามลำดับ และเกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดทั้งปี โดยช่วงเดือนที่ขาดแคลนน้ำในการทำสวนปาล์มน้ำมันของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช คือ ช่วงเดือนธันวาคม-พฤษภาคม ขณะที่จังหวัดกระบี่ พังงา ตรัง และสตูล ขาดแคลนน้ำในการทำสวนปาล์มน้ำมันในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน แต่เกษตรกรร้อยละ 89.46 ไม่ได้มีการจัดการน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน มีเพียงร้อยละ 6.39 ที่มีการจัดการน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน ซึ่งวิธีที่เกษตรกรใช้ คือ การขุดสระ หรือ บ่อบาดาล หรือถักน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำสำหรับใช้รดต้นปาล์มน้ำมันโดยใช้สายยาง หรือสปริงเกอร์ และเกษตรกรบางรายดึงน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติหรือชลประทานเข้าในคูหรือร่องของแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 แหล่งน้ำและความเพียงพอของปริมาณน้ำที่เกษตรกรรายย่อยใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมัน

n=313		
แหล่งน้ำและความเพียงพอ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งน้ำ*		
น้ำฝน	308	98.40
แหล่งน้ำธรรมชาติ (คลอง บึง)	153	48.88
ชลประทาน	4	1.28
น้ำบ่อ	9	2.88
ความเพียงพอของปริมาณน้ำ		
ปริมาณน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี	151	48.24
ปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดทั้งปี	162	51.76
จังหวัดและช่วงเดือนที่ขาดแคลนน้ำ		
จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ธันวาคม-พฤษภาคม)	31	19.14
จังหวัดนครศรีธรรมราช (ธันวาคม-พฤษภาคม)	19	11.73
จังหวัดพังงา (มกราคม-มิถุนายน)	37	22.84
จังหวัดกระบี่ (มกราคม-มิถุนายน)	31	19.14
จังหวัดตรัง (มกราคม-มิถุนายน)	27	16.67
จังหวัดสตูล (มกราคม-มิถุนายน)	17	10.49
การจัดการน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน		
ไม่มีการจัดการ	280	89.46
มีการจัดการ โดยวิธีการแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำ	20	6.39
1) ดึงน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติหรือชลประทานเข้าในคูหรือร่องของแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน	6	30.00
2) ขุดสระ หรือบ่อบาดาล หรือถังเก็บน้ำ เพื่อกักน้ำสำหรับใช้รดต้นปาล์มน้ำมันโดยใช้สายยาง หรือสปริงเกอร์	14	70.00

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2) การจัดการปุ๋ยในสวนปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 63.90 เคยนำดิน และ/หรือใบไปวิเคราะห์แล้วนำมาใช้จัดการการใส่ปุ๋ยในสวนปาล์มน้ำมัน แต่มีเกษตรกรร้อยละ 7.67 ที่เคยนำดิน และ/หรือใบไปวิเคราะห์แล้วไม่นำมาใช้จัดการการใส่ปุ๋ยในสวนปาล์มน้ำมัน ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดด้านเงินทุน และ/หรือแรงงานในการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน หน่วยงานที่ช่วยเกษตรกรในการส่งหรือตรวจวิเคราะห์ดินและ/หรือใบมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตร สำนักงานพัฒนาที่ดิน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร เป็นต้น และหน่วยงานของเอกชน ได้แก่ บริษัทเอกชนที่รับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมัน (ตารางที่ 4.23) ส่วนที่เหลือร้อยละ 28.43 ไม่เคยวิเคราะห์ดินและ/หรือใบ แต่ให้ปุ๋ยตามลักษณะอาการที่แสดงออกของต้นปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะอาการขาดธาตุอาหาร เช่น ใบเหลืองซีด ใบหยิก เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ร้อยละ 97.44 ในการเพิ่มธาตุอาหารในแก่ปาล์มน้ำมัน โดยสูตรปุ๋ยที่เกษตรกรนิยมใช้ คือ 15-15-15 แต่ปุ๋ยสูตรอื่นๆ เช่น 46-0-0 18-46-0 เป็นต้น เกษตรกรมักเลือกใช้ปุ๋ยตามอายุของปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้เกษตรกรบางส่วนมีการใช้ปุ๋ยคอก เช่น มูลโค มูลไก่ และมูลค้างคาว ขณะที่เกษตรกรเพียงร้อยละ 2.24 มีการใช้ปุ๋ยจากทะเลสาปาล์มน้ำมัน (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ดินและใบ หน่วยงาน และการนำผลวิเคราะห์ไปใช้ในการจัดการปุ๋ยปาล์มน้ำมัน

n=313

การวิเคราะห์ดิน/ใบ (หน่วยงาน)	การนำไปจัดการปุ๋ย		นำไปใช้		ไม่นำไปใช้	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิเคราะห์ดิน (สำนักงานเกษตร สำนักงานพัฒนาที่ดิน ศูนย์วิจัยพิบูลทอง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด สุราษฎร์ธานี กลุ่มแปลงใหญ่ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน คณะทรัพยากรธรรมชาติ)	101	32.27	20	6.39		
วิเคราะห์ใบ (บริษัทเอกชน คณะทรัพยากรธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมัน)	11	3.51	2	0.64		
การวิเคราะห์ดินและใบ (กลุ่มแปลงใหญ่ สำนักงานเกษตร)	88	28.12	2	0.64		
รวม	200	63.90	24	7.67		

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

ตารางที่ 4.24 ปุ๋ยที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ในสวนปาล์มน้ำมัน

n=313		
ปุ๋ยที่เกษตรกรใช้ในสวนปาล์มน้ำมัน	จำนวน	ร้อยละ
ปุ๋ยเคมี เช่น 15-15-15, 46-0-0, 18-46-0 เป็นต้น	305	97.44
ปุ๋ยคอก เช่น มูลโค มูลไก่ มูลค่างควา	76	24.28
ปุ๋ยจากทะเลสาปาล์มน้ำมัน	7	2.24

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

3) การกำจัดวัชพืชในสวนปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 76.36 กำจัดวัชพืชในสวนปาล์มน้ำมันด้วยการตัดหญ้า รองลงมาคือ การฉีดหญ้าร่วมกับการตัดหญ้า ขณะที่เกษตรกรบางรายใช้ทางใบปาล์มน้ำมันคลุมระหว่างโคนต้นปาล์มน้ำมันเพื่อลดการเจริญเติบโตของวัชพืช ร้อยละ 5.43 ส่วนการกำจัดวัชพืชที่เกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือการฉีดหญ้าร่วมกับการถากหญ้า ร้อยละ 0.32 (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25 การกำจัดวัชพืชในสวนปาล์มน้ำมัน

การกำจัดวัชพืช	จำนวน	ร้อยละ
ฉีดหญ้า	14	4.47
ถากหญ้า	2	0.64
ตัดหญ้า	239	76.36
ฉีดหญ้าและตัดหญ้า	38	12.14
ถากหญ้าและตัดหญ้า	2	0.64
ฉีดหญ้าและถากหญ้า	1	0.32
ทางใบปาล์มน้ำมันคลุมระหว่างโคนต้นปาล์มน้ำมัน	17	5.43
รวม	313	100.00

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

4) การเก็บเกี่ยวผลผลิต พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยการจ้าง ร้อยละ 64.86 โดยอัตราการจ้างเกี่ยวตันละ 600-1,000 บาท หรือ 1,000 กิโลกรัมค่าจ้างเก็บเกี่ยว 600-1,000 บาท ขณะที่เกษตรกรร้อยละ 34.50 เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันด้วยตนเอง มีเพียงร้อยละ 0.64 ที่เกษตรกรใช้ทั้งการจ้างและการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันด้วยตนเอง (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย

การเก็บเกี่ยวผลผลิต	จำนวน	ร้อยละ
จ้างเก็บเกี่ยว	203	64.86
เก็บเกี่ยวด้วยตนเอง	108	34.50
จ้างเก็บเกี่ยวและเก็บเกี่ยวด้วยตนเอง	2	0.64
รวม	313	100.00

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

5) การจัดการวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 84.03 มีการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมัน ขณะที่เกษตรกรบางรายนำวัสดุเหลือใช้ไปเผาหรือฝัง ร้อยละ 15.97 (ตารางที่ 4.27) โดยวัสดุเหลือใช้ที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้ใช้มากที่สุด คือ ทางใบปาล์มน้ำมัน จำนวน 263 ราย หรือ ร้อยละ 84.03 รองลงมาคือ การใช้ประโยชน์จากทะลายปาล์มน้ำมัน หรือเมล็ดปาล์มน้ำมัน ตามลำดับ ซึ่งการจัดการทางใบปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรนิยมปฏิบัติมากที่สุด คือ การปูทางใบปาล์มน้ำมันคลุมบริเวณโคนต้นหรือระหว่างแถว รองลงมาคือ การนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงแพะ และโคนอกจากนี้ยังมีการนำทางใบปาล์มน้ำมันไปย่อยเพื่อทำปุ๋ยหมัก และใช้เป็นเชื้อเพลิง แต่มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์จากทะลายปาล์มน้ำมัน มักใช้ทะลายปาล์มน้ำมันคลุมโคนต้นปาล์มเช่นเดียวกับการใช้ประโยชน์จากทางใบปาล์มน้ำมัน รองลงมาคือ การนำไปทำปุ๋ยหมัก และการใส่ระหว่างแถว ตามลำดับ ขณะที่เมล็ดปาล์มน้ำมันมีเกษตรกรเพียงรายเดียวจากจังหวัดพังงานำเมล็ดปาล์มน้ำมันไปใช้เลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27 การจัดการวัสดุเหลือใช้จากการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย

n=313

การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้	จังหวัด						รวม
	สุราษฎร์ธานี	นครศรีธรรมราช	กระบี่	พังงา	ตรัง	สตูล	
ไม่มีการใช้ประโยชน์	2	2	3	14	20	9	50
(นำไปเผา หรือฝัง)	0.64	0.64	0.96	4.47	6.39	2.88	15.97
มีการใช้ประโยชน์	48	56	50	57	26	26	263
	15.34	17.89	15.97	18.21	8.31	8.31	84.03
1. ทางใบปาล์มน้ำมัน (n=263)							
1) บดหรือสับละเอียดทำปุ๋ยหมัก	-	1	-	-	2	-	3
	-	0.38	-	-	0.76	-	1.14
2) ใช้เป็นอาหารสัตว์ (แพะ โค)	-	2	1	3	-	1	7
	-	0.76	0.38	1.14	-	0.38	2.66
3) ปูทางใบปาล์มน้ำมันคลุมบริเวณ โคนต้น หรือวางระหว่างแถว	47	53	49	54	24	25	252
	17.87	20.15	18.63	20.53	9.13	9.51	95.82
4) ใช้เป็นเชื้อเพลิง	1	-	-	-	-	-	1
	0.38	-	-	-	-	-	0.38

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

n=313

การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้	จังหวัด						รวม
	สุราษฎร์ธานี	นครศรีธรรมราช	กระบี่	พังงา	ตรัง	สตูล	
2. ทะลายปาล์มน้ำมัน (n=13)							
1) คลุมโคนต้นปาล์มน้ำมัน	4	-	6	-	-	-	10
	30.77	-	46.15	-	-	-	76.92
2) ทำปุ๋ยหมัก	1	-	-	1	-	-	2
	7.69	-	-	7.69	-	-	15.38
3) ใส่ระหว่างแถว	-	-	1	-	-	-	1
	-	-	7.69	-	-	-	7.69
3. เมล็ดปาล์มน้ำมัน (n=1)							
ใช้เลี้ยงสัตว์	-	-	-	1	-	-	1
	-	-	-	100.00	-	-	100.00

หมายเหตุ : ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และตัวเลขในช่อง คือ ค่าร้อยละ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยส่วนใหญ่เน้นการจัดการวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมันที่สะดวกและง่าย คือ การนำวัสดุเหลือใช้ไปวางรอบโคนต้นปาล์มน้ำมันหรือระหว่างแถวเป็นหลัก ขณะเดียวกันเกษตรกรบางจังหวัดเริ่มมีการแปรรูปวัสดุเหลือใช้ในลักษณะที่ซับซ้อนขึ้นด้วยการทำปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น จังหวัดตรัง พังงา สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช หรือนำไปใช้เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ จังหวัดพังงา นครศรีธรรมราช กระบี่ และสตูล แต่ยังมีเพียงส่วนน้อยหรือร้อยละ 4.47 เท่านั้น ดังนั้นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรรายย่อยอาจนำวัสดุเหลือใช้มาเพิ่มมูลค่า เพื่อสร้างรายได้ต่อเนื่องให้แก่เกษตรกรนอกเหนือจากการทำปุ๋ยหมัก เช่น การนำเส้นใยมาทำการจักสาน หรือขึ้นรูปเป็นภาชนะสำหรับใส่อาหาร หรือการนำทางใบมาบดย่อยเพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรที่เลี้ยงด้วงสาคว หรือการนำทะลายปาล์มน้ำมันมาใช้ในการเพาะเห็ด เป็นต้น

4.3 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง

ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันรายย่อยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันรายย่อยก่อนการอบรมการวิเคราะห์ดินและวิเคราะห์ตัวอย่างใบ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยจำนวน 313 ราย ซึ่งค่าเฉลี่ยของต้นทุนและผลตอบแทนในบางรายการมีการปรับค่าให้เป็นปัจจุบันหรือการคำนวณมูลค่าปัจจุบัน เพื่อให้หน่วยวัดเป็นหน่วยเดียวกัน และเป็นต้นทุนและผลตอบแทนในปี พ.ศ. 2562 ด้วยการนำอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยย้อนหลัง 5 ปี ประมาณร้อยละ 6.50 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) เช่น ค่าปรับพื้นที่ ค่าทำถนน ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ยรองกันหลุม เป็นต้น ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันรายย่อยมีรายละเอียดดังนี้

1) **อายุปาล์มน้ำมัน** ภาพรวมอายุปาล์มน้ำมันเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัดภาคใต้เท่ากับ 12.52 ปี โดยจังหวัดที่มีอายุเฉลี่ยของต้นปาล์มน้ำมันสูงสุด คือ จังหวัดกระบี่ 15.30 ปี รองลงมา คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรัง นครศรีธรรมราช สตูล และพังงา อายุปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 14.45 ปี 13.57 ปี 11.57 ปี 10.39 ปี และ 10.25 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 อายุปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยจำแนกตามจังหวัด

อายุปาล์มน้ำมัน*	จังหวัด						รวม
	สุราษฎร์ธานี	กระบี่	ตรัง	นครศรีธรรมราช	สตูล	พังงา	
1-2 ปี	-	-	-	-	-	2	2
(ไม่ให้ผลผลิต)	-	-	-	-	-	(2.82)	(0.64)
3-5 ปี	3	6	6	2	9	17	43
(เริ่มให้ผลผลิต)	(6.00)	(11.32)	(13.04)	(3.45)	(25.71)	(23.94)	(13.74)
6-22 ปี	43	38	37	54	24	49	245
(เร่งผลผลิตสูงสุด)	(86.00)	(71.70)	(80.43)	(93.10)	(68.57)	(69.01)	(78.27)
23-30 ปี	4	6	2	1	2	3	18
(รักษामผลผลิตสูงสุด)	(8.00)	(11.32)	(4.35)	(1.72)	(5.71)	(4.23)	(5.75)
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	-	3	1	1	-	-	5
(ผลผลิตลดลง)	-	(5.66)	(2.17)	(1.72)	-	-	(1.60)
รวม	50	53	46	58	35	71	313
	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)	(100.00)
อายุปาล์มน้ำมันเฉลี่ย (ปี)	14.45	15.30	13.57	11.57	10.39	10.25	12.52
S.D.	5.92	8.38	6.48	4.94	6.39	6.31	6.71
ค่าต่ำสุด	3.00	3.00	4.00	5.00	4.00	1.00	1.00
ค่าสูงสุด	27.00	36.00	35.00	35.00	30.00	31.00	36.00

หมายเหตุ : * แบ่งตามระยะของการให้ผลผลิต และตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

2) ต้นทุนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า ภาพรวมเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีต้นทุนทางเศรษฐกิจในการปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมดเฉลี่ย 19,249.42 บาทต่อไร่ต่อปี แบ่งเป็นต้นทุนที่เป็นตัวเงิน 13,613.66 บาทต่อไร่ต่อปี และไม่เป็นตัวเงินเฉลี่ย 5,635.76 บาทต่อไร่ต่อปี โดยต้นทุนหลักที่เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ ค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิต

เฉลี่ย 5,120.77 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นสัดส่วน 26.60 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมา 3 ลำดับ คือ ค่าเสื่อมอุปกรณ์และโรงเรือน 2,361.04 บาทต่อไร่ต่อปี ค่าปุ๋ยเคมี 1,929.46 บาทต่อไร่ต่อปี และ ค่าแรงตัดแต่งทางใบเฉลี่ย 1,584.70 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นสัดส่วน 12.27 10.02 และ 8.23 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.28) สอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) ที่กล่าวว่า การผลิต ปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย มีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะต้นทุนปุ๋ยเคมี ซึ่งมีการใช้เป็นปริมาณมากในการผลิตปาล์มน้ำมัน อีกทั้งต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันก่อนให้ผลผลิตและ หลังให้ผลผลิตทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ส่วนใหญ่จะเป็นต้นทุนผันแปรทางด้านค่าแรงงานตั้งแต่ การเตรียมดิน การดูแลรักษาจนจำหน่ายผลผลิต และค่าวัสดุต่าง ๆ ตั้งแต่พันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช พืชคลุมแปลงและอื่น ๆ ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุน อุปกรณ์ โดยต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อสังเกต เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป โดยมีอายุ เฉลี่ยประมาณ 54.00 ปี ทำให้เกษตรกรมีค่าจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน และการ ตัดแต่งทางใบรวมกันถึงร้อยละ 34.83 และจากการสัมภาษณ์เกษตรกร (2563) เกษตรกรทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ กล่าวว่า ค่าแรงในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงงานที่มีฝีมือใน การแทงปาล์มน้ำมันหรือเคียวปาล์มน้ำมันเริ่มหายากขึ้น ซึ่งเมื่อถึงรอบการเก็บเกี่ยว 15-20 วันต่อครั้ง หากแรงงานจ้างเคียวปาล์มน้ำมันไม่ว่าง เกษตรกรจำต้องรอ ทำให้เกษตรกรเสียโอกาสในการได้รับ รายได้ที่รวดเร็วขึ้น ขณะเดียวกันการขยายพื้นที่การปลูกปาล์มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากนโยบาย การส่งเสริมพืชพลังงานของภาครัฐ ซึ่งปาล์มน้ำมันเป็นหนึ่งในพืชพลังงานทางเลือกของเกษตรกร เกษตรกรจึงลงทุนขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน สอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557) พบว่า การผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย มีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันค่อนข้างสูง ต้นทุนการผลิต ปาล์มน้ำมันก่อนให้ผลผลิตและหลังให้ผลผลิตทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ส่วนใหญ่จะเป็น ต้นทุนผันแปรทางด้านค่าแรงงาน โดยต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน 4,404.31 บาทต่อไร่ ส่วนปี พ.ศ. 2556 ต้นทุนเพิ่มขึ้นเป็น 8,688.47 บาทต่อไร่ ดังนั้นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรรายย่อย ในระดับครัวเรือน ควรมีการฝึกทายาทหรือลูกหลานให้เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน หรือการตัดกิ่ง ปาล์มน้ำมัน โดยอาศัยวันหยุดหรือช่วงเวลาที่บุตรหลานว่างมารวมกันเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน วิธีนี้ นอกจากสามารถลดต้นทุนการผลิตได้แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในครัวเรือน ฝึกความอดทน ทำให้บุตรหลานเห็นความสำคัญและความยากลำบากในการประกอบอาชีพที่อาจ ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของบุตรหลานในอนาคตได้ ยิ่งไปกว่านั้นสถานศึกษาหรือหน่วยงาน ภาครัฐควรมีหลักสูตรอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันอย่างมืออาชีพ หรือกรมพัฒนา ฝีมือแรงงาน ควรพัฒนาแรงงานเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันให้มีคุณภาพโดยมุ่งเน้นคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักใน

ธุรกิจบริการหรือเกษตรกรที่ต้องการพัฒนาฝีมือแรงงานออกสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น เพื่อลดการผูกขาด และเป็นทางเลือกให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย อีกทั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ควรเร่งพัฒนาปาล์มน้ำมันต้นเตี้ยที่ให้ผลผลิตและปริมาณน้ำมันในคุณภาพสูง เพื่อลดต้นทุนการเก็บเกี่ยว ปาล์มน้ำมันหรือเคียวปาล์มน้ำมันลง

ตารางที่ 4.29 ต้นทุนการปลูกปาล์มน้ำมันต่อไร่ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

n=313

ลำดับ	รายการ	ต้นทุน (บาท/ไร่/ปี)			สัดส่วน ต้นทุน
		เป็นตัวเงิน	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	
ต้นทุนคงที่					
1	การปรับพื้นที่ *	96.20	46.77	142.97	0.74
2	ค่าทำถนน *	50.94	10.2	61.14	0.32
3	ค่าทำคูน้ำ *	4.10	0.41	4.51	0.02
4	ค่าเสื่อมอุปกรณ์ /โรงเรือน	2,361.04	-	2,361.04	12.27
ต้นทุนผันแปร					
5	ต้นพันธุ์ปาล์มน้ำมัน *	78.51	-	78.51	0.41
6	ค่าขนส่งพันธุ์ปาล์ม *	4.10	-	4.10	0.02
7	ค่าปุ๋ยรองกันหลุม *	122.66	-	122.66	0.64
8	ค่าปุ๋ยเคมี	1,929.46	-	1,929.46	10.02
9	ค่าปุ๋ยคอก	769.67	-	769.67	4.00
10	ค่าปุ๋ยอินทรีย์	370.30	-	370.30	1.92
11	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช	139.16	-	139.16	0.72
12	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรค	250.00	-	250.00	1.30
13	ค่าปักมือบ *	49.29	37.34	86.63	0.45
14	ค่าเตรียมหลุมปลูก *	47.99	49.91	97.90	0.51
15	ค่าจ้างใส่ปุ๋ยรองกันหลุม *	48.41	32.10	80.51	0.42
16	ค่าปลูกปาล์มน้ำมัน *	46.74	45.29	92.03	0.48
17	ค่าปลูกซ่อม*	113.80	16.18	129.98	0.68
18	ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	201.24	215.74	416.97	2.17
19	ค่าแรงป้องกันกำจัดโรค	340.15	102.16	442.31	2.30

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ต้นทุน (บาท/ไร่/ปี)			สัดส่วน ต้นทุน
		เป็นตัวเงิน	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	
20	ค่าแรงกำจัดวัชพืช	310.76	415.80	726.55	3.77
21	ค่าแรงรดน้ำ	171.43	1,012.94	1,184.36	6.15
22	ค่าแรงตัดแต่งทางใบ	771.95	812.76	1,584.70	8.23
23	ค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิต	2,617.89	2,502.88	5,120.77	26.60
24	ค่าขนส่งผลผลิต	1,000.57	271.01	1,271.57	6.61
25	ค่าซ่อมถนน	300.90	64.29	365.19	1.90
26	ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์	1,416.42	-	1,416.42	7.36
รวม		13,613.66	5,635.76	19,249.42	100.00

n=313

หมายเหตุ : * ต้นทุนที่มีการปรับมูลค่าปัจจุบัน ณ ปี พ.ศ. 2562

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

3) ราคาเฉลี่ยปาล์มน้ำมันทะลายสด และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย พบว่า ภาพรวมราคาปาล์มน้ำมันทะลายสดในช่วงผลผลิตออกมาก ผลผลิตปกติ และผลผลิตออกน้อย มีราคาเฉลี่ย 2.74 บาทต่อกิโลกรัม 3.19 บาทต่อกิโลกรัม และ 4.10 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 4.30) ส่วนผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย จะเห็นได้ว่าภาพรวมมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมดเฉลี่ย 16,432.12 บาทต่อไร่ต่อปี โดยปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 5,207.73 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งช่วงปีที่ให้ผลผลิตสูงสุด คือ 23-30 ปี รองลงมาคือ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 4.31) สะท้อนให้เห็นว่าหากเกษตรกรเข้าใจสภาพพื้นที่ และมีการจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างดีตั้งแต่เริ่มปลูก ผลผลิตที่เกษตรกรได้รับย่อมมีระยะเวลายาวนานขึ้น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่อเนื่องจากการปลูกปาล์มน้ำมัน และบางครั้งกลายเป็นมรดกตกทอดไปยังลูกหลานได้ เช่นเดียวกับการวิจัยของ พรรณนิภา อนุรักษ์กรกุล และคณะ (2557) เรื่อง การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเขตพื้นที่เป็น 2 เขต คือ พื้นที่ในเขตเหมาะสมมาก และในเขตไม่เหมาะสม ซึ่งแต่ละแปลงมีพื้นที่ 5 ไร่ คิระยะเวลาการปลูกปาล์มน้ำมันตลอดโครงการ 25 ปี พบว่า NPV (Net Present Value) ในเขตเหมาะสมมาก เท่ากับ 19,228,056.04 บาท เฉลี่ยเท่ากับ 81,727.62 บาทต่อไร่ ซึ่งมากกว่า NPV ในเขตไม่เหมาะสมที่มีค่าเท่ากับ 9,537,643.38 บาท เฉลี่ยเท่ากับ 74,547.78 บาทต่อไร่

หรือการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันในเขตเหมาะสมมากให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรสูงกว่าการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันเขตไม่เหมาะสม

ตารางที่ 4.30 ราคาเฉลี่ยปาล์มน้ำมันทะเลายสดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยจำแนกตามช่วงเวลาผลผลิต และจังหวัด

n=313

ช่วงเวลาผลผลิต	จังหวัด	ราคาเฉลี่ย	S.D.	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ผลผลิตออกมาก	สุราษฎร์ธานี	2.87	0.78	1.80	6.00
	กระบี่	2.83	0.42	1.80	3.84
	ตรัง	3.10	0.96	2.00	6.00
	นครศรีธรรมราช	2.62	0.49	1.85	3.85
	สตูล	2.55	0.80	1.50	4.70
	พังงา	2.65	0.48	2.00	4.00
	รวม		2.74	0.65	1.50
ผลผลิตออกน้อย	สุราษฎร์ธานี	3.92	1.10	2.10	7.00
	กระบี่	4.09	0.81	2.80	7.00
	ตรัง	4.14	1.30	2.80	9.00
	นครศรีธรรมราช	3.99	1.38	2.50	11.00
	สตูล	4.55	1.52	2.40	7.30
	พังงา	4.07	0.80	2.30	6.00
	รวม		4.10	1.15	2.10
ผลผลิตปกติ	สุราษฎร์ธานี	3.16	0.47	2.40	5.00
	กระบี่	3.27	0.38	2.50	4.70
	ตรัง	3.94	2.46	2.25	14.00
	นครศรีธรรมราช	2.95	0.50	1.60	4.60
	สตูล	3.20	0.69	2.40	5.00
	พังงา	3.09	0.36	2.50	4.20
	รวม		3.19	0.85	1.60

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

ตารางที่ 4.31 ผลผลิต และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย
จำแนกตามอายุปาล์มน้ำมัน

n=313

อายุปาล์มน้ำมัน	n	ผลผลิต (กก./ไร่/ปี)		ผลตอบแทน (บาท/ไร่/ปี)	
		ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
3-5 ปี (เริ่มให้ผลผลิต)	43	3,684.78	2,528.08	11,065.11	7,205.57
6-22 ปี (เร่งผลผลิตสูงสุด)	245	5,352.64	2,654.14	16,998.10	9,161.03
23-30 ปี (รักษาผลผลิต สูงสุด)	18	6,737.60	2,533.32	21,149.38	10,299.44
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป (ผลผลิตลดลง)	5	5,696.96	2,536.47	17,873.42	7,807.22
รวม	311	5,207.73	2,706.21	16,432.12	9,234.12

ที่มา : การสัมภาษณ์ (2563)

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ

1. ผลผลิตเฉลี่ยปาล์มน้ำมันเริ่มลดลงเมื่ออายุปาล์มน้ำมันมากกว่า 30 ปี แต่ผลผลิตเฉลี่ยยังสูงกว่าในช่วง 6-22 ปี ซึ่งเป็นช่วงเร่งผลผลิตสูงสุด ทั้งนี้อาจขึ้นกับสายพันธุ์ สภาพพื้นที่ ระยะเวลาปลูก รวมถึงการดูแลรักษาของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ดังนั้นหากเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการปลูกปาล์มน้ำมันตั้งแต่ชนิดพันธุ์ สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกปาล์มน้ำ ระยะเวลาปลูกที่เกี่ยวข้องกับปริมาณแสงซึ่งปาล์มน้ำมันควรได้รับตั้งแต่เริ่มปลูก การใส่ปุ๋ย การดูแลรักษา จนถึง การเก็บเกี่ยว ย่อมทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ยาวนาน โดยเกษตรกรอาจไม่จำเป็นต้องโค่นปาล์มน้ำมันเมื่อปาล์มน้ำมันมีอายุ 25 ปี ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระพงศ์ จันทนิยม และคณะ (2558) พบว่า พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ไม่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่ปลูก หรือพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ได้จากการผสมพันธุ์แบบเปิด ซึ่งส่วนใหญ่ได้จากต้นกล้าที่ออกอยู่บริเวณใต้โคนต้นปาล์มน้ำมัน ทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเก็บเกี่ยวได้ และน้ำมันปาล์มดิบที่โรงงานสกัดได้ลดลงในช่วงร้อยละ 15-50 และ 35-55 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับการใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพดี

2. ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน สัดส่วนต้นทุนหลักสามลำดับแรกของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม-น้ำมันรายย่อย คือ ค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิต ค่าเสื่อมอุปกรณ์ /โรงเรือน และ ค่าปุ๋ยเคมี ร้อยละ 26.60 12.27 และ 10.02 ตามลำดับ ซึ่งมีสัดส่วนเกือบกึ่งหนึ่งของต้นทุนทั้งหมด ดังนั้นหากเกษตรกร

สามารถลดต้นทุนค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิต และค่าปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นต้นทุนผันแปรลงได้ ย่อมทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนการลดต้นทุนคงที่ของค่าเสื่อมอุปกรณ์/โรงเรือน แม้ทำได้ยากกว่าต้นทุนผันแปร แต่การลดต้นทุนส่วนนี้เกษตรกรสามารถพิจารณาจากความเหมาะสมของอุปกรณ์/โรงเรือน รวมถึงการเรียงลำดับความจำเป็นของจำนวนอุปกรณ์/โรงเรือนที่ต้องใช้อย่างครอบคลุมหรือเพิ่มความถี่ในการใช้อุปกรณ์/โรงเรือนได้ สอดคล้องกับ ภาศุกานต์ ไชยแขวง (2560) ได้ศึกษาการเพิ่มศักยภาพในการจัดการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าปัญหาการผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรประสบมากที่สุด ประกอบด้วย พันธุ์ดีที่ซื้อจากทางราชการไม่เพียงพอ ปุ๋ยมีราคาแพง และต้นทุนการผลิตสูง ตามลำดับ ดังนั้นนโยบายและมาตรการในการเพิ่มศักยภาพการจัดการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน ประกอบด้วย รัฐควรให้การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านการปรับปรุงพันธุ์ การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การวิเคราะห์ดินและใบให้ทั่วถึงและรวดเร็ว การควบคุมราคาปุ๋ยเคมี และการกำหนดนโยบายเรื่องพลังงานเชื้อเพลิงให้ชัดเจน เป็นต้น ขณะที่ โสฬส เดชเมณี (กองบรรณาธิการ, 2562) กล่าวว่าวิธีการลดต้นทุนและได้ผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงในแต่ละปีใช้เทคนิคจัดการสวนปาล์มน้ำมันโดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยด้วยการใส่ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ธาตุอาหารจากใบปาล์มน้ำมัน ผลวิเคราะห์ธาตุอาหารจากใบปาล์มน้ำมันทำให้เจ้าของสวน “คุยกับต้นปาล์มน้ำมัน” รู้เรื่อง รู้ว่าต้นปาล์มน้ำมันต้องการหรือขาดธาตุอาหารตัวไหนบ้าง จากนั้นนำมาคำนวณค่ากลางเป็นน้ำหนักแม่ปุ๋ยที่จะต้องใส่ให้ต้นปาล์มน้ำมัน ประกอบด้วย ไนโตรเจน (21-0-0) ฟอสฟอรัส (0-3-0) และโปแตสเซียม (0-0-60) และเสริมด้วยแมกนีเซียมและโบรอน ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชีระพงศ์ จันทนิยม (2558) ได้วิจัยเรื่อง ผลของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ตัวอย่างใบปาล์มน้ำมันที่มีต่อต้นทุนและผลผลิตในจังหวัดชุมพร โดยแบ่งกลุ่มเกษตรกรเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมาย (เป็นกลุ่มที่มีการวิเคราะห์ตัวอย่างใบแล้วใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ) และกลุ่มควบคุม (ใส่ปุ๋ยตามปกติ) ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลผลิตกลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรได้รับผลผลิตในปี 2556 เฉลี่ย 4,123 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ขณะที่กลุ่มควบคุม เกษตรกรได้รับผลผลิตในปี 2556 เฉลี่ย 2,884 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี 2) ค่าใช้จ่ายปุ๋ย กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในปี 2556 เฉลี่ย 4,247 บาทต่อไร่ ขณะที่กลุ่มควบคุม เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในปี 2556 เฉลี่ย 5,148 บาทต่อไร่ จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยลงได้ในขณะเดียวกันการได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นย่อมทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน รวมทั้งงานวิจัยของ วิชนีย์ ออมทรัพย์สิน และคณะ (2557) ได้ชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า การจัดการปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใบ มีแนวโน้มให้จำนวนทะลายปาล์มสดไม่แตกต่างจากกรรมวิธีควบคุม คือ 17.71 และ 17.81 ทะลายต่อปี แต่ให้น้ำหนักทะลายปาล์มสดเฉลี่ยทั้ง 3 ฤดูกาลผลิตสูงกว่ากรรมวิธีควบคุม โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 235.90 และ 221.29 กก./ต้น/ปี ตามลำดับ และเนื่องจากมีการลดปริมาณการใส่ปุ๋ยลงจึงส่งผลให้ลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยเคมีได้ ประมาณ 12-16 เปอร์เซ็นต์ ทำให้มีดัชนีผลตอบแทนการผลิตสูง

กว่ากรรมวิธีควบคุม คือ 3.26 และ 2.58 ตามลำดับ อีกทั้งไม่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางกิ่งก้าน การให้ผลผลิตและความสมบูรณ์ดินยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตได้ดี

3. รายได้สุทธิหรือผลตอบแทนสุทธิ จะเห็นได้ว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่เกษตรกรได้รับเฉลี่ย 16,432.12 บาทต่อไร่ต่อปี ขณะที่ต้นทุนทางเศรษฐกิจทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินรวมเฉลี่ยเท่ากับ 19,249.42 บาทต่อไร่ต่อปี ทำให้เกษตรกรขาดทุนสุทธิ เท่ากับ 2,817.3 บาทต่อไร่ต่อปี แต่สาเหตุที่เกษตรกรคิดว่าการปลูกปาล์มน้ำมันยังมีกำไร เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้คิดค่าแรงของตนเองในการดูแลจัดการสวนปาล์มน้ำมันในส่วนต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน จึงเสมือนว่าเกษตรกรยังมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 2,818.46 บาทต่อไร่ต่อปี ประกอบกับในปี 2562 ราคาผลปาล์มน้ำมันทั้งหลายใน 6 จังหวัดภาคใต้ตกต่ำเกือบทั้งปี ราคาเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.55-4.55 บาทต่อกิโลกรัม ราคาต่ำสุด 1.50 บาทต่อกิโลกรัม และราคาสูงสุด 14.00 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 4.30) สอดคล้องกับ กรมการค้าภายใน (2563) พบว่า ราคาปาล์มน้ำมันรายเดือนของปี 2562 จากแหล่งผลิตสำคัญ คือ 14 จังหวัดภาคภาคใต้รวมเฉลี่ย 3.05 บาทต่อกิโลกรัม โดยเกษตรกรได้รับราคาปาล์มน้ำมันทั้งหลายต่ำกว่า 3.00 บาทต่อกิโลกรัม จำนวน 7 เดือน และราคาสูงกว่า 3.00 บาทต่อกิโลกรัม จำนวน 4 เดือน อีกทั้งงานวิจัยของ กมลชนก แข็งมาก และสมศักดิ์ เพรียบพร้อม (2558) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนการลงทุนทางการเงินของการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การลงทุนทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันมีความคุ้มค่าทั้งคู่ เนื่องจาก NPV BCR IRR มีค่าเป็นบวก มีค่ามากกว่า 1 และมีค่ามากกว่าต้นทุนค่าเสียโอกาส ตามลำดับ ดังนั้นหากเกษตรกรต้องการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นพืชชนิดอื่น ปาล์มน้ำมันก็เป็นพืชทางเลือกหนึ่งที่สามารถปลูกทดแทนยางพาราได้ แต่ถ้าราคาปาล์มน้ำมันลดลงต่ำกว่า 3.24 บาทต่อกิโลกรัมการลงทุนทำสวนปาล์มน้ำมันก็ไม่มี ความคุ้มค่าต่อการลงทุน สะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันส่งผลกระทบต่อรายได้สุทธิหรือผลตอบแทนสุทธิที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยได้รับ หากราคาปาล์มน้ำมันเปลี่ยนแปลงต่ำกว่า 3.24 บาทต่อกิโลกรัม อาจทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยขาดทุนสุทธิได้ หรือรายได้ต่ำกว่าการลงทุนนั่นเอง

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใน 6 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช สตูล และตรัง จำนวน 313 คน ซึ่งสามารถสรุปการวิจัยตามวัตถุประสงค์ การวิจัยได้ดังนี้

5.1 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.77 เพศหญิง มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 91.38 อายุเฉลี่ย 54.88 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 36.74 อาชีพหลักอยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ 82.43 ได้แก่ การทำสวนปาล์มน้ำมัน และสวนยางพารา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน รายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 35,915.94 บาทต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ย ต่อเดือน 24,386.72 บาทต่อเดือน มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 63.58 หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเฉลี่ย 715,859.30 บาท วัตถุประสงค์หลักในการกู้เงิน คือ การซื้อที่ดิน และ/หรือบ้าน รองลงมาคือ การลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน แหล่งเงินกู้ ได้แก่ ธนาคารสหกรณ์การเกษตร บริษัทหรือนายทุน เป็นต้น โดยเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย สามารถเข้าถึงแหล่งทุนร้อยละ 69.97

ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมันหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 25.24 และสังกัดสมาชิกกลุ่มปาล์มน้ำมันหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 74.76 โดยการเข้าร่วมกลุ่มของเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ มี 2 ลักษณะ คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน โดยเหตุผลหลักในการเข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตร คือ เพื่อเพิ่มความรู้ในการบริหารจัดการแปลงปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 66.77 ซึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเพื่อนบ้านแนะนำให้เข้าร่วมกลุ่มและเพื่อเพิ่มรายได้ ส่วนเหตุผลที่เกษตรกรไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรเนื่องจากเกษตรกรไม่มีเวลาเข้าอบรมหรือไม่ว่าง หรือไม่มีความจำเป็น ร้อยละ 86.84 ขั้นตอนในการบริหารจัดการค่อนข้างยุ่งยากและใช้ระยะเวลาเวลานานกว่าจะเห็นผล ที่ตั้งแปลงอยู่ห่างไกลจากจุดรับซื้อของโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมยังขาดความรู้ การลงทุนสูง และแรงงานในการจัดการแปลงไม่เพียงพอ ตามลำดับ

แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยได้รับข้อมูลจากเพื่อนและญาติมากที่สุด ร้อยละ 59.41 รองลงมาคือ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการฝึกอบรม และการประชุม ส่วนแหล่งความรู้ที่เกษตรกรใช้ในการแก้ปัญหาปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูก

ปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ความรู้ที่ได้รับจากเพื่อนหรือญาติสำหรับแก้ปัญหาการทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นอันดับที่ 1 ร้อยละ 50.16 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่รัฐ การฝึกอบรม ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำกลุ่มวิสาหกิจหรือผู้นำกลุ่มแปลงใหญ่ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 85.62 เคยอบรมโครงการวิเคราะห์ดินและ และมีการนำไปปฏิบัติ ร้อยละ 63.58 มีเพียงร้อยละ 14.38 ที่ไม่เคยเข้าอบรมการวิเคราะห์ดินและใบ

ข้อมูลการปลูกปาล์มน้ำมันและการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีประสบการณ์เฉลี่ย 14.60 ปี โดยปีที่เกษตรกรรายย่อยเริ่มปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2553 จำนวนแรงงานครัวเรือนในการทำสวนปาล์มน้ำมันเฉลี่ยประมาณ 2 คน พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 12.49 ไร่ ลักษณะการปลูกปาล์มน้ำมันนิยมปลูกแบบเชิงเดี่ยวหรือไม่มีกิจกรรมร่วมในแปลงปลูกปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 74.12 เอกสารสิทธิเป็นของตนเองมากที่สุด ร้อยละ 87.53 และส่วนใหญ่เป็นโฉนด ส.ป.ก. 4-01 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) ไม่มีเอกสารสิทธิและสิทธิครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) ตามลำดับ พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรเลือกปลูกอยู่ในกลุ่มสายพันธุ์สุราษฎร์ธานีมากที่สุด ร้อยละ 31.31 รองลงมา 3 ลำดับ คือ เทเนอร์่า และยูนิวานิช โกลเดนเทเนอร์่าหรือลูกผสมเทเนอร์่า ตามลำดับ ใช้ระยะปลูก 9x9x9 เมตรมากที่สุด ร้อยละ 70.61 โดยจำนวนต้นปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 22 ต้น สภาพพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ร้อยละ 67.41 รองลงมาคือ พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ดอน ลาดเชิงเขา และลาดชัน ตามลำดับ โดยชนิดดินเป็นดินร่วนปนทรายมากที่สุด

การจัดการในสวนปาล์มน้ำมัน พบว่า 1) แหล่งน้ำเกษตรกรใช้แหล่งน้ำฝนมากที่สุด ร้อยละ 98.40 รองลงมาคือ แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำบ่อ และชลประทาน ตามลำดับ ขณะที่เกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอตลอดทั้งปี โดยช่วงเดือนที่ขาดแคลนน้ำในการทำสวนปาล์มน้ำมันของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช คือ ช่วงเดือนธันวาคม-พฤษภาคม ขณะที่จังหวัดกระบี่ พังงา ตรัง และสตูล ขาดแคลนน้ำในการทำสวนปาล์มน้ำมันในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน แต่เกษตรกรร้อยละ 89.46 ไม่ได้มีการจัดการน้ำในสวนปาล์มน้ำมัน 2) ปุ๋ย เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยร้อยละ 63.90 เคยนำดิน และ/หรือใบไปวิเคราะห์แล้วนำมาใช้จัดการการใส่ปุ๋ยในสวนปาล์มน้ำมัน แต่มีเกษตรกรร้อยละ 7.67 ที่เคยนำดิน และ/หรือใบไปวิเคราะห์แล้วไม่นำมาใช้จัดการการใส่ปุ๋ยในสวนปาล์มน้ำมัน โดย หน่วยงานที่ช่วยเกษตรกรในการส่งหรือตรวจวิเคราะห์ดินและ/หรือใบมีทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตร สำนักงานพัฒนาที่ดิน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร เป็นต้น และหน่วยงานของเอกชน ได้แก่ บริษัทเอกชนที่รับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมัน เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลักในการเพิ่มธาตุอาหารในแก่ปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 97.44 โดยสูตรปุ๋ยที่เกษตรกรนิยมใช้ คือ 15-15-15 แต่ปุ๋ยสูตรอื่นๆ ได้แก่ 46-0-0 18-46-0 เกษตรกรมักเลือกใช้ปุ๋ยตามอายุของปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้เกษตรกรบางส่วนมีการใช้ปุ๋ยคอก เช่น มูลโค มูลไก่ และมูลค้างคาว

ขณะที่เกษตรกรเพียงร้อยละ 2.24 มีการใช้ปุ๋ยจากทะเลสาบปาล์มน้ำมัน 3) การกำจัดวัชพืช เกษตรกรนิยมกำจัดวัชพืชด้วยการตัดหญ้า รองลงมาคือ การฉีดยาฆ่าวัชพืชร่วมกับการตัดหญ้า 4) การเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยการจ้าง ร้อยละ 64.86 โดยอัตราจ้างเกี่ยวต้นละ 600-1,000 บาท ขณะที่เกษตรกรร้อยละ 34.50 เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันด้วยตนเอง มีเพียงร้อยละ 0.64 ที่เกษตรกรใช้ทั้งการจ้างและการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันด้วยตนเอง 5) การจัดการวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย ร้อยละ 84.03 มีการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมัน ขณะที่เกษตรกรบางรายนำวัสดุเหลือใช้ไปเผาหรือฝัง โดยวัสดุเหลือใช้ที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ ทางใบปาล์ม น้ำมัน ร้อยละ 84.03 รองลงมาคือ ทะลายปาล์ม น้ำมัน หรือเมล็ดปาล์ม น้ำมัน ตามลำดับ ซึ่งลักษณะการจัดการทางใบปาล์ม น้ำมันที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด คือ การปูลงทางใบปาล์ม น้ำมันคลุมบริเวณโคนต้นหรือระหว่างแถว รองลงมาคือ การนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงแพะ และโคนอกจากนี้ยังมีการนำทางใบปาล์ม น้ำมันไปย่อยเพื่อทำปุ๋ยหมัก และใช้เป็นเชื้อเพลิง แต่มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์จากทะเลสาบปาล์ม น้ำมัน มักใช้ทะเลสาบปาล์ม น้ำมันคลุมโคนต้นปาล์มเช่นเดียวกับการใช้ประโยชน์จากทางใบปาล์ม น้ำมัน การนำไปทำปุ๋ยหมัก และการใส่ระหว่างแถว ตามลำดับ ขณะที่เมล็ดปาล์ม น้ำมันมีเกษตรกรเพียงรายเดียวจากจังหวัดพังงานำเมล็ดปาล์ม น้ำมันไปใช้เลี้ยงสัตว์

5.2 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย พบว่า 1) ภาพรวมต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยในการจัดการสวนปาล์ม น้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันรายย่อย 19,249.42 บาทต่อไร่ต่อปี แบ่งเป็นต้นทุนที่เป็นตัวเงิน 13,613.66 บาทต่อไร่ต่อปี และไม่เป็นตัวเงินเฉลี่ย 5,635.76 บาทต่อไร่ต่อปี โดยต้นทุนหลักที่เกษตรกรใช้จ่ายมากที่สุด คือ ค่าแรงเก็บเกี่ยวผลผลิตเฉลี่ย 5,120.77 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นสัดส่วน 26.60 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมาคือ ค่าเสื่อมอุปกรณ์และโรงเรือน 2,361.04 บาทต่อไร่ต่อปี ค่าปุ๋ยเคมี 1,929.46 บาทต่อไร่ต่อปี และค่าแรงตัดแต่งทางใบเฉลี่ย 1,584.70 บาทต่อไร่ต่อปี คิดเป็นสัดส่วน 12.27 10.02 และ 8.23 ตามลำดับ 2) ภาพรวมผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันรายย่อย มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการปลูกปาล์ม น้ำมันทั้งหมดเฉลี่ย 16,432.12 บาทต่อไร่ต่อปี ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 5,207.73 บาทต่อไร่ต่อปี ช่วงปีที่ให้ผลผลิตสูงสุด คือ 23-30 ปี และผลผลิตเริ่มลดลงตั้งแต่ปีที่ 31 เป็นต้นไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป มีอายุเฉลี่ยประมาณ 54.00 ปี และมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 2 คน ขณะที่พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 12.49 ไร่ ทำให้แรงงานครัวเรือนไม่เพียงพอต่อการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน ดังนั้นรัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนทุนการศึกษาโครงการทายาทเกษตรกร (สวนปาล์มน้ำมัน) เพื่อกระตุ้นให้ลูกหลานเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยกลับมาพัฒนาสวนปาล์มน้ำมันต่อยอดจากบิดา-มารดา

1.2) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยร้อยละ 25.24 ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ส่วนใหญ่ทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพรอง จึงไม่มีเวลาว่างในการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และบางคนยังไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกลุ่มทางการเกษตรอย่างชัดเจน ดังนั้นเจ้าหน้าที่หน้าภาครัฐ โดยเฉพาะจากสำนักงานเกษตรในแต่ละจังหวัด อาจเข้าไปพูดคุย หรือชี้แจงสิทธิและผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับการรวมกลุ่มเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม เพื่อให้การส่งเสริมและการช่วยเหลือเกษตรกรปาล์มน้ำมันรายย่อยเป็นไปได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

1.3) เกษตรกรร้อยละ 51.76 มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในแปลงปลูกปาล์ม-น้ำมันตลอดทั้งปี เนื่องจากเกษตรกรใช้ปริมาณน้ำฝนเป็นหลัก โดยช่วงเวลาที่ขาดแคลนน้ำมีระยะเวลาถึง 6 เดือน ดังนั้นสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อกักเก็บน้ำในช่วงฤดูฝนมาใช้ในหน้าแล้ง นอกเหนือการใช้ทางใบ ปาล์มน้ำมันคลุมแปลง ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดระยะเวลาการขาดแคลนน้ำในแปลงปาล์มน้ำมันลงได้

1.4) การสัมภาษณ์เกษตรกรอย่างไม่เป็นทางการ พบว่า ปัญหาที่เกษตรกรประสบมากที่สุดทั้ง 6 จังหวัดภาคใต้ คือ การขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยวที่มีคุณภาพ ดังนั้นสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาคเอกชน หรือบริษัทรับซื้อปาล์มน้ำมัน ควรร่วมกันพัฒนาหลักสูตรเร่งด่วน เช่น เทคนิคการจัดการและการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมันคุณภาพ คุณภาพน้ำมันปาล์มหลังการเก็บเกี่ยว เป็นต้น เพื่อให้เจ้าของสวนปาล์มน้ำมันมีองค์ความรู้ในการควบคุมการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ส่วนแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันหน่วยงานภาครัฐ เช่น การยางแห่งประเทศไทย และกระทรวงแรงงาน ควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันให้แก่ผู้รับเหมาหรือแรงงานที่ต้องพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยผู้รับเหมาและแรงงานควรสอบผ่านมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าของสวนปาล์มน้ำมันที่สามารถเลือกจ้างผู้รับเหมาที่มีคุณภาพ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนด้านการเกษตร

ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะนักศึกษาให้ฝึกการปฏิบัติการเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันคุณภาพให้มากขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน

1.5) ต้นทุนทั้งหมดในการปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ยมากกว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันได้รับ จำนวน 2,817.3 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าสัดส่วนต้นทุนที่ค่อนข้างมากและเกษตรกรสามารถบริหารจัดการได้ คือ ค่าปุ๋ยเคมี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัด และสถาบันการศึกษา ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ดินและใบปาล์มน้ำมันเพื่อให้เกษตรกรมีการจัดการปุ๋ยที่ถูกต้อง และลดค่าใช้จ่ายในการปลูกปาล์มน้ำมันลงได้ ขณะเดียวกันควรมีการอบรมพัฒนาปุ๋ยจากวัสดุเหลือใช้ของต้นปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้ง่าย และลงทุนน้อย นอกเหนือการนำทางใบหรือทะลายมาคลุมรอบโคนต้นหรือระหว่างแถว เนื่องจากเกษตรกรสามารถนำไปใช้ในสวนปาล์มน้ำมันสำหรับลดต้นทุน และหากมีปริมาณมากพอ เกษตรกรสามารถนำไปจำหน่ายเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง ส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยมีความเข้มแข็งในระดับครัวเรือนเพิ่มขึ้นได้

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ต้นปาล์มน้ำมันที่อายุมากมีลำต้นสูง ทำให้การเก็บเกี่ยวผลผลิตยากขึ้น ดังนั้นสถาบันการศึกษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ควรคิดค้นการปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่มีต้นเตี้ย ปริมาณผลผลิตสูง และทนต่อสภาพแวดล้อมของประเทศไทย

2.2) ค่าแรงในการเก็บผลผลิตปาล์มน้ำมันมีสัดส่วนต้นทุนที่มากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา ควรร่วมกันวิจัยและพัฒนานวัตกรรมหรือเครื่องมือการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าแรงงานในเก็บเกี่ยวลงได้

2.3) สภาพปัญหาที่เกษตรกรมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับแปลงปลูกปาล์มน้ำมันตลอดทั้งปี ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา ควรร่วมกันวิจัยรูปแบบธนาคารน้ำใต้ดินจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่ส่งผลต่อปริมาณกักเก็บน้ำและความเพียงพอของน้ำในการปลูกปาล์มน้ำมันต่อไร่ของเกษตรกรรายย่อย

2.4) ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในครั้งนี้น่าจะเน้นการแจงโครงสร้างของต้นทุนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในอนาคต โดยปรับค่าใช้จ่ายในการลงทุนมาเป็นมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) อัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่าย (Benefit Cost Ratio : BCR และอัตราผลตอบแทนของโครงการ (Internal Rate of Return : IRR) เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงกลยุทธ์ที่เกษตรกรสามารถ

ใช้ในการปรับตัวเมื่อต้นทุนเปลี่ยนแปลงไป และนำไปสู่การตัดสินใจสำหรับการลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน
ของเกษตรกรรายย่อยได้แม่นยำมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลชนก แข็งมาก และสมศักดิ์ เปรียบพร้อม. (2558). การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนการลงทุนทางการเงินของการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร). คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมการค้าภายใน. (2561). สถานการณ์ปาล์มน้ำมันของเดือนกันยายน พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- _____ . (2562). ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของไทย ทั้งระบบ. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- กฤษ เอี่ยมฐานนท์. (2559). การลงทุนปลูกพืชแซมปาล์มน้ำมันที่เหมาะสม ในช่วงก่อนให้ผลผลิตในพื้นที่สวนส้มร่วงรังสิต. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- กองกฎหมาย (2560). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ราคารับซื้อผลปาล์มทะเลและผลปาล์มร่วง. กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์.
- กองบรรณาธิการ. (2562). เทคนิคทำสวนปาล์ม ผลผลิตสูง ต้นทุนต่ำ ของ โสฬส เดชมณี. (ออนไลน์). <https://www.yangpalm.com/2016/12/73.html>. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2562.
- กองส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร. (2561). ราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม (ไทยและมาเลเซีย). กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์.
- ชนธิชา ลิ้มปิติ. (2554). การวิเคราะห์แนวโน้มราคาปาล์มน้ำมันของประเทศไทย ช่วง พ.ศ.2553-2557. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยญูภาค หล้าแหล่ง. (ตุลาคม – ธันวาคม 2559). การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจของภาคใต้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 36(4) : 1-17.
- เดชา อินเด. (2545). การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- เตือนใจ ปิยัง. (2555). การปลูกพืชแซมในสวนปาล์มน้ำมัน. กระบี่: ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีระ เอกสมทราเมษฐ์ และคณะ. (2546). คู่มือปาล์มน้ำมันและการจัดการสวน. สงขลา: คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ธีระ เอกสมทราเมษฐ์ และคณะ. (2548). **เส้นทางสู่ความสำเร็จการผลิตปาล์มน้ำมัน**. สงขลา: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมัน คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีระพงศ์ จันทรมิณ. (2558). **ผลของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ตัวอย่างใบปาล์มน้ำมันที่มีต่อต้นทุนและผลผลิตในจังหวัดชุมพร**. สงขลา: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมัน คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2547). **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณนิภา อนุรักษากรกุล ณรงค์ พลีรักษ์ กฤษณะ อิมสวาสดี และภาสิรี ยงศิริ. (มกราคม – มิถุนายน 2557). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดชลบุรี. **MFU Connexion**. 5(1): 108-145.
- พรรณี พรหมดวง วรุณี เซาว์สุขุม และดวงตา สราญรัมย์. (กันยายน – ธันวาคม 2554). การตัดสินใจการลงทุนในขนาดสวนปาล์มน้ำมันอำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 5(3) : 43-53.
- พิมพ์ชนก เพชรสลัศจรรย์. (2561). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พัชรินทร์ วณิชยอนันตกุล. (2548). "วิจัยพืชในสวนปาล์มน้ำมัน" ในเอกสารวิชาการลำดับที่ 16/2547 **ปาล์มน้ำมัน**, หน้า 161-193. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร.
- พืชพลังงาน. (2554). ปาล์มน้ำมันวิกฤตหรือโอกาส. **พืชพลังงาน** 4: 26-29.
- ภาศุกานต์ ไชยแขวง. (กันยายน – ธันวาคม 2560). การเพิ่มศักยภาพในการจัดการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการแข่งขัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ฉบับภาษาไทย**. 10 (3): 955-974.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2549). **โครงการจัดทำระบบคาดการณ์และเตือนภัย สินค้าเกษตร3**. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- วิชเนย์ ออมทรัพย์สิน และคณะ. (2557). **การศึกษาการลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันกับพื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตในภาคใต้ตอนบน**. สุราษฎร์ธานี: ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชพลังงาน.
- สมชาย กล่าวหาญ และพรรณนิภา ย้วยล. (2546). **ระบบการปลูกพืชร่วมในการผลิตปาล์มน้ำมัน**. รายงานผลการวิจัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). **พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผล ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ปาล์มน้ำมัน ไทย ปี พ.ศ. 2550 – 2556**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). **สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี ๒๕๖๒**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). **สถานการณ์การผลิตและการตลาดรายสัปดาห์: ปาล์มน้ำมัน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว. (2553). **โครงการพัฒนาการผลิตข้าวไรในพื้นที่สวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน ภาคใต้ฝั่งตะวันตก**. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุชานาถ กองวารี และปองเพชร ธาราสุข. (2564). **ความวิตกกังวลของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมเกษตรแปลงใหญ่ ในอำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง**. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายภาคใต้ ครั้งที่ 6 “วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับวิถีชีวิตใหม่เพื่อความยั่งยืน”, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 1-2 เมษายน 2564 : 523-532.
- สุทินันท์ ประสาธน์สุวรรณ และคณะ. (2557). **ศึกษาและวิเคราะห์การปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรจังหวัดอุดรธานี**. อุดรธานี: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร.
- สุปาณี เลี้ยงพรพรรณ และคณะ. (มกราคม - มิถุนายน 2553). **การเลี้ยงด้วงงวงมะพร้าวในจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง**. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ. 13 (1) : 40-45.
- อรุณี ใจเถิง และคณะ. (2551). **วิเคราะห์ผลตอบแทนการปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา**. รายงานผลงานวิจัยและพัฒนาด้านพืชและเทคโนโลยีการเกษตรการทดลองสิ้นสุด ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร.
- อินทนิล นิลเกตุ และธเนศ วัฒนกุล. (2557).
- เอกพจน์ วรธนเลปกร. (2556). **เศรษฐกิจการผลิต และการตลาดข้าวเปลือกในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

วันสัมภาษณ์ _____

ผู้สัมภาษณ์ _____

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มรายย่อย

ชื่อ _____ สกุล _____
 ที่อยู่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____ จังหวัด _____
 โทร. _____ สมาชิกกลุ่มจำหน่ายปาล์มน้ำมัน _____

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

1. ข้อมูลทั่วไปและรายได้ในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน สมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ณ ปัจจุบัน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์) มีจำนวน _____ คน

ลำดับ	ชื่อ	เพศ	อายุ(ปี)	สถานภาพ ^{1/}	ระดับการศึกษา	อาชีพหลัก ^{2/}	รายได้หลัก (บาท/เดือน)	อาชีพเสริม	รายได้เสริม (บาท/เดือน)
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
รวม									

หมายเหตุ: ^{1/} ระบุหมายเลขสถานภาพ 1 โสด 2 สมรส 3 หย่าร้าง/ม้าย (คู่ครองเสียชีวิต) 4 แยกกันอยู่^{2/} อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้มากที่สุด

เฉพาะเจ้าหน้าที่

- 1.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว.....คน
 1.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานนอกภาคการเกษตรอย่างเดียว.....คน
 1.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร.....คน

2. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/เดือน)	รวมค่าใช้จ่าย(บ./ปี)	หมายเหตุ
2.1 ค่าอาหาร			
2.2 ค่าน้ำอุปโภค			
2.3 ค่าน้ำบริโภค			
2.4 ค่าไฟฟ้า			
2.5 ค่าภาษีสังคม			
2.6 ค่ารักษาพยาบาล			
2.7 ค่าเหอมบุตร-หลาน			
2.8 ค่าเช่า ค่าบุหรี			
2.9 ค่าผ่อนชำระสินค้าและบริการ			
2.10 ค่าผ่อนชำระทรัพย์สิน (ที่ดิน บ้าน)			
2.11 อื่นๆ ระบุ _____			
รวมค่าใช้จ่าย			

3. ครัวเรือนของท่านมีการหนีสินหรือไม่

 3.1 ไม่มี

 3.2 มี จำนวน _____ บาท

3.2.1 หากมีหนี้ระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วัตถุประสงค์การกู้เงิน	จำนวน (บาท)	ผ่อนชำระ (บาท/เดือน)	ระยะเวลาผ่อนชำระ (งวดหรือปี)	คงเหลือหนีสิน (บาท)	แหล่งเงินกู้* (ในระบบ/นอกระบบ)
3.2.1.1 ซื้อที่ดิน					
3.2.1.2 ใช้จ่ายในครัวเรือน					
3.2.1.3 ลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน					
3.2.1.4 ลงทุนประกอบอาชีพเสริม					
3.2.1.5 อีอรด					

3

วัตถุประสงค์การกู้เงิน	จำนวน (บาท)	ผ่อนชำระ (บาท/เดือน)	ระยะเวลาผ่อนชำระ (งวดหรือปี)	คงเหลือหนี้สิน (บาท)	แหล่งเงินกู้* (ในระบบ/นอกระบบ)
3.2.1.6 กู้เพื่อการศึกษา					
3.2.1.7 อื่นๆ ระบุ _____					
รวม					

* ระบุแหล่งเงินกู้ 1) ธนาคาร เช่น ธ.ก.ส. 2) เพื่อน 3)ญาติ พี่น้อง 4) นายทุนในท้องถิ่น 5) กลุ่มออมทรัพย์
6) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 7) กองทุนหมู่บ้าน 8) กลุ่มแม่บ้าน 9) สหกรณ์ 10) อื่น ๆ ระบุในตาราง

4. ท่านคิดว่าความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต/จัดการสวนปาล์มน้ำมันของท่านอยู่ในระดับใด

- 4.1 ระดับมากที่สุด เพราะ _____
- 4.2 ระดับมาก เพราะ _____
- 4.3 ระดับปานกลาง เพราะ _____
- 4.4 ระดับน้อยที่สุด เพราะ _____
- 4.5 ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ เพราะ _____

5. แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ท่านได้รับเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิตและการตลาดปาล์มน้ำมันมีหรือไม่ จากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 5.1 ไม่มี
- 5.2 มี ระบุแหล่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 5.2.1 โทรทัศน์ 5.2.2 วิทยุ 5.2.3 อินเทอร์เน็ต 5.2.4 หอกระจายข่าว
- 5.2.5 หนังสือ 5.2.6 หนังสือพิมพ์ 5.2.7 วารสารการเกษตร 5.2.8 แผ่นพับและเอกสารเผยแพร่
- 5.2.9 การประชุม 5.2.10 การฝึกอบรม 5.2.11 เจ้าหน้าที่รัฐ 5.2.12 เจ้าหน้าที่ของเอกชน/บริษัท
- 5.2.13 เพื่อน/ญาติ 5.2.14 ประชาชนชาวบ้าน 5.2.15 เกษตรกร/ผู้นำท้องถิ่น 5.2.16 อื่น ๆ ระบุ _____

6. หากเกิดปัญหาเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันท่านใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาจากแหล่งใดบ้าง พร้อมเรียงลำดับความสำคัญ

- _____ 6.1 โทรทัศน์ _____ 6.2 วิทยุ _____ 6.3 อินเทอร์เน็ต
- _____ 6.4 หอกระจายข่าว _____ 6.5 หนังสือ _____ 6.6 หนังสือพิมพ์
- _____ 6.7 วารสารการเกษตร _____ 6.8 แผ่นพับและเอกสารเผยแพร่ _____ 6.9 การประชุม
- _____ 6.10 การฝึกอบรม _____ 6.11 เจ้าหน้าที่รัฐ _____ 6.12 เจ้าหน้าที่ของเอกชน
- _____ 6.13 เพื่อน/ญาติ _____ 6.14 อื่น ๆ ระบุ _____

7. ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกของกลุ่ม/สถาบัน/องค์กรทางการเกษตรหรือไม่

7.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

7.2 เป็นสมาชิกกลุ่ม

8. กรณีที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม/สถาบัน/องค์กรทางการเกษตร ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

8.1 ธ.ก.ส.

8.2 สหกรณ์การเกษตร ระบุ _____

8.3 กองทุนหมู่บ้าน

8.4 กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

8.5 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

8.6 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

8.7 กลุ่มแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน

8.8 กลุ่ม RSPO ระบุชื่อกลุ่ม _____ พ.ศ. _____

8.9 กลุ่มเกษตรกร ระบุ _____

8.10 อื่น ๆ ระบุ _____

9. จากข้อ 8 เหตุที่ท่านตัดสินใจเข้าร่วม / ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม	ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
☐ เพื่อลดต้นทุนการผลิตภายในแปลงปาล์มน้ำมัน ☐ เพื่อเพิ่มความรู้ในการบริหารจัดการแปลงปาล์มน้ำมัน ☐ เพื่อเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน ☐ อื่นๆระบุ _____	☐ แรงงานที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของโครงการไม่เพียงพอ ☐ ใช้ระยะเวลานานกว่าจะเห็นผลจากการเข้าร่วมโครงการ ☐ เห็นว่าไม่มีความจำเป็น ☐ ที่ตั้งแปลงไกลกับจุดที่รับซื้อของโครงการ ☐ มีขั้นตอนยุ่งยากในการบริหารจัดการ ☐ ลงทุนสูง เพราะมีทั้งค่าวิเคราะห์ใบ และวิเคราะห์ดิน ☐ ไม่มีเวลาในการเข้าอบรมกับโครงการ ☐ เกษตรกรบางท่านขาดความรู้ และไม่มั่นใจหากมีการเข้าร่วมการประชุม ☐ อื่นๆระบุ _____

10. ท่านเคยอบรมโครงการการวิเคราะห์ดิน /ใบ เพื่อลดต้นทุนการใส่ปุ๋ยในแปลงปาล์มน้ำมันหรือไม่ พร้อมระบุเหตุผล

8.1 ไม่เคยอบรม เนื่องจาก _____

8.2 เคยอบรม เหตุผลที่เข้าอบรม _____ จัดโดย _____

หลังอบรมท่านได้ปฏิบัติตามการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำหรือไม่

ไม่ปฏิบัติ เหตุผล ระบุ _____

ปฏิบัติ เหตุผล ระบุ _____

5

11. ท่านมีประสบการณ์การทำสวนปาล์มน้ำมัน _____ ปี หรือตั้งแต่ พ.ศ. _____
12. แรงงานครัวเรือนสำหรับการทำสวนปาล์มน้ำมัน _____ คน ชาย _____ คน หญิง _____ คน
13. กิจกรรมการผลิตปาล์มน้ำมันที่ ครัวเรือน ปฏิบัติงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 13.1 ใส่ปุ๋ย 13.2 ตัดแต่งทางใบ 13.3 เก็บเกี่ยวผลผลิต/แทงปาล์ม
- 13.4 กำจัดวัชพืช 13.5 ดูแลและบริหารจัดการภายในแปลง 13.6 อื่น ๆ ระบุ _____
14. ท่านมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันกี่แปลง _____ แปลง จำนวนทั้งสิ้น _____ ไร่

แปลง	14.1 ขนาด พื้นที่ (ไร่)	14.2 ลักษณะ การถือครอง	14.3 เอกสาร สิทธิ์	14.4 จำนวน ต้น/ไร่	14.5 อายุปาล์ม น้ำมัน (ปี)	14.6 พันธุ์ปาล์มน้ำมัน	14.7 แหล่งที่มาของ พันธุ์ปาล์มน้ำมัน	14.8 เหตุผลที่ซื้อ จากแหล่งนี้	14.9 ระยะปลูก	14.10 ชนิดของ ดิน	14.11 ลักษณะ พื้นที่
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											

หมายเหตุ: 14.2 ลักษณะการถือครอง 1. มีเอกสารสิทธิ์เป็นของตนเอง 2. ของพ่อ/แม่ 3. เช่าผู้อื่น 4. ของผู้อื่น (ไม่เสียค่าเช่า) 5. ไม่มีเอกสารสิทธิ์ และ 6. อื่น ๆ (ระบุในตาราง)

14.3 เอกสารสิทธิ์ 1. โฉนด 2. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) 3. สิทธิครอบครองที่ดิน (ส.ค.๓) 4. ใบจอง (น.ส.๒) 5. สปก4-01 6. อื่น ๆ (ระบุในตาราง)

14.6 พันธุ์ปาล์มน้ำมัน 1. เทเนอรา 2. สุราษฎร์ธานี 2 3. สุราษฎร์ธานี 7 4. ยูนิวานิช 5. ฟิลิเฟอรา 6. ตูรา 7. อื่น ๆ (ระบุในตาราง)

14.10 ชนิดของดิน 1. ดินร่วน 2. ดินร่วนปนเหนียว 3. ดินเหนียว 4. ดินทราย 5. อื่น ๆ (ระบุในตาราง)

14.11 ลักษณะพื้นที่ 1. ที่ลาดชัน 2. ที่ลาดเชิงเขา 3. ที่ราบ 4. ที่ราบลุ่ม 5. ที่ดอน 6. อื่น ๆ (ระบุในตาราง)

6

15. ลักษณะกิจกรรมในแปลงปลูกปาล์มน้ำมันของท่านเป็นแบบใด
- 15.1 ปลูกปาล์มน้ำมันเพียงอย่างเดียว (การปลูกพืชเชิงเดี่ยว)
- 15.2 ปลูกปาล์มน้ำมันร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ (หากมีระบุข้อมูลกิจกรรมด้านล่าง)

ลำดับ	กิจกรรมในแปลงปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร					
	ปลูกปาล์มน้ำมันร่วมกับปศุสัตว์	จำนวน(ตัว)	ปลูกปาล์มน้ำมันร่วมกับพืชชนิดอื่น	จำนวน(ต้น)	ปลูกปาล์มน้ำมันร่วมกับกิจกรรมอื่น	หน่วย
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						

19. ค่าใช้จ่ายปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีสำหรับรองกันหลุมในสวนปาล์มน้ำมัน

ปุ๋ยอินทรีย์/ วัสดุอินทรีย์	ปุ๋ยอินทรีย์สำหรับรองกันหลุม					ปุ๋ยเคมีสำหรับรองกันหลุม	ปุ๋ยเคมีสำหรับรองกันหลุม				
	ปริมาณ (กก./หรือตัน)	ราคา (บ./กระสอบ)	บรรจุ (กก./กระสอบ)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวมค่าปุ๋ยรอง กันหลุม(บ./ปี)		ปริมาณ (กก./หรือตัน)	ราคา (บ./กระสอบ)	บรรจุ (กก./กระสอบ)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวมค่าปุ๋ย รองกัน หลุม(บ./ปี)
1.ปุ๋ยคอก						1.ปุ๋ยเคมี					
1.1 มูลวัว						1.1 46-0-0(ยูเรีย)					
1.2 มูลไก่						1.2 35-0-0					
1.3 มูลค่างควา						1.3 21-0-0(แอมโมเนียซัลเฟต)					
1.4 ชีเสียมผสมแกลบ						1.4 0-46-0					
1.5 ฟางข้าว						1.5 18-46-0					
1.6 อื่นๆ.....						1.6 0-3-0					
2.ปุ๋ยจากทะเลสาบ ปาล์ม						1.7 0-0-60					
2.1 ทะลายเปล่า						1.8 0-0-50					
2.2 ชีน้ำจากทะเลสาบ						1.9 15-15-15					
2.3 ทะลายปาล์ม						1.10					
2.4 ทางปาล์ม						1.11					
2.5 อื่นๆระบุ.....						1.12					
รวมค่าปุ๋ยอินทรีย์/ วัสดุอินทรีย์ รองกันหลุม						รวมค่าปุ๋ยเคมีรองกันหลุม					

20. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมันได้จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- น้ำฝน
 น้ำบ่อ

- แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น คลอง บึง
 น้ำประปา

- น้ำชลประทาน
 อื่นๆระบุ.....

21. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำสวนป่าสัมปทานมีเพียงพอตลอดทั้งปีหรือไม่
 21.1 มีเพียงพอตลอดทั้งปี 21.2 ขาดแคลน (ระบุช่วงเดือนที่ขาดแคลน) เดือน _____ ถึง เดือน _____
22. ช่วงขาดแคลนน้ำท่านมีการจัดการน้ำในการทำสวนป่าสัมปทานของท่านให้เพียงพอหรือไม่
 22.1 ไม่มีการจัดการ (ข้ามไปถามข้อ 25) 22.2 มีจัดการ โดยวิธีใด _____
23. ระบบการให้น้ำในแปลงปลูกป่าสัมปทานเป็นแบบใด
 ช่วงฤดูร้อนรดน้ำ (เดือน _____ ถึง _____) ช่วงฤดูฝนรดน้ำ (เดือน _____ ถึง _____)

ชนิดอุปกรณ์ให้น้ำ	เงินลงทุนอุปกรณ์ (บาท)	จำนวนอุปกรณ์ (ชิ้น)	ราคาอุปกรณ์ (บ./ชิ้น)	ระยะเวลาให้น้ำ (ชม./วัน)	ปริมาณการให้น้ำ (ลิตร/ต้น)	ความถี่ในการรดน้ำ (ครั้ง/เดือน)	ค่าไฟ/ค่าน้ำมัน (บ./เดือน)	รวมค่าใช้จ่าย(บ./ปี)
☐ ระบบสปริงเกอร์								
☐ ระบบหยดน้ำ								
☐ สายยางรดน้ำ								
☐ ถังรดน้ำ/บัวรดน้ำ								
☐ อื่นๆ ระบุ _____								

24. ท่านมีหลักในการพิจารณาเลือกใส่ปุ๋ยสูตรต่าง ๆ ในการบำรุงต้นป่าสัมปทานให้ได้ผลผลิตดี ในปี 2562 ที่ผ่านมาอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 24.1 วิเคราะห์ดินแต่ไม่ได้นำผลการวิเคราะห์มาใช้พิจารณาในการใส่ปุ๋ย (ระบุหน่วยงานที่วิเคราะห์) _____
- 24.2 วิเคราะห์ดินและนำผลการวิเคราะห์มาใช้พิจารณาในการใส่ปุ๋ย (ระบุหน่วยงานที่วิเคราะห์) _____
- 24.3 วิเคราะห์ใบแต่ไม่ได้นำผลการวิเคราะห์มาใช้พิจารณาในการใส่ปุ๋ย (ระบุหน่วยงานที่วิเคราะห์) _____
- 24.4 วิเคราะห์ใบและนำผลการวิเคราะห์มาใช้พิจารณาในการใส่ปุ๋ย (ระบุหน่วยงานที่วิเคราะห์) _____
- 24.5 วิเคราะห์ดินและใบ แต่ไม่ได้นำผลการวิเคราะห์มาปรับใช้ในการเลือกปุ๋ย (ระบุหน่วยงานที่วิเคราะห์) _____
- 24.6 วิเคราะห์ดินและใบ และนำผลการวิเคราะห์มาปรับใช้ในการเลือกปุ๋ย (ระบุหน่วยงานที่วิเคราะห์) _____
- 24.7 สังเกตอาการที่มองเห็นของต้นป่าสัมปทาน แสดงอาการขาดธาตุอาหารจึงใส่ปุ๋ย
- 24.8 อื่นๆ (ระบุ) _____

27. ข้อมูลการใช้สารป้องกันกำจัดโรคที่เกิดขึ้นในแปลงปาล์มน้ำมัน ก่อนเข้าร่วมโครงการ

ชนิดโรคที่พบในแปลงปาล์ม (ระบุโรคที่พบ)	สารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัด โรค (ระบุชื่อสารที่ใช้)	ปริมาณสารเคมีที่ใช้ (ลิตร/ครั้ง)	ราคา (บาท/ลิตร)	ความถี่ในการใช้สารเคมี (ครั้ง/ปี)	รวมค่าสารป้องกันกำจัดโรค (บาท/ปี)

28. ข้อมูลการใช้สารป้องกันกำจัดโรคที่เกิดขึ้นในแปลงปาล์มน้ำมัน หลังเข้าร่วมโครงการ

ชนิดโรคที่พบในแปลงปาล์ม (ระบุโรคที่พบ)	สารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัด โรค (ระบุชื่อสารที่ใช้)	ปริมาณสารเคมีที่ใช้ (ลิตร/ครั้ง)	ราคา (บาท/ลิตร)	ความถี่ในการใช้สารเคมี (ครั้ง/ปี)	รวมค่าสารป้องกันกำจัดโรค (บาท/ปี)

30. ค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ยเคมีในการดูแลสวนปาล์มน้ำมันหลังเข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์ดินและใบ

สูตรปุ๋ย	ปุ๋ยสำหรับปาล์มก่อน 3 ปี					ปุ๋ยสำหรับปาล์มอายุ 3-5 ปี					ปุ๋ยสำหรับปาล์มอายุ 6-15 ปี					ปุ๋ยสำหรับปาล์มอายุ 16-25 ปี									
	ปริมาณ (กก/ไร่/ปี)	ราคา (บาท)	บรรจุ (กก./ซอง)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บาท)	ปริมาณ (กก/ไร่/ปี)	ราคา (บาท/ซอง)	บรรจุ (กก./ซอง)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บาท)	ปริมาณ (กก/ไร่/ปี)	ราคา (บาท/ซอง)	บรรจุ (กก./ซอง)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บาท)	ปริมาณ (กก/ไร่/ปี)	ราคา (บาท/ซอง)	บรรจุ (กก./ซอง)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บาท)					
รวมค่า ปุ๋ยเคมี																									

32. ข้อมูลการใช้ปุ๋ยอินทรีย์/วัสดุอินทรีย์ในการบำรุงต้นปาล์มน้ำมันในแปลงหลังเข้าร่วมโครงการวิเคราะห์ดินและใบ

ปุ๋ยอินทรีย์/ วัสดุอินทรีย์	ปุ๋ยสำหรับปาล์มก่อน 3 ปี					ปุ๋ยสำหรับปาล์มอายุ 3-5 ปี					ปุ๋ยสำหรับปาล์มอายุ 6-15 ปี					ปุ๋ยสำหรับปาล์มอายุ 16-25 ปี				
	ปริมาณ (ก/หรือ/ลิตร)	ราคา (บ./ กระสอบ)	บรรจุ (ก./ กระสอบ)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บ./ปี)	ปริมาณ (ก/หรือ/ลิตร)	ราคา (บ./ กระสอบ)	บรรจุ (ก./ กระสอบ)	ความถี่ (ครั้ง/ ปี)	รวม (บ./ ปี)	ปริมาณ (ก/หรือ/ลิตร)	ราคา (บ./ กระสอบ)	บรรจุ (ก./ กระสอบ)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บ./ปี)	ปริมาณ (ก/หรือ/ลิตร)	ราคา (บ./ กระสอบ)	บรรจุ (ก./ กระสอบ)	ความถี่ (ครั้ง/ปี)	รวม (บ./ปี)
1..ปุ๋ยคอก																				
1.1 มูลวัว																				
1.2 มูลไก่																				
1.3 มูลค้างคาว																				
1.4 ซี้เลื่อยผสม แกลบ																				
1.5 ฟางข้าว																				
1.6 อื่น.....																				
2.ปุ๋ยจากทะเลสาบ ปาล์ม																				
2.1 ทะเลสาบเปล่า																				
2.2 ซี้ได้จาก ทะเลสาบ																				
2.3 ทะเลสาบปาล์ม																				
2.4 ทางปาล์ม																				
2.5 อื่นๆระบุ.....																				
รวมค่าปุ๋ยอินทรีย์/ วัสดุอินทรีย์ บำรุงต้น																				

33. เครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการเกษตรที่ใช้ในการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน

ชนิด	จำนวน (ชิ้น/อัน)	ราคา (บาท)	อายุการใช้งาน (ปี)	ค่าบำรุงรักษา (บาท/ปี)	หลังบำรุงรักษา ใช้ได้นาน (ปี)	รวมค่าบำรุงรักษา (บาท/ปี)	ค่าเสื่อมอุปกรณ์ (บาท/ปี)
28.1 โรงเรือน							
28.2 รถแทรกเตอร์							
28.3 รถไถ							
28.4 รถบรรทุก 10 ล้อ							
28.5 รถกระบะบรรทุก							
28.6 รถจักรยานยนต์							
28.7 รถโซลาร์ (รถชาเล้ง)							
28.8 เครื่องสูบน้ำแรง							
28.9 เรือ (กรณี ขุดร่อง)							
28.10 หัวสปริงเกอร์ให้น้ำ							
28.11 ท่อ PVC ให้น้ำในแปลง							
28.12 สายยางรดน้ำ							
28.13 ถังรดน้ำ							
28.14 เครื่องพ่นสารเคมี							
28.15 เครื่องตัดหญ้า							
28.16 เสียม							
28.17 มีดพรวน							
28.18 ดั่งฉีดยาสะพាយไหล							
28.19 เคียวเกี่ยวผลปาล์ม							
28.20 เหล็กแทงปาล์ม							
28.21 เสียมแทงปาล์ม							
28.22 จอบ							
28.23 อื่นๆ (ระบุ)_____							

38. แหล่งจำหน่ายผลปาล์มสดในปี 2562 คือแหล่งใด และระบุเหตุผลที่ท่านเลือกสถานที่ดังกล่าว

- ลานเท (ระบุชื่อ) _____ เพราะ _____
- พ่อค้าเร่ _____ เพราะ _____
- โรงงาน (ระบุชื่อ) _____ เพราะ _____
- อื่น ๆ (ระบุ) _____ เพราะ _____

39. ท่านคิดว่าราคาจำหน่ายผลผลิตที่ได้รับมีความเที่ยงธรรมหรือไม่

- มีความเที่ยงธรรม
- ถูกเอารัดเอาเปรียบ ท่านคิดว่าราคาที่เหมาะสม _____ บาท/กิโลกรัม
- ไม่แน่ใจ เนื่องจาก _____
- อื่น ๆ (ระบุ) _____

ส่วนที่ 4 ลักษณะการใช้ หรือการจัดการวัสดุเหลือใช้จากต้นปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

40. ท่านมีการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ของต้นปาล์มน้ำมันหรือไม่

- ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ เพราะ _____
- มีการนำไปใช้ประโยชน์ (ตอบในข้อ 36)

41. ท่านใช้ประโยชน์จากส่วนใดของต้นปาล์มน้ำมัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 41.1 ทางใบปาล์มน้ำมัน <ul style="list-style-type: none"> ☐ บดหรือสับละเอียดทำปุ๋ยหมัก ☐ บดใช้เป็นอาหารสัตว์ ระบุชนิดสัตว์ _____ ☐ บดทางใบปาล์มน้ำมันเลี้ยงตัวงสาธู ☐ ใช้ทางใบปาล์มน้ำมันคลุมโคนต้นปาล์มน้ำมัน หรือวางไว้ระหว่างแถวปาล์ม ☐ ใช้เป็นเชื้อเพลิง (ไม้ฟืน) ☐ อื่นๆ ระบุ _____ 	☐ 41.4 กะลาปาล์มน้ำมัน (ตอบข้อ 41) <ul style="list-style-type: none"> ☐ ใช้เป็นส่วนผสมวัสดุเพาะกล้าปาล์มน้ำมัน ☐ ใช้คลุมผิวดินในถุงเพาะกล้าปาล์มน้ำมัน ☐ ใช้ถมผิวดินในสวนปาล์มน้ำมัน ☐ ใช้เป็นเชื้อเพลิง ☐ นำมาเผาเป็นถ่านสำหรับบริโภค หรือ อื่นๆ ระบุ _____ ☐ อื่นๆ ระบุ _____
☐ 41.3 ลำต้นปาล์มน้ำมัน (ตอบข้อ 39) <ul style="list-style-type: none"> ☐ ใช้เป็นแผ่นไม้สำหรับผนังห้อง โต๊ะ เฟอร์นิเจอร์ เก้าอี้ อื่นๆ ระบุ _____ ☐ สับย่อยสลายเป็นปุ๋ยภายในแปลง ☐ ใช้เป็นเชื้อเพลิง ☐ อื่นๆ ระบุ _____ 	☐ 41.6 ตะกอนในโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม (ตอบข้อ 42) <ul style="list-style-type: none"> ☐ กากตะกอนตากแห้งนำกลับมาทำปุ๋ยใช้ในสวนปาล์มหรือแปลงพืชอื่น ☐ ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ☐ อื่นๆ ระบุ _____

☐ 41.2 ทะลายปาล์มน้ำมัน (ตอบข้อ 38) ☐ 42.2.1 ใช้เป็นวัสดุเพาะเห็ดฟาง ☐ 42.2.2 ใช้ทางใบปาล์มน้ำมันคลุมโคนต้นปาล์มน้ำมัน ☐ 42.2.3 ใช้ทำปุ๋ยหมัก ☐ 42.2.4 ใช้เป็นเชื้อเพลิง ☐ 42.2.5 อื่นๆ ระบุ _____	☐ 41.5 เนื้อในเมล็ดปาล์มน้ำมัน (ตอบข้อ 40) ☐ ใช้เป็นอาหารสัตว์ ☐ อื่นๆ ระบุ _____
---	--

42. ท่านมีการจัดการหรือทำลายวัสดุที่เหลือใช้อื่น ๆ จากต้นปาล์มน้ำมันหรือไม่ อย่างไร

- ไม่มีการทำลาย ปล่อยให้ผุพังตามกาลเวลา
 ไม่มีการทำลาย เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด
 มี ใช้วิธีการเผา
 มี ใช้วิธีการอื่น _____